اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

شنبه
• ۱۶ مهر ۱۴۰۱
• ۱۱ ربیع‌الاول ۱۴۴۴
• ۸ اکتبر ۲۰۲۲

• سال سی‌ودوم شماره پیاپی ۳۴۸۴ • دوره جدید سال نهم شماره ۲۱۶۶ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۵۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

سرمقاله

تامین معیشت شهروندان وظیفه دولت‌هاست ۲

گفت‌وگو

معیشت، گروگان هزینه‌های مسکن! ۱۰

یادداشت‌های امروز

غول تورم قاتل تولید ۴

تیر مستقیم تورم بر صادرات ایران ۸

تورم و رکود دوبازیگر اصلی بحران مسکن ۱۰

مسیر بی‌انتهای حل مشکل گرانی‌ها ۱۶

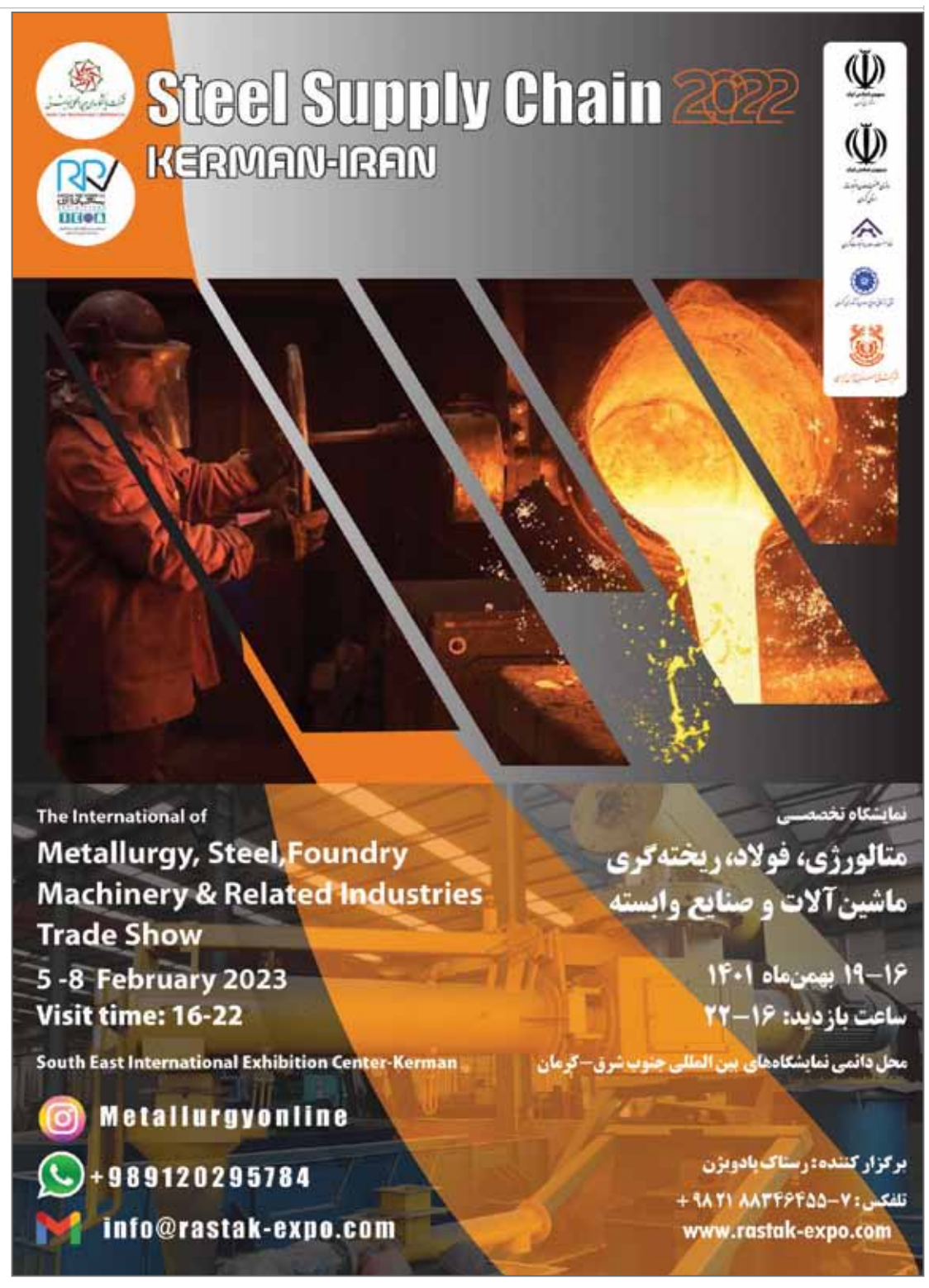

معیشت، بازیچه تورم

تورم تاثیر مستقیم بر دستمزدها دارد ۴
سبد معیشت کارگران خالی است ۶
بهبود تراز تجاری در گرو اصلاح نگاه صادراتی ۸
تیغ جراحی اقتصادی سفره مردم را برید ۹
مزدبگیران زیر تیغ گرانی ۱۲
دانش‌بنیان‌ها شاخ غول تورم را می‌شکنند ۱۳
قرارداد سفید امضا، خط بطلان بر بیمه بیکاری ۱۴
کسی صدای کارتن‌خواب‌ها را نمی‌شنود ۱۵
با معیشت مردم چه کردیم؟ ۱۶

عکس: آیدا فریدی

سر مقاله

تامین معیشت شهروندان وظیفه دولت‌هاست

عاطفه خسروی
سردبیر

لایحه بودجه مهم‌ترین سند دخل و خرج یک کشور است که تهیه و بررسی آن هر سال در صدر برنامه‌های دولت و مجلس قرار می‌گیرد.

ظاهرا همین چند روز گذشته هم ساختار و مبانی اقتصادی بخشنامه بودجه ۱۴۰۲ و جهت‌گیری‌های اصلی منابع و مصارف بودجه سال آینده در نشستی با حضور جمعی از معاونان و مدیران ستادی و استانی سازمان برنامه و بودجه کشور، تشریح و بررسی شده است.

مطابق زمان‌بندی اعلام‌شده قرار است لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ تا ۱۰ آذر در دولت نهایی و تا ۱۵ آذر راهی مجلس شود. براساس اخبار باز هم «دستمزد» محور لایحه بودجه سالانه شده و این مهم حکایت از جدی بودن مشکلات معیشتی دارد.

سال‌هاست دولتمردان در روزهای بررسی بودجه مدعی تاکید بر حمایت معیشتی می‌شوند، اما آنچه در عمل اتفاق می‌افتد با فهرست برنامه‌های هدف‌گذاری شده فاصله بسیار دارد.

درآمد و امرار معاش، همان دو کلمه‌ای است که زندگی روی آنها می‌چرخد و رضایت از آنها یعنی مقبولیت دولت. اینکه کدام یک از دولت‌های بعد از جنگ توانسته‌اند در این دو بخش موفق عمل کنند همان معیاری است که در قضاوت مردم درباره عملکرد دولت‌ها ملاک قرار می‌گیرد. دولت سازندگی نخستین دولتی بود که بعد از جنگ بر سر کار آمد؛ دولتی که به‌خاطر فاصله کوتاهش با روزهای اتمام جنگ نتوانست کمبود بودجه‌ای که کشور را فلج کرده بود را جبران کند. ناتوانی دولت در این بخش، سبب رشد بی‌سابقه نرخ تورم شد؛ تا جایی که تا همین چند سال پیش با رقم ۴۹ درصدی در این شاخص رکورددار بود.

رئیس‌جمهوری وقت تنها توانست زیرساخت‌های دولت بعدی را بسازد و کمک کند روابط بین‌المللی ایران با کشورهای همسایه بهبود پیدا کند. در این دوره دولت به‌خاطر سونامی‌های پی‌درپی اقتصادی هرچه کرد قفلی بر قفل قبلی زد و نتیجه‌اش شد چیدمان آجرهای شکسته و ترک برداشته بازار و سطح درآمد خانواده که در نهایت دیواری ساخت کج و کوله که برای اصلاحش سال‌ها زمان لازم است.

روی کار آمدن دولت اصلاحات و بکارگیری وزرای خبره، تا حدی آرامش را به بازار و معیشت خانوار بازگرداند. کنترل نرخ تورم، افزایش منطقی حداقل دستمزد کارگران، کنترل وضعیت مسکن و بهای کالاهای مصرفی و اساسی نمرات کارنامه این سال‌هاست.

برنامه‌ها و سیاست‌های دولت اصولگرای نهم و دهم دوباره سال‌های بحرانی برای اقتصاد خانواده رقم زد. فاز اول هدفمندی یارانه‌ها در این سال‌ها اجرایی شد و نرخ ارز نیز به‌صورت نجومی بالا رفت که این دو موضوع خسارات زیادی به اقتصاد و معیشت وارد کرد. دولت تدبیر و امید میراث‌دار وضعیت اقتصادی ویرانی شد که حتی احیای برجام نیز مشکلات آن را حل نکرد و نرخ تورم را کاهش نداد. هرچند احیای برجام مسیر ورود سرمایه به کشور را هموار کرد و گام‌های اقتصاد را به سمت بهبود رهنمون ساخت؛ با این همه خروج امریکا از برجام، ورق را برگرداند. دولت سیزدهم با شعار «دولت مردمی، ایران قوی» روی کار آمد و در یک سال گذشته، خلاف وعده‌های داده‌شده، اتفاقات خوبی در حوزه اقتصاد و زندگی مردم و معیشت آنها رخ نداده و حتی اوضاع بدتر نیز شده است.

نرخ تورم همیشه معیار و ملاکی برای افزایش حقوق و دستمزدها به‌حساب می‌آید و به‌طور مشخص در ۴ دهه گذشته نه نرخ تورم مهار شده و نه سطح درآمدهای عمومی، متناسب با نرخ تورم زیاد شده و در عمل فقط انجماد مزدی است که در بازار کار اتفاق افتاده است.

برای درک بهتر موضوع، کافی است به اخباری نگاه بیندازیم که نشان می‌دهد در نتیجه افزایش تورم و عقب‌ماندگی سطح درآمدها سبک زندگی مردم عادی تا چه اندازه تغییر کرده است. از نقل‌قول‌های مرتبط با کاهش سرانه اقلام ضروری و جایگزین شدن اجباری آنها با اقلام ارزان‌تر گرفته تا اخبار مربوط به کوچ دسته‌جمعی اغلب مستاجران و روی آوردن اجباری آنها به خانه و مناطق مسکونی ارزان‌تر همگی گواهی بر تایید این ادعاست که دولت سیزدهم نیز مانند دولت‌های پیشین نتوانسته بهبودی در وضعیت اقتصادی عموم شهروندان ایجاد کند.

معیشت، معادله‌ای برآمده از توازنِ تورم-دستمزد است. وقتی قرار نیست تورم به‌صورت ملموس و قابل‌رویت کاهش یابد، آن سوی معادله یعنی دستمزد باید افزایش یابد؛ غیر از این باشد، ۱۴ میلیون جمعیت کارگر شاغل و بیش از ۴ میلیون جمعیت بازنشسته کارگری که دست‌کم ۷۰ درصد آنها حداقل‌بگیر هستند، افول معیشتی را تجربه خواهند کرد.

در این بین نکته قابل‌تامل و مورد اتفاق صاحب‌نظران، وظیفه دولت‌ها در تامین معیشت شهروندان است؛ وظیفه‌ای که قانون اساسی آن را بر گرده دولت گذارده و بر همین اساس تامین معیشت یکی از شعارهایی است که همواره در صدر لیست شعارهای کاندیداهای رقابت‌های انتخاباتی قرار می‌گیرد.

معیشت، بازیچه تورم

آخرین نرخ تورم اعلامی مرکز آمار برای پایان تابستان و ماه شهریور است. براساس گزارش مرکز آمار نرخ تورم نقطه‌ای در شهریور ۱۴۰۱ به عدد ۴۹.۷ درصد رسیده است؛ یعنی خانوارهای کشور به طور میانگین ۴۹.۷ درصد بیشتر از شهریور ۱۴۰۰ برای خرید یک «مجموعه کالاها و خدمات یکسان» هزینه کرده‌اند. منظور از نرخ تورم نقطه‌ای، درصد تغییر عدد شاخص قیمت، نسبت به ماه مشابه سال قبل است. در عین حال، تورم نقطه به نقطه شهریور نسبت به ماه قبل، ۲.۵ درصد کاهش داشته است؛ یعنی نرخ این شاخص در مرداد بیش از ۵۱ درصد بوده است. تورم ماهانه برای گروه‌های عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» و «کالاهای غیرخوراکی و خدمات» به ترتیب ۲.۱ درصد و ۲.۲ درصد بوده است. منظور از نرخ تورم ماهانه، درصد تغییر عدد شاخص قیمت، نسبت به ماه قبل است. طبق همین آمار، نرخ تورم ماهانه برای خانوارهای شهری ۲.۲ درصد است که نسبت به ماه قبل ۰.۲ درصد افزایش داشته است. این نرخ برای خانوارهای روستایی ۲.۲ درصد است که نسبت به ماه قبل ۰.۵ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد. همچنین نرخ تورم سالانه برای خانوارهای شهری و روستایی به ترتیب ۴۲.۱ درصد و ۴۵.۳ درصد است که برای خانوارهای شهری ۰.۶ درصد و برای خانوارهای روستایی ۰.۹ درصد افزایش داشته است. تحلیل شاخص‌های یادشده، چیزی جز کند شدن سرعت گرانی کالاها را نشان نمی‌دهد؛ در حقیقت گرانی ادامه دارد اما با سرعت کمتر. گرانی حتی در بازه مقطعی شهریور نیز تداوم داشته است. با این حساب، آنچه از آن به‌عنوان «کنترل تورم» یاد می‌شود، به‌معنای «کنترل قیمت‌ها» یا «کنترل بازار» نیست و بخش بزرگی از آن به واکنش‌های خودبه‌خودی بازار برمی‌گردد. به‌گفته فرامرز توفیقی، رئیس کمیته دستمزد کانون عالی شوراهای اسلامی کار کشور، کنترل تورم اتفاق نیفتاده است. صمت در این پرونده به موضوع تورم و تاثیر آن بر معیشت پرداخته و پای صحبت کارشناسان در حوزه‌های مختلف اقتصاد نشسته است. به‌گفته بسیاری از کارشناسان آنچه اتفاق افتاده و مرکز آمار از آن به‌عنوان کاهش تورم شهریور یاد می‌کند، تا حدود زیادی مربوط به واکنش‌های طبیعی بازار است. از یک سو تاب‌آوری یا توان خرید قاطبه مصرف‌کنندگان قبل از شهریور به سقف رسیده بود و دیگر تقاضای مازادی در بازار شکل نمی‌گرفت که بخواهد تورم‌زا باشد و از سوی دیگر، بار اصلی گرانی‌ها تا قبل از رسیدن به شهریور یعنی ماه پایانی تابستان، تخلیه شده بود؛ بنابراین فضای عرضه و تقاضا، به‌صورت خودبه‌خودی تاب گرانی‌های بیش از این را نداشت؛ کشِ قیمت‌ها به‌اصطلاح ظرفیت کشش بیشتر را نداشت و نمی‌شد بار تورم مازاد را بر دوش بازار ملتهب تحمیل کرد. گویا جامعه تاب قیمت‌های بیش از این را ندارد. کارشناسان بر این نکته تاکید دارند که نرخ تمام کالاها و خدمات تا قبل از شهریور به سقف تاب‌آوری جامعه هدف نزدیک شد و امروز تقاضا در بخش‌هایی مانند مسکن، لوازم خانگی و پوشاک، به کمترین میزان ممکن رسیده است؛ بنابراین رکود قیمتی در بخش‌های مختلف یا آنچه در اصطلاح علمی «کند شدن شیب شاخص‌های تورمی» نامیده می‌شود، نمی‌تواند نشانه‌ای از کنترل گرانی‌ها باشد و به طریق اولی، نمی‌تواند تلاشی برای بهبود معیشت فرودستان و به‌طور مشخص کارگران و بازنشستگان حداقل‌بگیر تلقی شود.

با این پرونده صمت همراه باشید.

بررسی صمت از رشد قیمت‌ها در سبد معیشت

تورم بر آتش گرانی‌ها دمید

جامعه تاب قیمت‌های بیش از این را ندارد

مریم غدیرپور
editor@smtnews.ir

گزارش مرکز آمار ایران از اثر تورم بر دهک‌های مختلف درآمدی منتشر شد. براساس این آمار تورم برخوردارها که عمدتا در دهک دهم قرار دارند ۴۰ درصد و تورم دهک اول ۶۰ درصد اعلام شده است. براساس داده‌های رسمی، نرخ تورم کل کشور در شهریور ۱۴۰۱ برابر ۴۲.۱ درصد اعلام شد که این آمار در دهک‌های مختلف درآمدی نوسان دارد. براساس اعداد مربوط به تورم، فاصله تورمی دهک‌های مختلف در این ماه به ۷.۸ درصد رسید که نسبت به ماه قبل ۰.۸ درصد افزایش داشته است. فاصله تورمی در گروه عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» نسبت به ماه قبل ۰.۵ درصد افزایش داشته و در گروه عمده «کالاهای غیرخوراکی و خدمات» نسبت به ماه قبل ۰.۱ درصد کاهش نشان می‌دهد. این آمار در حالی منتشر شده که پیش از این نیز کارشناسان درباره موج تازه گرانی‌ها هشدار داده بودند. صمت باتوجه به داده‌های مرکز آمار فاصله طبقاتی ناشی از تورم را از نگاه کارشناسان موردبررسی قرار داده است.

عکس: آیدا فریدی

طبق گزارش مرکز آمار دست دهک‌های اول کمتر به کالاهای مصرفی خانگی گرانقیمت می‌رسد

۸۵ درصد درآمد، صرف تامین کالای اساسی می‌شود

مرتضی الله‌داد، اقتصاددان و استاددانشگاه درباره تاثیر نرخ تورم بر معیشت دهک‌های گوناگون به صمت گفت: باتوجه به آمارهای ارائه‌شده ازسوی مرکز آمار ایران، اغلب نیازهای دهک‌های پایین درآمدی، مربوط به تهیه کالاهای اساسی است که در یک سال گذشته به‌دلایل مختلف، از جمله حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی بیشترین افزایش قیمت‌ها را تجربه کرده است. وی با بیان اینکه طبق داده‌های مرکز آمار، دست دهک‌های اول کمتر به کالاهای مصرفی خانگی گرانقیمت می‌رسد، افزود: براساس نرخ تورم اعلامی، برای دهک‌های اول دسترسی به کالاهای مصرفی گران محدود است. این گزاره به‌معنی بالا بودن تورم کالاهای اساسی و مواد خوراکی است؛ بنابراین بخش قابل‌توجهی از درآمد خانوارهای دهک‌های پایین، صرف خرید مواد اولیه و نیازهای اساسی می‌شود.

▣ بیشترین فشار بر ۳ دهک

این اقتصاددان با اشاره به اینکه آثار تورم برای دهک‌های بالای جامعه ملموس نیست، گفت: گزارش مرکز آمار ایران تایید می‌کند که بیشترین فشار رشد نرخ خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها را در ۱۲ ماه منتهی به شهریور امسال ۳ دهک فقیر جامعه یعنی دهک‌های اول، دوم و سوم تحمل کرده‌اند؛ بنابراین هرچه نرخ خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها افزایش یابد، این فقرا هستند که به نان شب‌شان محتاج‌تر می‌شوند.

▣ قشر فقیر «پول داغ» ندارد

وی افزود: شکاف نرخ تورم سالانه گروه کالاهای خوراکی و آشامیدنی در پایان شهریور ۱۴۰۰ بین دهک ثروتمند تا فقیر ۵ درصد بوده و واقعیت تلخ این است که چون دهک‌های ضعیف جامعه قدرت پس‌انداز کردن یا تبدیل فوری دارایی‌های خود را ندارند، جزو زیان‌دیدگان نبرد با تورم به‌حساب می‌آیند. الله‌داد ادامه داد: نتیجه تورم بی‌ارزش شدن پول ملی است، اما وقتی دولت‌ها و سیاستمداران راه کنترل تورم را چاپ پول برای جبران کسری بودجه کشور می‌دانند، نتیجه چیزی جز پیدایش پول داغ در اقتصاد نخواهد بود. در حقیقت «پول‌های داغ» در افزایش تورم معنا می‌یابد. مشکل بیشتر آنجایی نمایان می‌شود که بنا به گفته مرکز آمار دهک‌های کم‌برخوردار برای خرید مایحتاج اصلی دچار بحران هستند؛ چه رسد به اینکه دارایی خود را در قالب پول داغ هزینه کنند.

▣ رشد قیمت‌ها در سبد غیرخوراکی مرفهان

وی با اشاره اینکه داده‌های مرکز آمار ایران، واقعیت‌های تلخ‌تری را درباره سفره معیشت نمایان می‌سازد، گفت: تنها ۱۷.۲ درصد سبد هزینه ماهانه خانوارهای دهک دهم مربوط به کالاهای خوراکی و آشامیدنی می‌شود و در بین دهک نهم نیز وزن خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها اندکی بیش از ۲۴ درصد است.

این استاد دانشگاه با تاکید بر اینکه برای اقشار ثروتمند جامعه رشد نرخ کالاهای غیرخوراکی و خدمات نگرانی بیشتری ایجاد می‌کند، اظهار کرد: سهم کالاهای غیرخوراکی و خدمات در سبد هزینه‌ای دهک دهم ۸۲.۸ درصد و برای دهک نهم ۷۵.۷ درصد است؛ بنابراین برای قشر مرفه گرانی اقلام خوراکی چندان ملموس نیست.

عملکرد دولت پشت پرده گرانی‌ها است

سید مرتضی افقه، اقتصاددان و استاد دانشگاه درباره اعلام خبر افزایش تورم ازسوی مرکز آمار ایران به صمت گفت: اقدامات گسترده دولت در حوزه اقتصاد کلان به افزایش بیشتر نرخ تورم دامن خواهد زد، زیرا حتی پس از دستور رئیس‌جمهوری برای شناسایی پشت پرده گرانی‌ها عامل دقیقی به‌دست نیامد.

وی درباره چرایی رشد قیمت‌ها توضیح داد: افزایش شدید نقدینگی و اضافه‌برداشت بانک‌ها و حذف تدریجی ارز ۴۲۰۰ تومانی در کنار افزایش نرخ ارز مبنای محاسبه تعرفه گمرکی، از جمله عوامل اصلی رشد قیمت‌ها و در نهایت پشت پرده تمام گرانی‌ها است.

این استاد دانشگاه تصریح کرد: تفاوت نرخ تورم برای دهک‌های بالا و پایین با تئوری‌های اقتصادی کاملا سازگار است، زیرا سهم مواد خوراکی و نیازهای اولیه از درآمد قشرهای کم‌درآمد بیشتر است، بنابراین تورم بر خانوارهای این دهک بیشترین تاثیر را دارد. آمار ارائه‌شده توسط مرکز آمار ایران هم همین موضوع را تایید کرده است. دولت تنها در صورتی که سیاست‌های توزیع درآمدی را کنترل کند می‌تواند در کنترل تورم معیشت دهک‌های پایین موفق باشد.

▣ گذر از فقر معیشتی

افقه عبور دادن طبقات کم‌درآمد از فقر هزینه‌ای مواد خوراکی را وظیفه دولت دانست و خاطرنشان کرد: دولت باید با برنامه‌ریزی و چشم‌انداز بلندمدت، قدرت خرید این قشر را به شرایط طبقات متوسط نزدیک کند؛ در غیر این صورت باید برای تامین نیازهای اساسی این افراد سیاستی اندیشیده شود تا طبقات کم‌درآمد بیش از این ضربه نبینند. این اقتصاددان درباره نرخ تورم ۴۲.۱ درصدی کل کشور در شهریور ۱۴۰۱ خاطرنشان کرد: مشاهدات میدانی بیانگر این موضوع است که تورم به‌ویژه در بخش خوراکی‌ها بیش از ارقام اعلامی توسط مرکز آمار است.

▣ شکست دولت در کنترل تورم

وی متذکر شد: تفاوت میان رقم اعلامی مرکز آمار از تورم و واقعیت موجود در جامعه بیانگر این موضوع است که دولت خلاف ادعای تمرکز بر کنترل نقدینگی و تورم، در این زمینه چندان موفق عمل نکرده است.

افقه تصریح کرد: در حال حاضر علت افزایش تورم، رشد حجم نقدینگی نیست. باوجود اینکه دولت اعلام می‌کند میزان نقدینگی را کنترل کرده، نرخ تورم همچنان بالاست؛ پس ریشه تورم بیشتر سمت عرضه است. این استاد دانشگاه افزود: در کشورهای پیشرفته عمدتا ریشه تورم در بخش تقاضاست؛ به این معنی که عرضه و تولید به اندازه نیازهای مردم انجام می‌شود، اما گاهی در همین اقتصادهای سامان‌یافته اتفاقاتی رخ می‌دهد که باعث افزایش نقدینگی می‌شود. وی ادامه داد: با افزایش نقدینگی تقاضا از عرضه سبقت می‌گیرد و این افزایش در نهایت منجر به تورم کوتاه‌مدت می‌شود. در اقتصادهای جهانی معمولا این تورم کاملا موقتی و قابل‌کنترل است، این در حالی است که در اقتصاد ایران تورم ایجادشده در این شرایط نیز ماندگار می‌شود.

این استاد دانشگاه یادآور شد: علاوه بر مسائل یادشده توقف مذاکرات برجامی منجر به بازگشت انتظارات تورمی در بازار شده و همین موضوع روند افزایش قیمت‌ها به‌ویژه در بازار کالاهای اساسی را شدت بخشیده است.

وی افزود: قدرت خرید ایرانیان در ۱۴۰۱ به‌شدت افت کرد و نظام مالیاتی تنها با هدف کسب درآمد از ماموریت بازتولید ثروت مغفول ماند، این در حالی است که در همه جای دنیا وظیفه اصلی نظام‌های مالیاتی بازتولید ثروت در جامعه است.

این استاد دانشگاه یادآور شد: در کشورهایی که نظام مالیاتی در آنها به‌درستی کار می‌کند فشار تورم بیشتر بر دوش ثروتمندان و دهک‌های برخوردار جامعه است، این در حالی است که در نظام بیمار اقتصاد ایران ضمن آنکه نظام بانکی و یارانه‌ای در خدمت ثروتمندان قرار دارد، این افراد ۲۰ برابر بیشتر از دهک‌های پایین جامعه از یارانه پنهان منتفع می‌شوند.

سخن پایانی

دولت بارها اعلام کرده تمرکز اصلی خود را بر کاهش نقدینگی و تورم گذاشته، اما کارشناسان بر این باورند که دولت نه‌تنها در زمینه مهار تورم موفق نبوده، بلکه با کاهش دستوری نقدینگی، به ورود پول به بخش تولید آسیب رسانده است. زمانی می‌توان ادعا کرد نقدینگی و تورم کنترل شده که آثار تورم در سفره معیشت مردم ملموس نباشد، در حالی که بنا به اعلام مرکز آمار همچنان تورم، بخش اعظم درآمد خانوار کم‌برخوردار برای تامین کالای اساسی و خوراکی بلعیده می‌شود. حذف ارز ترجیحی دیگر عامل کوچک شدن سفره معیشت اقشار کم‌درآمد است. به‌باور کارشناسان سیاست‌های دولت برای کاهش نرخ تورم تاکنون به در بسته خورده و تا زمانی که رفاه نسبی به سبد خرید اقشار کم‌درآمد بازنگردد، دولت نمی‌تواند صرفا به آمارهای کاهش تورم برای اثبات بحث افزایش قدرت خرید دهک‌های پایین جامعه بسنده کند.

گسترش صنعت
شنبه
۱۶ مهر ۱۴۰۱
۱۱ ربیع‌الاول ۱۴۴۴
۸ اکتبر ۲۰۲۲
شماره ۲۱۶۶
پیاپی ۳۴۸۴
www.sanatnewspaper.com

تورم تاثیر مستقیم بر دستمزدها دارد

دانش‌بنیان‌ها شاخ غول تورم را می‌شکنند

قرارداد سفید امضا خط بطلان بر بیمه بیکاری

نقش تورم در محیط‌زیست ارزیابی شد

تورم سبز راهی برای محیط‌زیست پایدار

کارشناسان معتقدند یکی از آثار زیانبار تورم در کشور سودجویی از زمین است که آسیب جدی به محیط‌زیست وارد می‌کند. به عبارت روشن، ثبات اقتصادی در کشور می‌تواند رای حفاظت از محیط‌زیست امری ثمربخش باشد. یکی دیگر از مواردی که به ترمیم محیط‌زیست در مقیاس جهانی کمک می‌کند، پیگیری تورم سبز است که امروزه سوژه داغ اهالی محیط‌زیست در سراسر جهان است. صنعت در این گزارش به ارزیابی نقش تورم در محیط‌زیست و رویکردهای تورم سبز پرداخته است.

تورم نباشد، محیط‌زیست سالم‌تر می‌ماند

سیدمحمد مجابی، معاون حقوقی و امور مجلس سازمان حفاظت محیط‌زیست درباره اثر کنترل تورم بر ۴ سال گذشته که در بهبود وضعیت محیط‌زیست تاثیری بسزا داشته، گفت: محیط‌زیست حوزه‌ای فرابخشی بوده و طبیعی است که سیاست‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در افزایش مراقبت عمومی یا کاهش انگیزه برای این اقدام موثر باشد. رئیس کمیته محیط‌زیست مجمع تشخیص مصلحت نظام با تاکید بر اینکه تداوم ثبات اقتصادی می‌تواند زمینه را برای بهبود عملکرد فراهم کند، اضافه کرد: اقتصاد ایران باید کشش زیست‌محیطی شدن را در خود ایجاد کند. به هرحال در شرایط کنونی تولید ناخالص داخلی سبز در بسیاری از کشورهای پیشرفته محاسبه می‌شود، البته برخی کشورها این رقم را اعلام نمی‌کنند، اما در حقیقت با محاسبه، سیاست‌گذار را در جریان قرار می‌دهند. وی با تاکید بر اینکه بسیاری از اتفاقات ناگواری که در طبیعت رخ داده، ناشی از کوتاه‌نگری‌ها در حوزه اقتصاد بوده، اظهار کرد: بلایی که بر سر دریاچه ارومیه آمد را در نظر بگیرید. چه اتفاقاتی در این حوزه رخ داد؟ متاسفانه دریاچه ارومیه تحت‌تاثیر کشاورزی غیراصولی در این منطقه و استفاده نادرست از چاه‌های مجاز و غیرمجاز آب سبب شد فشار بر این دریاچه افزایش یابد؛ در نتیجه با خشکی روبه‌رو شود. مجابی گفت: دریاچه در حال خشک شدن بود، اما همچنان برنامه تاسیس سد در دستور کار بود و دولت یازدهم احداث ۲۵ سد را بر این دریاچه متوقف کرد. وی اصلاح ساختار اقتصاد ایران را برای افزایش رویه‌های حمایتی از محیط‌زیست ضروری دانست و افزود: تا زمانی‌که قیمت‌ها در ایران اصلاح نشود، نمی‌توان امیدی به این مسئله داشت، فکر می‌کنم هنوز هم بسیاری از مردم در هنگام خرید خودرو، توجه چندانی به میزان مصرف آن نداشته باشند. مجابی گفت: اگر امروز کسی قصد خرید ماشین لباسشویی و ظرفشویی داشته باشد، چقدر به مولفه مصرف آب در این دستگاه‌ها دقت می‌کند؟ برچسب‌های انرژی نصب‌شده روی لوازم برقی تا چه میزان از سوی خریداران جدی گرفته می‌شود؟ منظور این نیست که تنها با افزایش نرخ حامل‌های انرژی و آب، در صدد اصلاح ساختار اقتصادی باشیم، باید همزمان با برنامه‌ریزی برای اصلاح نرخ‌ها، اصلاح ساختار تولید و افزایش بهره‌وری و استفاده از تکنولوژی‌های روز که منجر به کاهش مصرف آب و انرژی در فرآیند تولید می‌شود، اقتصاد را مهیای محیط‌زیستی شدن کنیم. وی با تاکید بر اینکه محیط‌زیست به‌هیچ‌روی مانعی در برابر توسعه در کشور تلقی نمی‌شود، اضافه کرد: جامعه ایران حق برخورداری از رفاه را دارد و باید توسعه بیابد، اما بدون تردید اگر این توسعه بی‌توجه به مسئله محیط‌زیست انجام شود، پایدار نخواهد بود و عوارضی غیرقابل‌جبران را متوجه کشور خواهد کرد.

آیا تورم سبز پروژه‌های انرژی‌های تجدیدپذیر را تهدید می‌کند؟

در کنار موارد یادشده جالب است بدانید اصلاح تورم سبز به نقش انرژی تجدیدپذیر در اقتصاد اشاره دارد. به‌عبارت دیگر، تورم سبز یعنی افزایش هزینه مصرف‌کننده ناشی از افزایش نرخ محصولات مرتبط با انرژی چه آنهایی که در زمره کربن صفر قرار دارند و چه آن دسته محصولاتی که از راه سوخت‌های فسیلی تولید می‌شوند. سرمایه‌گذاران می‌گویند افزایش نرخ کالاهای اولیه که برای تولید انرژی‌های تجدیدپذیر لازم است هزینه پروژه‌های جدید تولید برق سبز را افزایش می‌دهد، اما با دسترسی متعادل به منابع مالی و با صرفه‌جویی‌های تولید انبوه، این معضل قابل‌حل است. به نقل از رویترز، کارشناسان انرژی در نشست بازارهای جهانی گفتند که افزایش هزینه‌ها و نیز مشکلات مربوط به زنجیره تامین برای برخی کالاها و کالاهای موردنیاز پروژه‌های سبز در بلندمدت تهدیدی برای ماندگاری اقتصادی استراتژیست‌ها بر این باورند که اعمال سیاست‌های جدید محیط‌زیستی می‌تواند موجب افزایش تورم در سراسر جهان شود. به گزارش سی‌ان‌بی‌سی، تلاش‌های جهانی برای استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و شکل‌گیری موج تورم سبز موجب افزایش نرخ بلندمدت حامل‌های انرژی و نرخ مصرف‌کننده در تمام کشورهای جهان خواهد شد. تورم محیط‌زیستی اصطلاح جدیدی است که از ترکیب دو واژه محیط‌زیست و تورم ساخته شده و به افزایش قیمت‌های ناشی از اقدامات دوستدار محیط‌زیست اطلاق می‌شود. تورم محیط‌زیستی به تورم سبز (Greenflation) نیز معروف است.

سیماشاه، استراتژیست ارشد شرکت سرمایه‌گذاری Principal Global می‌گوید: فشارهای تورمی ناشی از تلاش دولت‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان برای پیشبرد اهداف کربن صفر می‌تواند نرخ حامل‌های انرژی را بسیار افزایش دهد. این اقتصاددان معروف به سرمایه‌گذاران توصیه کرد از فرانشیزهای بلو چیپ‌ها حمایت کنند تا شرکت‌ها و دولت‌ها بحران تورم محیط‌زیستی را آسان‌تر پشت‌سر بگذارند. اصطلاح بلوچیپ در بازار بورس نیویورک به انواعی از سهام اطلاق می‌شود که از نظر کیفیت، اطمینان و قابلیت سودآوری تضمین شده هستند و معمولا این شرکت‌ها که تشکیل‌دهنده شاخص صنعتی داوجونز هستند، از بیشترین ارزش بازار برخوردارند. گرچه در تحقیق جدیدی که در اجلاس اخیر کوپ ۲۶ قرائت شد، سیماشاه اعلام کرد: تغییرات پرسرعتی که شرکت‌ها در تمام صنایع و کسب‌وکارها در راستای پیشگیری از آلاینده‌ها آغاز کرده‌اند، در نظر سرمایه‌گذاران، بی‌اهمیت تلقی می‌شود. سیستم تبادل انتشار اتحادیه اروپا، کارخانجات، شرکت‌های انرژی و شرکت‌های هواپیمایی را ملزم می‌کند به ازای انتشار هر تن کربن در هوا مبالغی را به‌عنوان «مالیات کربن» به سازمان‌های مسئول در حوزه محیط‌زیست پرداخت کنند. گرچه این اتحادیه به برخی صنایع، مجوزهای معافیت از مالیات کربن می‌دهد تا قادر به رقابت با شرکت‌های بین‌المللی مهم که در معرض پرداخت مالیات کربنی نیستند، باشند. بسیاری از صنایع مهم آلاینده از سال ۲۰۲۶ از رده خارج خواهند شد و اتحادیه اروپا نیز بسیاری از مجوزهای اعطاشده به صنایع را لغو خواهد کرد.

انرژی‌های پاک نخواهد بود و هزینه‌های اضافی را می‌توان با صرفه‌جویی‌های تولید انبوه از جمله حق‌الزحمه‌های مجوزها، هزینه کارگران برای نصب و راه‌اندازی و هزینه‌های تملک مشتری کاهش داد. هری بوید کارپنتر، مدیر بخش اقتصاد سبز و تغییرات اقلیم در بانک اروپایی نوسازی و توسعه می‌گوید: از آنجایی‌که موانع کمی بر سر راه این صنعت وجود دارد، هزینه‌های اضافی این صنعت هم روندی رو به کاهش خواهد نهاد. وایبهاوب چاتورودی، تحلیلگر انجمن انرژی، محیط‌زیست و آب هم «تورم سبز» یا هزینه‌های مربوط به انرژی‌های سبز را نگرانی‌هایی از نوع نگرانی‌های کوتاه‌مدت می‌بیند. نرخ فلزاتی مانند قلع، آلومینیوم، مس، نیکل و کبالت که برای تکنولوژی‌های گذار انرژی نیاز است امسال بین ۲۰ تا ۹۱ درصد افزایش یافته است.

تورم سبز به‌دنبال سیاست‌های دوستدار محیط‌زیست

سخن پایانی

کارشناسان معتقدند ثبات موقعیت اقتصادی در ۴ سال گذشته تاثیری بسزا بر کاهش جرایم زیست‌محیطی مانند از میان بردن کوه‌ها و جنگل‌ها داشته است. حال با توجه به موارد یادشده، وقتی نرخ زمین دائم در حال افزایش نباشد، انگیزه برخی سودجویان برای دست درازی به طبیعت و محیط‌زیست نیز کاهش می‌یابد؛ در نتیجه مشاهده می‌شود ثمرات کنترل تورم در اقتصاد چگونه تمامی بخش‌های کشور را به‌طور مستقیم و غیرمستقیم تحت‌تاثیر قرار می‌دهد؛ بنابراین باید گفت تورم، یکی از اصلی‌ترین مولفه‌های آسیب‌زننده به محیط‌زیست است.

آگهی مزایده عمومی

نوبت دوم
شناسه ۱۳۸۸۶۴۸

شهرداری قم در نظر دارد نسبت به **واگذاری وسایل نقلیه و ماشین‌آلات مستعمل و اسقاطی سبک و سنگین** با مشخصات و شرایط کلی زیر، از طریق مزایده عمومی به متقاضیان واجد شرایط اقدام نماید.

شناسه مزایده	موضوع	تعداد	قیمت پایه برآورد کل (ریال)	مبلغ تضمین (ریال)
۹۹/ز/۳۹	واگذاری وسایل نقلیه و ماشین‌آلات مستعمل و اسقاطی سبک و سنگین	۲۹	۴۶/۹۸۸/۰۰۰/۰۰۰	۲،۳۵۰،۰۰۰،۰۰۰

۱- متقاضیان محترم می‌توانند ازطریق مراجعه به سامانه مناقصه‌گران شهرداری قم به نشانی peyman.qom.ir نسبت به خرید اسناد مزایده به مبلغ ۲۰۰/۰۰۰ (دویست هزار) ریال اقدام نمایند. (هزینه‌خرید اسناد غیرقابل استرداد است).

۲- تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار هر یک از معاملات: به صورت ۱- ضمانت‌نامه بانکی ۲- مطالبات بلوکه شده تائید شده ۳- وجه نقد مورد قبول است. جهت واریز وجه نقد به حساب شهرداری قم (سپرده حسن انجام کار) نزد بانک شهر به شماره حساب بانکی ایران اقدام فرمایید.

۳- شماره حساب بانکی ایران(شبا) شهرداری قم:
(IR – 0610 – 0000 – 0010 – 0300 – 4300 – 5407).

۴- مهلت خرید و تحویل اسناد:

۴-۱) مهلت خرید اسناد: از روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۱/۷/۱۷ الی روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۷/۲۴ تا ساعت ۱۴ می‌باشد.

۴-۲) مهلت ارائه پیشنهاد: از روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۱/۷/۱۷ الی روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۱/۷/۲۷ می‌باشد.

۵- شرایط و ویژگی‌های هر یک از وسایل نقلیه و ماشین‌آلات مستعمل و اسقاطی سبک و سنگین در شرایط عمومی و اختصاصی درج گردیده است و متقاضیان محترم مکلفاند پس از خرید و مطالعه، کلیه اسناد و مدارک را امضاء کرده و به همراه پیشنهاد قیمت ارائه نمایند. امضاء اسناد و مدارک به منزله قبول تمامی شرایط است.

۶- مکان و زمان بازدید: متقاضیان محترم جهت بازدید با هماهنگی اداره اموال و انبار به شماره تلفن ۸ و ۳۶۱۰۴۳۲۷-۰۲۵ اقدام نمایند.

۶-۱) مکان بازدید: قم -جاده کوه‌سفید-انتهای سنگ‌بری‌ها دست راست-مجتمع کارخانه آسفالت شماره یک شهرداری قم (کارگاه عمران و موتوری)
قم- خیابان اراک- جنب کارگاه عمران و متوری شهرداری منطقه ۲- ستاد تخلفات شهری (کشتارگاه سابق)

۶-۲) زمان بازدید: از ساعت ۸ الی ۱۲ همه روزه بجز ایام تعطیل از تاریخ ۱۴۰۱/۷/۱۷ لغایت ۱۴۰۱/۷/۲۷ می‌باشد.

۷- متقاضیان محترم جهت پاسخگویی به سوالات تخصصی با اداره اموال و انبار با شماره ۸ و ۳۶۱۰۴۳۲۷ - ۰۲۵ و سوالات عمومی با اداره پیمانها و کمیسیون‌ها با شماره ۳۶-۳۶۱۰۴۳۳۳ - ۰۲۵ تماس حاصل فرمائید.

۸- محل تسلیم پیشنهادها: قم، بلوار امام موسی‌صدر، جنب بوستان شهید بنیادی، شهرداری مرکزی، طبقه ششم، اداره کل حراست.

*لازم به ذکر است ساعت تحویل پاکت توسط حراست روزهای شنبه لغایت چهارشنبه از ساعت ۷:۳۰ الی ۱۴:۰۰ و روزهای پنجشنبه ساعت ۱۳:۰۰ است.

WWW.QOM.IR

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۷/۱۲ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۷/۱۶ اداره کل ارتباطات و بین‌الملل شهرداری قم

نوبت اول

آگهی تجدید مناقصه عمومی (دو مرحله‌ای)

موضوع: مناقصه عمومی دو مرحله‌ای شماره خ‌ن‌م/۱۴۰۰/۷۰۵ ت۲

مربوط به خرید ۲ قلم SWEEP BEND

تحت تقاضای شماره SRP-3193810212 شماره سامانه ستاد: ۲۰۰۱۰۹۳۲۲۱۰۰۰۰۸۱

شرکت نفت مناطق مرکزی ایران در نظر دارد موضوع مناقصه فوق‌الذکر را با مشخصات و شرایط کلی زیر از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به صورت مناقصه عمومی (دو مرحله‌ای) به شرکت‌های واجد شرایط، واگذار نماید.

الف) شرح مختصر کار: خرید ۲ قلم SWEPP BEND تحت تقاضای شماره SRP-3193810212

ب) مدت و محل اجرای قرارداد: مدت قرارداد ۱۲ ماه پس از ابلاغ سفارش به فروشنده (طبق جدول زمان‌بندی نیاز کارفرما) می‌باشد.
تحویل استان فارس، شهرستان فراشبند، به‌سمت پالایشگاه فراشبند، انبار کالای طرح شرکت نفت مناطق مرکزی ایران

ج) شرایط و مدارک مورد نیاز جهت شرکت در مناقصه (الزامی):
ارائه مدارک استعلام ارزیابی کیفی من جمله شرایط و مدارک اعلام‌شده زیر جهت شرکت در مناقصه الزامی است.

۱ـ **داشتن شخصیت حقوقی و ارائه مدارک ثبت شرکت شامل:** آگهی تأسیس شرکت در روزنامه رسمی، اساسنامه، آخرین تغییرات، کُد اقتصادی و شناسه ملی شرکت، آدرس دقیق پستی، تلفن ثابت و نمابر (فکس).

۲ـ داشتن توانائی ارائه ضمانت‌نامه بانکی به مبلغ ۶۰۵٫۰۵۲٫۴۶۴ ریال به عنوان تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار (مناقصه).

۳ـ عضویت در سامانه ستاد و داشتن گواهی امضای الکترونیکی و تکمیل فرم استعلام ارزیابی کیفی موجود در سایت WWW.SETADIRAN.IR

۴ـ قیمت‌ها می‌بایست متناسب با کالای ساخت داخل با لحاظ کیفیت ارائه گردد.

د) مهلت و محل مراجعه متقاضیان: کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت و تحویل اسناد مناقصه، تأیید فهرست مناقصه‌گران دارای صلاحیت، ارائه پیشنهاد مناقصه‌گران و بازگشایی پاکات از طریق درگاه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس WWW.SETADIRAN.IR انجام خواهد شد و لازم است مناقصه‌گران درصورت عدم عضویت قبلی، مراحل ثبت نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضاء الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند. شماره تماس سامانه ستاد در تهران جهت انجام مراحل عضویت در سامانه ۱۴۵۶ـ۰۲۱ و اطلاعات تماس دفاتر ثبت نام در سایر شهرستانها در سامانه WWW.SETADIRAN.IR بخش ثبت نام/پروفایل تامین کننده/مناقصه‌گر موجود است.

آخرین مهلت دریافت اسناد ارزیابی کیفی از سامانه ستاد تا ساعت ۱۶:۰۰ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۷/۲۴ و آخرین مهلت ثبت و بارگذاری اطلاعات فراخوان و اطلاعات مورد نیاز جهت ارزیابی کیفی این مناقصه تا ساعت ۱۶:۰۰ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۰۸ می‌باشد.

در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر متقاضیان می‌توانند با تلفن‌های ۸۷۵۲۴۴۱۵ـ(۰۲۱) (تدارکات کالا) و ۸۷۵۲۱۰۴۵ـ(۰۲۱) (کمیته فنی بازرگانی) تماس حاصل نمایند.

شناسه آگهی: ۱۳۸۷۸۵۷ روابط عمومی شرکت نفت مناطق مرکزی ایران

نوبت اول
شناسه ۱۳۸۲۴۹

تجدید مناقصه عمومی یک مرحله ای تامین ایاب و ذهاب کارکنان منطقه قزوین در سال ۱۴۰۱–۱۴۰۲

شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران منطقه قزوین در نظر دارد مناقصه مندرج در جدول زیر را برگزار نماید:

نوع مناقصه	تجدید مناقصه عمومی یک‌مرحله‌ای به شماره ثبت ۲۰۰۱۰۹۲۱۸۷۰۰۰۰۱۰ در سامانه تدارکات الکترونیک دولت
موضوع مناقصه	تامین ایاب و ذهاب کارکنان منطقه قزوین در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۱
مبلغ برآورد اولیه	۱۵،۳۵۸،۴۰۰،۰۰۰ ریال
مبلغ تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار	۷۶۷،۹۲۰،۰۰۰ ریال
نوع تضمین فرآیند ارجاع کار	مطابق بندهای الف، ب، پ، ج، چ، ح ماده ۴ آئین‌نامه تضمین در معاملات دولتی شماره ۱۲۳۴۰۲/ت ۵۰۶۵۹ ه – مورخ ۱۳۹۴/۹/۲۲، درصورت واریز وجه نقد، به حساب ۹۲۰۰۰۱۱۳۷۶ بانک ملت شعبه مرکزی (شماره شناسه ۴۲۴۴) به نام شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه قزوین؛ اصل فیش واریزی که بنام دریافت‌کننده اسناد مناقصه(مناقصه‌گر) است، تا مهلت قبول پیشنهادها، تحویل دبیر کمیسیون مناقصات گردد.
مهلت دریافت اسناد مناقصه	پس از انتشار نوبت اول آگهی تا ۱۴۰۱/۰۷/۲۱ در بستر سامانه تدارکات الکترونیک ایران
ساعت و تاریخ جلسه توضیح و تشریح اسناد	۱۴۰۱/۰۷/۲۵ راس ۱۰:۰۰ صبح
مهلت قبول پیشنهادها	تا روز یکشنبه تاریخ ۱۴۰۱/۰۸/۰۱ درج در سامانه تدارکات الکترونیک دولت و ارائه فیزیکی پاکت الف تا ساعت ۱۴ همان روز
ساعت و تاریخ بازگشایی پیشنهادها	روز دوشنبه تاریخ: ۱۴۰۱/۰۸/۰۲ ساعت: ۱۰ صبح
محل دریافت اسناد و قبول پیشنهادها	قزوین- کیلومتر ۳ جاده قدیم تهران- ساختمان ستادی شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه قزوین- طبقه اول- دبیرخانه کمیسیون مناقصات تلفن ۰۲۸۳۳۵۵۴۳۳۴ داخلی ۱۷۶ - فاکس ۳۳۵۵۰۸۷۸-۰۲۸
توضیحات	
کمیت خدمات: به شرح شرایط مندرج در اسناد مناقصه	کیفیت خدمات: به شرح شرایط مندرج در اسناد مناقصه

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۷/۱۶ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۷/۱۷ روابط عمومی شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران – منطقه قزوین

یادداشت

غول تورم قاتل تولید

امیرحسن کاکایی
عضو هیات‌علمی دانشگاه علم و صنعت

کتابی می‌خواندم درباره بحث کینز و هایک. در آن کتاب، داستان‌هایی از تورم در نیمه نخست قرن بیستم و به‌ویژه تورم دهه ۲۰ و ۳۰ نوشته‌شده که نشان می‌دهد چگونه تورم زندگی میلیون‌ها انسان را به تباهی کشانده و ملت‌ها را در هم شکسته است. یک کتاب هم به‌تازگی در پادکست فارکست از دانشگاه صنعتی‌شریف درباره کتاب نظم جهانی در حال تغییر از یک اقتصاددان بزرگ به‌نام دالیو، گوش کردم که توضیح می‌دهد چگونه در ۵۰۰ سال گذشته بی‌نظمی‌های مالی و استقراض‌ها و تورم‌های بزرگ منتج از آن، امپراتوری‌ها را از بین برده است. تورم بالای ۱۰ درصد یک جور خالی کردن جیب ملت‌ها به‌وسیله بانک‌ها، سرمایه‌داران بزرگ و دولت‌هاست.

به همین لحاظ، جهان در نیمه دوم قرن بیستم با استفاده از تجارب وحشتناک نیمه نخست و البته علم اقتصاد، شروع کرد به کنترل تورم و تقریبا در ۴۰ سال گذشته در بیشتر کشورهای جهان، با تورم زیر ۱۰ درصد روبه‌رو بوده‌ایم و به‌طور خاص کشورهای صنعتی با تورم‌های زیر ۵ درصد. همین ثبات نرخ‌ها، باعث رشدهای بزرگ در اقتصاد کشورها و جهان شد. ظاهرا تورم زیر ۲، ۳ درصد، ابزار خوبی برای تحرک اقتصادی است، اما این موضوع قطعی به‌نظر می‌رسد که تورم بالای ۱۰ درصد نابودکننده اقتصاد است؛ به‌ویژه اقتصاد مولد و واقعی. البته به‌تازگی دوباره غول تورم در جهان بیدار شده که علت آن هم موضوع کرونا و روش‌های حمایتی دولت‌ها از مردم در این دوران سخت بود که امیدواریم دولت‌های بزرگ و نهادهای جهانی بتوانند در کوتاه‌ترین زمان ممکن آن را مدیریت کنند.

متاسفانه ما در ۵۰ سال گذشته (اگر اشتباه نکنم از سال ۵۲ به این‌سو) با تورم بالای ۱۰ درصد روبه‌رو بوده‌ایم و از آن بدتر، بیشتر ۴۰ سال گذشته را تورم بالای ۲۰ درصد داشته‌ایم. به‌تازگی هم که دوباره با تورم بالای ۳۵ تا ۴۰ درصد روبه‌رو شده‌ایم. ما با بدترین نوع مدیریت مالی سروکار داریم؛ یعنی از یک‌سو دولت با عدم‌مدیریت تورم، جیب عامه مردم را خالی می‌کند و از سوی دیگر، روش‌های مالیات‌ستانی جدیدی به‌کار برده که هر چند در شرایط عادی خیلی منطقی به‌نظر می‌رسد، اما در شرایط فعلی، فشار مضاعف و کشنده برای دهک‌های پایین جامعه است.

من خیلی درک درستی از کلیت تورم ندارم، اما درباره اینکه تورم چه بلایی سر تولید می‌آورد، می‌توانم خیلی خوب چرخه نابودی تولید را توضیح دهم، چراکه نه‌تنها درباره آن مطالعات زیادی داشته‌ام، بلکه با آن زیسته‌ام. در تورم بالا، عملا هیچ سرمایه‌گذاری صنعتی بلندمدتی دارای صرفه‌اقتصادی نیست. به‌ویژه در صنعت خودرو که حداکثر سود واقعی آن در جهان، حدود ۱۰ درصد است، عملا هیچ سرمایه‌گذاری راستینی، اقتصادی نخواهد بود. آنچه هم‌اکنون به‌عنوان صنعت خودرو مشاهده می‌کنید، یک سرمایه‌گذاری کاملا رانتی از پول‌های نفتی است. بسیاری از این تجهیزات که اکثرشان دست دوم وارد ایران شده‌اند، با دلارهای نفتی رانتی به سرمایه‌گذاران داده شده است. در چنین فضای رانتی و تورمی که اختلاف معنی‌داری بین قیمت دلار رسمی و واقعی وجود دارد و تورم هر روز قیمت‌ها را بالا می‌برد، عملا تولیدکننده، تبدیل به دلال می‌شود. معدود کسانی هم که بخواهند به‌طور واقعی کار کنند و از راه تولید بدون رانت پول در بیاورند، مدت زیادی در مقابل تولیدکنندگان رانتی دوام نمی‌آورند، اما در چنین فضای رانتی و تورمی، دولت‌های پوپولیست یک مشکل دیگر را هم به‌وجود می‌آورند و آن قیمت‌گذاری دستوری در کالاهای نهایی است. آنچه امروز شما شاهد آن هستید و به‌خوبی می‌دانید که در صنعتی مانند صنعت خودرو، سرمایه‌ها از تولید واقعی فراری هستند، اما همزمان از تولید از نوع CKD سود می‌برند و حتی اگر مشکلات تحریمی نبود و کمبود ارز این قدر فشار نمی‌آورد، بیشتر این عزیزان ترجیح می‌دهند واردات خودرو کامل انجام دهند. کما اینکه از ۶ ماه پیش که بوی گشایش ارزی به مشام می‌رسد، وکلای مجلس به همراه دولتمردان کمر همت بستند تا واردات را دوباره آزاد کنند، اما با اینکه واردات آزاد نشده، با نگاهی به آگهی‌های دور و بر به‌خوبی مشاهده می‌کنیم که چینی‌ها به بازار ایران هجوم آورده‌اند. جالب‌تر اینکه کار تا جایی پیش رفته که در کاهش ارزبری خودروها به‌تدریج دنده عقب می‌زنیم؛ یعنی دلالی و واردات قطعات به‌صرفه‌تر از تولید داخلی است.

کمی هم درباره جزئیات تولید صحبت کنیم. وقتی با تورم دو رقمی روبه‌رو هستید، عملا بسیاری از مسائل تولید و فروش قابل پیش‌بینی نیستند و با ریسک بالایی در سرمایه‌گذاری روبه‌رو می‌شوید. به‌ویژه در صنعت خودرو که یک سرمایه‌گذاری جدی، کم‌کم دو سال طول می‌کشد تا به تولید انبوه برسد و عملا هیچ برنامه‌ریزی دقیقی برای توسعه خطوط کامل تولید امکان‌پذیر نیست. پس بخش خصوصی واقعی، هیچ‌گاه ریسک نمی‌کند و روی تولید داخلی کار نخواهد کرد. خودروساز خصوصی فقط روی خط مونتاژ با کمترین داخلی‌سازی که در آن بیشترین ارزش اقتصادی ناشی از تخفیف تعرفه‌ای ایجاد می‌شود، یعنی ۲۰ درصد، کار خود را پیش می‌برد. تازه همان را هم تا آنجا که می‌شود با طرف خارجی کنار می‌آید و به انحا گوناگون و با کمترین تجهیزات، تولید کار را جلو می‌برد و بیشتر مونتاژکار می‌شود. این مونتاژکاری فقط در سطح خودرو نخواهد بود و در سطح سیستم‌ها و قطعات هم پیش می‌رود. یک خط آزمایشی با تیراژ کم راه می‌اندازند و تخفیف تعرفه‌ای را می‌گیرند و بعد عمده تولید را به‌صورت قطعات منفصل وارد و در ایران مونتاژ می‌کنند. تنها خودروسازان دولتی هستند که به دستور دولت تا حد ممکن روی داخلی‌سازی کار می‌کنند و البته در نهایت هم متضرر می‌شوند.

پس در عمل تولید در ایران سودده نیست. اینها که بیان شد، تنها بخشی از مشکلات تورم بود. نوشتار طولانی شده است و دلم می‌خواهد در نوشتاری دیگر درباره بهم ریختگی بازار در شرایط تورمی و چگونگی حداکثر شدن سود دلالان و کمینه‌شدن سود تولیدکنندگان برایتان توضیح دهم.

نظر کارشناسان درباره تاثیر تورم در صنعت

تورم تاثیر مستقیم بر دستمزدها دارد

فاطمه امیراحمدی
editor@smtnews.ir

تولید، بستری برای کنترل و کاهش نرخ تورم است. با افزایش تولید، قیمت‌ها کنترل‌شده و در نتیجه رشد نقدینگی اتفاق نمی‌افتد. به‌گفته کارشناسان حوزه صنعت، هنگامی که نرخ تورم بالاست، نقدینگی افزایش پیدا می‌کند، زیرا خلق پول رخ می‌دهد. وقتی هزینه تمام‌شده افزایش پیدا می‌کند، نرخ بهره هم خودبه‌خود افزایش می‌یابد و سبب می‌شود نتوانیم نرخ تورم را کاهش دهیم. حال اگر دولت ثبات پولی و ارزی ایجاد کند، نقدینگی در اختیار دولت به سمت تولید هدایت می‌شود و در ادامه رونق کسب‌وکارها را شاهد خواهیم بود که خود عاملی موثر بر کاهش تورم بوده و به‌تبع آن، با افزایش تولید، رشد اقتصادی محقق می‌شود.

صمت در این گزارش نظر کارشناسان درباره تاثیر تورم بر صنعت را جویا شده است.

عکس: صمت

زمانی می‌توان گفت نرخ تورم منطقی است که با شرایط اقتصادی سازگار باشد. به‌طور قطع، این تورم برای فعالیت کسب‌وکارها بر رکود ارجحیت دارد. اما نرخ تورم بالا یک خطر است و ریسک سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های صنعتی و غیرصنعتی را افزایش می‌دهد

کاهش تورم بهای تولیدکننده

در نشست خبری هفته گذشته وزیر امور اقتصادی و دارایی، احسان خاندوزی از رشد اقتصادی کشور در بهار امسال خبر داد و گفت: براساس آمار، رشد اقتصادی کشور به ۳.۸ درصد رسیده و بدون احتساب نفت رشد ۴.۳ درصدی را تجربه کرده‌ایم. در این خبر همچنین آمده که تورم بهای تولیدکننده از ۷۳ به ۴۹ درصد رسیده است. به‌گزارش تسنیم، سخنگوی اقتصادی دولت در این نشست خبری اظهار کرد: در ماه‌های اخیر روند نامناسب رصد تولید صنایع و به‌ویژه در دو ماه ابتدایی سال که نرخ این رشد، منفی بود، در ادامه وضعیت رو به رشد بوده و به مثبت ۶.۷ درصد رسیده و بیشترین افزایش متعلق به صنایع خودروسازی و قطعات است.

وی افزود: یکی از دلایل رشد تولید در بخش ماشین‌آلات، رشد ۵.۸ درصدی بهبود سرمایه‌گذاری در کشور است و برخی اقدامات دیگر از جمله کاهش قطعی برق و... در این امر تاثیرگذار بوده‌اند. در حال‌حاضر تولید در مقابله با تورم چه وضعیتی دارد و این امر چقدر در بهای تمام‌شده کالاهای صنعتی تاثیر داشته و نرخ را در بازار افزایش داده است؟

تاثیر تورم بر نوسانات قیمتی

محمود نجفی‌سهی، عضو ستاد تسهیل و رفع موانع تولید در گفت‌وگو با صمت نخستین مشکل صنعت را قیمت‌های متغیر دانست و بیان کرد: در واقع با تورم، قیمت‌ها بالا رفته است. همچنین با افزایش نرخ دلار تمام محصولات گران شده و با کاهش نرخ آن، نرخ گذشته تثبیت می‌شود. به‌عنوان مثال، قطعه‌ای که سال گذشته با ۱۰۰ هزار تومان تولید می‌شد، امسال به ۱۲۵ هزار تومان رسیده، زیرا نرخ حامل‌های انرژی، دستمزد، حمل‌ونقل، مواد اولیه و... افزایش یافته است.

وی افزود: تمام این مشکلات باعث افزایش نرخ تمام‌شده کالاهای نهایی در تولید می‌شود. به‌طور قطع، نرخ تورم به این نوسان قیمتی بیشتر دامن می‌زند.

این فعال صنعت با بیان اینکه قیمت‌ها قابل کنترل نیست، ادامه داد: برخی قیمت‌ها بدون روندی منطقی افزایش می‌یابد. به‌عنوان مثال، براساس گزارش‌ها، نرخ تورم در شهریور ۲ درصد افزایش یافته، اما در بین محصولات این افزایش نرخ بیش از ۲ درصد بوده است.

او گفت: نه شرایط قابل کنترل است، و نه شاخص قیمت‌ها؛ در نتیجه نمی‌توان انتظار داشت در چنین موقعیتی بتوان عدد و رقمی برای نرخ محصولات نهایی برای فروش محاسبه کرد، زیرا قیمت‌ها مدام تغییر می‌کند؛ بنابراین همیشه تاکید می‌شود که قیمت‌های اعلامی فقط برای امروز بوده و این نرخ فردا ممکن است تغییر کند. حتی گاهی قیمت‌ها از صبح تا عصر دچار نوسان می‌شود؛ در نتیجه نوسان قیمتی در تولید بسیار بالاست که بخشی از آن ناشی از نرخ تورم است.

▣ عدم‌تناسب افزایش قیمت‌ها

نجفی‌سهی در ادامه سخنان خود با تاکید بر نبود نظارت بر بازارهای گوناگون، عنوان کرد: در فروش مواد اولیه، نظارتی وجود ندارد. به‌عنوان مثال، برخی افراد لوله‌های فلزی را کیلویی خریداری می‌کنند، اما در بازار متری به‌فروش می‌رسانند؛ به‌این ترتیب، اگر لوله‌ای کیلویی ۲۰۰ هزار تومان باشد، یک متر آن را به نرخ ۴۰۰ هزار تومان معامله می‌کنند. بسیاری از قیمت‌ها قابل‌مقایسه با قبل نیست و افزایش قیمت‌ها بدون تناسب رخ می‌دهد.

عضو ستاد تسهیل و رفع موانع تولید در بخش دیگر سخنان خود اضافه کرد: برخی صنعتگران، هنگامی که محصول خود را در اختیار مشتری قرار می‌دهند برای رفاه حال مشتری ممکن است برخی قطعات از محصول نهایی را با تعداد بیشتر روی بسته گذاشته تا در صورت ضرورت مصرف‌کننده دغدغه کمتری در خدمات پس از فروش داشته باشد. مثلا تولیدکننده قطعات خودرو ممکن است برخی مهره‌ها و پیچ‌های قطعه تولیدی خود را به‌طور رایگان در بسته‌بندی قرار دهند تا صاحب خودرو در صورت نیاز به تعمیر با مشکل کمتری روبه‌رو باشد. مثل دوخت ۲ تا ۳ دکمه اضافه روی لباس‌ها که در صورت ضرورت مصرف‌کننده برای خرید آن به مشکل برنخورد. پیش‌تر ۲۰۰ عدد از این مهره‌ها ۵۰۰ تا ۶۰۰ تومان بود، اما در حال‌حاضر آنها را باید به مبلغ ۸۰ هزار تومان تهیه کرد.

او تاکید کرد: در افزایش قیمت‌ها تناسبی بین افزایش سایر بخش‌ها مانند تورم، دلار و حتی وزن و کیفیت کالاها وجود ندارد که این نابسامانی ناشی از عدم‌نظارت بر قیمت‌ها و حضور دلال‌هاست؛ بنابراین صنعتگر نمی‌داند امروز که کالایش را به‌فروش می‌رساند با پول آن می‌تواند فردا مواد اولیه موردنیاز را دوباره خریداری کند یا خیر.

▣ تاثیر تورم در کنار سایر عوامل

نجفی‌سهی با بیان اینکه نرخ تورم یکی از عوامل موثر بر نوسانات قیمتی در حوزه تولید و محصولات صنعتی است، گفت: البته برخی از عوامل بیشتر از تورم تاثیر دارد؛ امروز کیفیت، معیار تعیین نرخ نیست و مردم ناچارند برای کیفیت پایین‌تر پول بیشتری بپردازند به‌دلیل این نابسامانی قیمتی که در حوزه تولید به‌وجود آمده است. چون کنترلی وجود ندارد، هر کس هر قیمتی که خود صلاح بداند برای محصولات تعیین می‌کند. در واقع عدم‌نظارت تاثیر منفی بیشتر از نرخ تورم دارد.

▣ فعالیت اقتصادی بدون برنامه

نجفی‌سهی با بیان اینکه در چنین شرایطی صنعتگر دیگر نمی‌تواند روی مسئله کیفیت و تحقیق و توسعه (R&D) تمرکز کند، گفت: مقصر ساختار نادرست است و این مسئله بوده که گریبانگیر تولید شده است. به‌عنوان مثال در شبی که خبرهای خوبی از به نتیجه رسیدن مذاکرات برجامی اعلام شد، نرخ کالایی ۲۳ هزار تومان بود، اما فردا به ۲۴ هزار تومان رسید. اینکه یک خبر چنین تاثیری روی قیمت‌ها می‌گذارد، خود از نوسان بسیار زیاد در اقتصاد و صنعت حکایت می‌کند. باید گفت بازار واسطه‌گری هر کاری که می‌خواهد در حال انجام است.

او ادامه داد: چون برنامه مشخصی برای فعالیت اقتصادی وجود ندارد، آنچه به‌عنوان حمایت اعلام می‌شود، بیشتر از فعل بستن حکایت دارد تا گره‌گشایی مشکلات؛ اقداماتی برخلاف فضای تسهیل کسب‌وکار انجام می‌شود. وی افزود: در واقع شرایطی که این حمایت‌ها دارند در اجرا منجر به این می‌شود که کار تولید دشوارتر شود. در چنین موقعیتی، تولیدکننده بدون تکلیف بوده و نمی‌تواند کار خاصی انجام دهد.

این فعال صنعت تصریح کرد: موضوع دیگر که در کنار تورم و سایر عوامل، مانعی در مسیر تولید به‌شمار می‌آید کاهش حقوق و عوارض گمرکی و تعرفه واردات است. این عملکرد، تولیدکننده را تشویق به واردات به‌جای فعالیت تولید می‌کند.

نجفی‌سهی در پایان بیان کرد: شرایط حال حاضر تولید به‌گونه‌ای است که سرمایه‌ها به واحد صنعتی برگشت نمی‌شود، در حالی که اگر سرمایه بازنگردد، حیات تولید با خطر جدی روبه‌رو خواهد بود.

> محمود نجفی‌سهی: نرخ تورم به نوسانات قیمتی دامن می‌زند

شاخص‌ها و تاثیر متفاوت آنها بر تولید

در ادامه سیامک مقتدری از دیگر فعالان صنعت درباره تاثیر تورم در تولید و نرخ تمام‌شده محصولات نهایی صنعتی به صمت گفت: تاثیر اجزای تشکیل‌دهنده نرخ نهایی در اقلام گوناگون، متفاوت است. در برخی اقلام، نرخ تورم تاثیر بیشتری دارد و در بعضی محصولات سایر اجزا مانند میزان حقوق و دستمزد،او افزود: تورم در نرخ مواد اولیه تاثیر کمی دارد، اما همین محصول به‌طور مستقیم از نرخ دلار تاثیر می‌پذیرد. یا در حال‌حاضر هزینه‌های حمل‌ونقل تاثیرگذارتر از نرخ تورم بر تولید هستند.

وی ادامه داد: بانک مرکزی در محاسبه و اعلام نرخ تورم، یک سبد کالایی را در نظر می‌گیرد، اما در تولید باید دید هر شاخص چقدر تاثیر دارد، زیرا کالا به کالا تاثیرگذارترین شاخص متفاوت می‌شود.

این فعال صنعت با بیان اینکه اگر مواد اولیه را از سایر هزینه‌ها جدا کنیم، تورم تاثیر ۶۰ درصدی در نرخ سایر اقلام دارد، گفت: نرخ مواد اولیه بیشتر متاثر از نرخ دلار است. در یک سال گذشته، نوسان در بازار ارز منجر به جهش قیمتی نشد؛ از این‌رو نرخ مواد اولیه نسبت به سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ که نرخ ۳ تا ۴ برابری داشته، افزایش زیادی نداشت. البته نرخ تمام‌شده محصولاتی که از مواد اولیه داخلی استفاده می‌کنند و برای صنعتگرانی که وابستگی ارزی دارند و بخشی از مواد اولیه موردنیاز تولید خود را وارد می‌کنند، افزایش زیادی داشت، زیرا حقوق و عوارض گمرکی بالا رفته است.

▣ تاثیرپذیری حامل‌های انرژی از تورم

مقتدری در ادامه درباره تاثیر تورم بر حامل‌های انرژی واحدهای صنعتی گفت: در بین انرژی‌ها، گاز بیشترین تاثیرپذیری را داشته که نرخ آن در زمستان سال گذشته ۶ تا ۷ برابر شد، اما در تامین برق، مشکلات قطعی در تابستان مشکل‌ساز بوده است. با وجود اینکه افزایش نرخ برق به اندازه گاز نبود، اما تامین نشدن آن سبب شد هزینه‌های زیادی به تولید تحمیل شود؛ در نتیجه نرخ تمام‌شده محصولات افزایش زیادی داشت.

این فعال صنعت با تاکید بر اینکه ۶۰ درصد از افزایش بهای تمام‌شده محصولات مربوط به افزایش حقوق و دستمزد، حمل‌ونقل، لوازم یدکی موردنیاز ماشین‌آلات، خدمات تولیدی و... بوده، گفت: در این‌باره باید گفت تورم تاثیر غیرمستقیم در تولید داشته و تاثیر مستقیم آن روی معیشت کارگران بوده که در نهایت منجر به افزایش بیش از ۵۰ درصدی حقوق و دستمزد آنها شده و این موضوع تاثیرش را در تولید و بهای تمام‌شده محصولات گذاشته است.

▣ سیاست‌های انقباضی

مقتدری با بیان اینکه تورم فشار فزاینده‌ای بر تولید ایجاد کرده، گفت: سیاست‌های انقباضی دولت در بخش تسهیلات، چالش‌هایی است که صنعتگران با آن دست‌وپنجه نرم می‌کند. دولت و بانک‌ها باید متناسب با افزایش قیمت‌ها، سقف تسهیلات را افزایش دهند، اما در حال‌حاضر بانک‌ها با افزایش سقف اعتبارات مخالفت می‌کنند. وی تصریح کرد: سیاست‌های بانک مرکزی مغایر با برنامه‌های ستاد تسهیل فضای کسب‌وکار و رفع موانع تولید است. این در حالی است که با افزایش تولید، نرخ تورم کاهش پیدا کرده و می‌توان تورم را در اقتصاد کنترل کرد. تغییرات سیاست‌های نظام بانکی ضروری است، زیرا تاثیر مخرب بر صنعت و تولید دارد.

> سیامک مقتدری: تورم بر نرخ مواد اولیه تاثیر کمی دارد، اما بر میزان حقوق و دستمزد کارگران تاثیر بیشتری می‌گذارد

تورم و رشد اقتصادی

حمید حاج‌اسماعیلی از کارشناسان فضای کسب‌وکار درباره تورم و فعالیت صنعتی به صمت گفت: اگر وضعیت کشور را در ۵ دهه گذشته موردارزیابی قرار دهیم، متوسط تورم ۲۰ درصد بوده است. همزمان با این تورم، رشد اقتصادی تا حدود ۸ درصد هم رقم خورده؛ بنابراین اگر تورم ناشی از سیاست‌های انبساطی برای توسعه بازار کار و رونق تولید باشد، نمی‌تواند مانع جدی برای فعالیت و مسیر رشد اقتصادی ایجاد کند، اما به‌شرط اینکه نرخ تورم منطقی بوده و ریسک را در بازار کار دچار مشکل نکند.

از سوی دیگر، تورم، تامین مواد اولیه برای فعالیت‌های کسب‌وکار یا تسهیل در زنجیره تامین را دچار مشکل نکند. تورم حال‌حاضر در کشور تقریبا دو برابر نرخی است که ما در متوسط ۴ دهه گذشته تجربه کردیم.

وی با بیان اینکه تورمی که در یکی، دو سال گذشته به‌وجود آمده، فراتر از نرخ‌ها گذشته بوده، گفت: این امر، ریسک فعالیت کسب‌وکارها را افزایش داده و مانعی برای تامین مواد اولیه و زنجیره تامین در کسب‌وکارها شده است.

این کارشناس حوزه صنعت افزود: زمانی می‌توان گفت نرخ تورم منطقی وجود دارد که با شرایط اقتصادی سازگار باشد. به‌طور قطع آن تورم برای فعالیت کسب‌وکار بر رکود ارجحیت دارد. اما نرخ تورم بالا یک خطر بوده و می‌تواند ریسک سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های صنعتی و غیرصنعتی را افزایش دهد و حتی عامل بازدارنده باشد. حاج‌اسماعیلی افزود: در مقایسه بین رکود و تورم شرایط زمانی به‌نفع صنعت و تولید است که نرخ تورم قابل‌قبول باشد. نرخ تورمی که امروز در اقتصاد ایران وجود دارد و بخش زیادی از آن ناشی از فشار تحریمی است، خود مانع فعالیت‌ها شده و ریسک را در صنعت بالا برده است.

سخن پایانی

تورم و افزایش نرخ نهاده‌های تولید، قدرت برنامه‌ریزی و آینده‌نگری را از صنعت گرفته و تولیدکنندگان را ناگزیر به گذران روزمره کرده، اما در کنار تورم عوامل دیگری هم هستند که تولید را دچار چالش کرده و بهای تمام‌شده را افزایش داده است. به‌عنوان مثال، تورم تاثیر بیشتری روی حقوق و دستمزد داشته و این امر نرخ تولید را افزایش داده است. یا اینکه نرخ دلار بیشتر از نرخ تورم بر بهای مواد اولیه تاثیر داشته است.

سبد معیشت کارگران خالی است

هنوز خبری از آب نیست

مزدبگیران زیر تیغ گرانی

در گفت‌وگو با فعالان صنایع معدنی مطرح شد

تورم در کمین صنایع

مرضیه احقاقی: در ماه‌های اخیر شاهد روند رو به رشد تورم در اقتصاد کشور هستیم. شناخت آثار تورم بر اقتصاد کشور و همچنین عملکرد صنایع از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و نخستین مرحله برای رفع این مشکلات محسوب می‌شود. فعالان صنعتی و تولیدکنندگان محصولات صنایع معدنی ضمن اشاره به اثرات مخرب تورم نسبت به احتمال سایه انداختن رکود بر اقتصاد کشور با تداوم این شرایط هشدار می‌دهند. رشد مداوم تورم به‌منزله افزایش هزینه تمام‌شده تولید است؛ با این وجود بازار تا حدودی کشش رشد قیمتی را دارد. یعنی از یک جایی به بعد شاهد افت تقاضا و به‌دنبال آن کاهش تولید خواهیم بود. در نتیجه باید اقرار کرد تورم‌های قابل توجه و مزمن در نهایت به‌منزله کاهش تولید است و اقتصاد کشور را متاثر می‌کند. صمت در این گزارش به بررسی اثرات تورم بر عملکرد صنعت و تولید پرداخته است.

عکس: صمت

پیامدهای تورم

آریا صادق‌نیت حقیقی، دبیر سندیکای صنایع آلومینیوم در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: تورم به‌معنی افزایش غیرمتناسب سطح عمومی قیمت‌ها یا روند فزاینده و نامنظم قیمت‌ها است. تورم از جمله پدیده‌هایی است که می‌تواند آثار و تبعات مثبت و منفی به‌دنبال داشته باشد. با این وجود تداوم فزاینده تورم شبیه آنچه ما در کشور در سال‌های اخیر تجربه کرده‌ایم، لطمات قابل‌توجهی را به عملکرد صنایع تحمیل می‌کند. در چنین شرایطی باتوجه به تورم افسارگسیخته، شاهد رشد قابل‌توجه هزینه تامین مواد اولیه صنایع و همچنین رشد بهای قطعات و تجهیزات یدکی موردنیاز تولید هستیم. بدین ترتیب بهای تمام‌شده تولید نیز رشد قابل‌توجهی را تجربه کرده است.

وی افزود: متاسفانه در طول سال‌های گذشته، میزان تورم حاکم بر اقتصاد کشور رشد فزاینده‌ای داشته است؛ تورمی که هر ماه بیشتر می‌شود و هزینه تمام‌شده تولید به‌طور مرتب افزایش می‌یابد؛ به این ترتیب امکان برنامه‌ریزی برای تولید و فعالیت‌های صنعتی و اقتصادی وجود ندارد.

حقیقی گفت: در چنین شرایطی نیاز صنعتگران به سرمایه در گردش برای خرید و تامین مواد اولیه، تجهیزات و همچنین سایر هزینه‌های تولید به‌مراتب افزایش خواهد یافت. در واقع تامین سرمایه در گردش به چالشی جدی برای تولیدکنندگان بدل خواهد شد. در نتیجه از بانک‌ها انتظار می‌رود با صنایع همکاری کنند و سقف اعتبار صنایع را همپای تورم و کاهش ارزش پول ملی، افزایش دهند؛ در غیر این صورت از میزان ظرفیت فعال صنایع کاسته خواهد شد. افت ظرفیت تولید صنایع نیز به‌منزله افزایش هزینه‌های تولید خواهد بود. درنتیجه شرایط تولید به ضرر صنایع تمام خواهد شد و لطمات غیرقابل جبرانی را به صنعتگران کشور تحمیل می‌کند.

توجه به این نکته ضروری به‌نظر می‌رسد که نرخ فروش محصولات ما باتوجه به رکودی که بر اقتصاد کشور سایه انداخته، همپای تورم بیشتر نشده است؛ به این ترتیب صنایع تحت تاثیر این تورم و در فشار هستند.

این فعال صنعت آلومینیوم گفت: دولت در چنین شرایطی نه‌تنها از صنعتگران حمایت نمی‌کند، بلکه بار مضاعفی را به آنها تحمیل می‌کند. به‌عنوان مثال در اجرای تعهدات مالی خود، خلف وعده می‌کند. بخش گسترده‌ای از محصولات تولیدشده در صنایع آلومینیوم کشور به نهادهای دولتی فروخته می‌شود، اما دولت در پرداخت پول آن، به‌درستی عمل نمی‌کند و این کار را به تعویق می‌اندازد. بدهی دولت و تعویق در پرداخت آن به‌منزله تحمیل هزینه سنگین به تولیدکنندگان خواهد بود. به‌علاوه آنکه باتوجه به تورم افسارگسیخته‌ای که در اقتصاد ما وجود دارد، پرداخت هزینه یک محصول با گذشت زمان به‌منزله متضرر شدن تولیدکننده است.

حقیقی در پایان افزود: عجیب‌تر آنکه خود نهادهای دولتی چنین تاخیرهایی را در پرداخت‌های ما نمی‌پذیرند. به‌عنوان مثال چنانچه تولیدکننده‌ای در بازپرداخت تسهیلات بانکی خود با مشکل روبه‌رو شود، بانک وی را جریمه می‌کند. یعنی تولیدکننده موظف است این تسهیلات عقب‌افتاده را با جریمه دیرکرد به بانک پرداخت کند، این در حالی است که اگر شرایط برعکس باشد، دولت هیچ هزینه دیرکردی را به ما نمی‌پردازد.

خنثی کردن اثرات تورم

آنوش رحام، دبیر سندیکای تولیدکنندگان لوله و پروفیل فولادی در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: در حال حاضر تورم یکی از بزرگ‌ترین مشکلات اقتصادی کشور است. تورم آسیب‌هایی جدی به اقتصاد و همچنین عملکرد صنایع تحمیل می‌کند؛ بنابراین رفع آن باید در اولویت سیاست‌های دولت باشد.

دبیر سندیکای تولیدکنندگان لوله و پروفیل فولادی گفت: مهار تورم در اقتصاد کشور نیازمند شناخت دقیقی از دلایل بروز تورم است. در ادامه نیز باید براساس دلایل تورمی راهکارهایی را برای مهار آن اجرایی کرد. انضباط و هماهنگی سیاست‌های پولی، مالی، ارزی و تجاری، سیاست‌های تشویقی برای سرمایه‌گذاری و اصلاح قوانین و مقررات از مهم‌ترین روش‌های کنترل تورم در میان‌مدت هستند. در ادامه سیاست‌گذاران و دولتمردان باید از اخذ تصمیمات اقتصادی که بر رشد تورم موثر هستند، دوری کند.

این فعال صنعت فولاد گفت: بخشی از تورمی که در ماه‌های اخیر شاهد آن بودیم و پیش‌بینی می‌شود ظرف ماه‌های آتی نیز ادامه یابد، تحت تاثیر سیاست حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی، ایجاد شده است. بسیاری از اقتصاددانان بر اجرای طرح حذف ارز ترجیحی توسط دولت تاکید داشتند و آن را راهکاری برای کاهش رانت و فساد در اقتصاد کشور عنوان می‌کردند. در واقع انتظار می‌رود اجرای صحیح سیاست‌های یادشده در بلندمدت به نفع اقتصاد کشور باشد. در نتیجه در حال حاضر نیز انتظار می‌رود از اجرای طرح یادشده حمایت شود.

رحام بیان کرد: دولت نیز باید با اتخاذ استراتژی‌های درست و با در نظر گرفتن تورمی که بر اقتصاد کشور سایه افکنده، با روش‌های دیگری از صنایع حمایت کند.

دبیر سندیکای تولیدکنندگان لوله و پروفیل فولادی گفت: متاسفانه برخی سیاست‌های شتاب‌زده اخذشده ازسوی دولت همپای تورمی که در اقتصاد شاهد آن هستیم، حیات صنایع ما را تهدید می‌کند. این سیاست‌ها در حالی اعمال می‌شود که انتظار می‌رفت دولتمردان با اخذ راهکارهای حمایتی، اثرات منفی تورم را به حداقل برسانند. در هر حال نه‌تنها هیچ اقدام حمایت‌گرانه‌ای از صنایع صورت نگرفت، بلکه هر روز سدی تازه در مسیر حرکت صنایع ایجاد می‌شود.

این فعال صنعت فولاد گفت: جداسازی بازار داخلی از بازار خارجی، راهکاری برای کنترل تورم در زنجیره فولاد کشور است. در شرایطی که ارزبری صنعت فولاد کشور محدود است و تولید به‌ویژه در حلقه‌های ابتدایی این زنجیره با تکیه بر مزیت‌های داخلی انجام می‌شود، نیازی نیست نرخ محصولات تولیدشده در این زنجیره به شوک‌های جهانی و همچنین نرخ دلار وابسته باشد.

با حذف این چسبندگی می‌توان بخشی از تورم حاکم بر این زنجیره را کنترل و مسیر ارزش‌آفرینی را تسهیل کرد.

سخن پایانی

از مهم‌ترین آثار مخرب تورم می‌توان به افزایش نااطمینانی، بی‌ثباتی در اقتصاد کلان و در نتیجه کاهش سرمایه‌گذاری در بلندمدت اشاره کرد. علاوه بر این بنگاه‌های صنعتی و اقتصادی در روند فعالیت و تصمیم‌گیری‌های خود و همچنین برآورد درآمد و هزینه با دشواری روبه‌رو خواهند شد؛ بنابراین بازنگری در سیاست‌های اقتصادی با هدف کنترل تورم کشور ضروری به‌نظر می‌رسد.

IMIDRO
سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران
مجتمع سنگ‌آهن سنگان

نوبت دوم
شناسه ۱۳۸۶۲۳۸

آگهی مناقصه عمومی یک مرحله‌ای
شماره مناقصه ۲۰۰۱۰۰۳۰۰۷۰۰۰۰۹۰

سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (مجتمع سنگ‌آهن سنگان) در نظر دارد مناقصه عمومی یک مرحله‌ای با موضوع **«خرید یکدستگاه WDXRF»** را به شرح زیر از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برگزار نماید. لذا از علاقمندان واجد شرایط دعوت به عمل می‌آید جهت دریافت اسناد مناقصه به سامانه تدارکات الکترونیکی دولت به آدرس www.setadiran.ir (شماره مناقصه ۲۰۰۱۰۰۳۰۰۷۰۰۰۰۹۰) مراجعه نمایند.

۱- نام و نشانی مناقصه‌گزار: سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (مجتمع سنگ‌آهن سنگان) به نشانی: مشهد، خیابان کوهسنگی، بین کوهسنگی ۱۹و۲۱، پلاک ۳۷۷، کدپستی: ۹۱۷۶۷۱۵۶۸۳ **تلفن: ۰۸-۳۸۴۲۷۰۰۸-۰۵۱** - داخلی **۲۱۲**

۲- موضوع مناقصه: خرید یکدستگاه WDXRF

۳- مدت اجرای کار: ۸ (هشت) ماه پس از ابلاغ قرارداد

۴- مدت اعتبار پیشنهادها: ۱۸۰ روز از آخرین مهلت تحویل پیشنهادها.

۵-برآورد اجرای کار: مبلغ ۱۲۳،۰۲۹،۴۰۶،۳۴۸ (یکصدو بیست و سه میلیاردو بیست و نه میلیون چهارصد و شش هزار و سیصدو چهل‌وهشت) ریال

۶- نوع و مبلغ تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار (مناقصه): فیش بانکی واریز نقدی و یا تودیع یک فقره ضمانت‌نامه بانکی معتبر به مبلغ ۶،۱۵۱،۴۷۰،۳۱۷ (شش میلیاردو یکصدو پنجاه و یک میلیون و چهارصدو هفتاد هزار و سیصدو هفده)ریال که برای مدت ۳ ماه اعتبار داشته و برای ۳ماه دیگر قابل تمدید باشد (ضمانت‌نامه باید دارای شماره سپام بوده و نباید هیچ گونه شرطی از سوی بانک در ضمانت‌نامه درج گردد).

۷- مهلت زمانی و محل دریافت اسناد مناقصه: اسناد مناقصه از روز **پنجشنبه** مورخ **۱۴۰۱/۰۷/۱۴** ساعت **۱۲** صبح لغایت روز **چهارشنبه** مورخ **۱۴۰۱/۰۷/۲۰** ساعت **۱۲**از طریق سامانه تدارکات الکترونیک دولت (ستادایران) در دسترس خواهد بود.

۸- مهلت زمانی و محل ارائه پیشنهاد و زمان بازگشایی پاکت‌های مناقصه: اسناد و مدارک مناقصه باید پس از ثبت مهر و امضای الکترونیکی حداکثر تا روز **شنبه** مورخ **۱۴۰۱/۰۷/۳۰**ساعت **۱۲**در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد ایران) بارگذاری شده و از طریق آن سامانه ارسال شوند. فقط اصل تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار (پاکت «الف») می‌بایست علاوه بر بارگذاری در سامانه مذکور، ظرف مهلت فوق‌الذکر به صورت فیزیکی و مهر و موم شده به آدرس مناقصه‌گزار (مندرج در بند ۱۱ فصل اول اسناد مناقصه) تحویل گردد.

شایان ذکر است که جلسه بازگشایی پاکات مناقصه روز **چهارشنبه** به تاریخ **۱۴۰۱/۰۸/۰۴**ساعت **۹** صبح برگزار خواهد شد.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۷/۱۲ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۷/۱۶ **سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران – مجتمع سنگ آهن سنگان**

نوبت دوم

فراخوان عمومی تجدید مناقصه یک‌مرحله‌ای
شرکت آلومینای ایران

شرکت آلومینای ایران

شرکت آلومینای ایران در نظر دارد تجدید مناقصه ذیل را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برگزار نماید. کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه‌گران و بازگشایی پاکت‌ها از طریق درگاه سامانه الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس WWW.setadiran.ir انجام خواهد شد و لازم است که مناقصه گران درصورت عدم عضویت قبلی، مراحل ثبت‌نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند.

ردیف	موضوع تجدید مناقصه	نوع تجدید مناقصه	شماره مناقصه در سامانه الکترونیکی دولت
۱	انجام عملیات آماده‌سازی، حفاری،باطله‌برداری، استخراج، جمع آوری، دپو و بارگیری سنگ بوکسیت و باطله حمل و تخلیه به دپوهای تعیین شده توسط کارفرما در معدن بوکسیت تاگویی یک جاجرم	عمومی یک‌مرحله‌ای با ارزیابی کیفی (فشرده)	۲۰۰۱۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۴۲

مهلت دریافت اسناد مناقصه ردیف ۱ از سامانه: از مورخ **۱۴۰۱/۰۷/۱۶** لغایت مورخ **۱۴۰۱/۰۷/۲۳** می‌باشد.
مهلت ارائه پیشنهاد: مورخ **۱۴۰۱/۰۸/۰۹** می‌باشد.
زمان بازگشایی پاکت‌ها: ساعت **۱۰:۰۰** مورخ **۱۴۰۱/۰۸/۱۰** می‌باشد.
اطلاعات تماس مناقصه‌گزار جهت دریافت اطلاعات بیشتر در خصوص اسناد مناقصه و ارائه پاکت‌های الف: استان خراسان شمالی- شهرستان جاجرم- مجتمع تولید آلومینا، به شماره تلفن: **۳۲۶۰۵۳۴۵ - ۰۵۸** و فکس **۳۲۲۷۲۴۸۷-۰۵۸**
اطلاعات تماس سامانه ستاد جهت انجام مراحل عضویت در سامانه: مرکز تماس: **۴۱۹۳۴ - ۰۲۱**
دفتر ثبت‌نام: **۸۸۹۶۹۷۳۷** و **۸۵۱۹۳۷۶۸ - ۰۲۱**

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۷/۱۲ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۷/۱۶ **روابط عمومی شرکت آلومینای ایران**

آگهی موضوع ۳ قانون و ماده ۱۳ آیین‌نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی

قوه قضائیه
سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
اداره کل ثبت اسناد و املاک استان مازندران

نوبت اول
شناسه ۱۳۸۴۵۲

برابر کلاسه پرونده شماره ۱۴۰۰۱۱۴۴۱۰۰۱۸۰۰۱۱۵۳ و رای شماره ۱۴۰۱۶۰۳۱۰۰۱۸۰۰۵۶۹۴ هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی حوزه ثبت ملک عباس آباد تصرفات مالکانه بلامعارض آقای محمدتقی اعتزازیان به شماره شناسنامه ۵۵۳۷۵ به کدملی ۱۲۸۱۶۵۰۷۷۳ صادره از اصفهان فرزند رضا نسبت به ششدانگ عرصه و اعیان یک قطعه زمین مشتمل بر بنای احداثی (با کاربری مسکونی) به مساحت چهارصد و سی‌وشش متر و نود دسیمتر مربع (۴۳۶/۹۰) متر مربع قسمتی از پلاک ۱۴۸ اصلی واقع در قریه اسب‌چین به شرط تجمیع با پلاک ۴۳۲ فرعی از ۱۴۸ اصلی بخش ۲ حوزه ثبت عباس آباد دارای مبایعه‌نامه عادی خریداری از علی معمارپوری از محدوده مالکیت رسمی علیقلی خلعتبری متقاضی ثبت می‌باشد. لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می‌شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می‌توانند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراض و دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۷/۱۶ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۷/۳۰ **ابراهیم حسین‌زاده، سرپرست ثبت اسناد و املاک عباس آباد**

آگهی تغییرات موسسه غیر تجاری اتحادیه حفاران غیرنفتی به شناسه ملی ۱۰۳۲۰۸۴۱۸۳۴ و به‌شماره ثبت ۳۰۷۹۰ به استناد صورتجلسه مجمع عمومی عادی سالیانه مورخ ۱۴۰۱،۰۴،۱۴ و مجوز شماره ۱۴۰۳۸۳۱، ص مورخ ۱۴۰۱،۰۵،۰۸ اتاق بازرگانی ، صنایع و معادن و کشاورزی ایران تصمیمات ذیل اتخاذ ش روزنامه صمت به عنوان روزنامه کثیرالانتشار جهت درج آگهی های مربوطه تعیین شد . تراز منتهی به سال مالی ۱۴۰۰،۱۲،۲۹ تصویب شد . اعضای اصلی و علی البدل هیات مدیره برای مدت ۳ سال انتخاب شدند اعضا اصلی هیئت مدیره : . آقای حمید پاک زاده با کد ملی ۰۰۶۳۳۷۶۲۸۸ . آقای رضا اشرف سمنانی با کد ملی ۰۰۴۲۰۲۷۸۹۶ . آقای سید سهراب حسینی با کد ملی ۰۴۵۳۶۷۸۲۱۱ . آقای محمد صفایی با کد ملی ۴۵۶۹۸۷۹۲۶۸ . آقای محمد رضا فرهنگ دوست با کدملی ۱۱۸۹۶۰۴۸۰۹ اعضای علی البدل هیات مدیره : . آقای حمید قاسم زاده بافقی با کد ملی ۴۴۷۹۷۸۱۳۵۸ . آقای محمد پازکی با کد ملی ۰۰۷۱۱۳۲۸۶۴ آقای عبدالملک خسروی به شماره ملی ۰۶۴۰۱۲۰۴۰۷ به سمت بازرس علی البدل آقای اصغر رهگذر به شماره ملی ۱۲۶۳۱۱۰۷۳۸ به سمت بازرس اصلی برای مدت یک سال مالی انتخاب گردیدند
سازمان ثبت اسناداملاک کشور اداره ثبت شرکت ها و موسسات غیر تجاری تهران (۱۳۸۹۱۸۵)

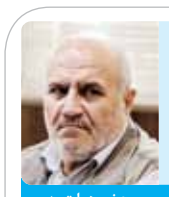
«مزایده ۱۴۰۱/۰۲»
فروش حداکثر ۵۰۰۰ تن لوله آهن اسفنجی خردشده

شرکت صنایع فولاد کاویان گهرسیرجان در نظر دارد مقدار حداکثر **۵،۰۰۰ تن لوله آهن اسفنجی خرد شده محصول تولیدی** خود را از طریق مزایده عمومی به فروش رساند. لذا متقاضیان شرکت در مزایده می‌توانند جهت بازدید و آگاهی از موضوع و دریافت اسناد مزایده همه روزه به استثنای ایام تعطیل رسمی و جمعه از تاریخ **۱۴۰۱/۰۷/۱۶** لغایت **۱۴۰۱/۰۷/۲۳** از ساعت **۸** صبح الی **۱۵** به آدرس سیرجان، جاده تهران، منطقه ویژه اقتصادی انتهای بلوار سمنگان کارخانه احیای تونلی صنایع فولادکاویان گهرسیرجان مراجعه نمایید.

تلفن‌های تماس مستقیم:
۰۹۱۳۹۴۵۷۶۲۶ - ۰۳۴ -۹۱۰۰۱۰۲۰

یادداشت

امنیت کارگر ضامن امنیت کشور

حسین حبیبی ـ عضو هیات‌مدیره شوراهای اسلامی کار کشور

سبد معیشت باید به‌گونه‌ای باشدکه نیازهای یک خانواده چهارنفره را بدون توجه به ویژگی و نوع کار تامین کند. نرخ تورم، سبد معیشت و حداقل دستمزد در شورای سه‌جانبه‌ای مثل شورای‌عالی کار بررسی می‌شود. اگر کارگران که در بدنه تولید هستند، امنیت کافی نداشته باشند، به این مفهوم است که قادر نخواهند بود نمایندگان موردنظر خود را برای مجامع رسمی کارگری مثل شورای‌عالی کار، هیات‌های بدوی، شورای‌عالی ایمنی و بهداشت و امثال آن انتخاب کنند.

برای اینکه کارگر بتواند به این مهم دست پیدا کند، باید در مرحله اول امنیت شغلی داشته باشد، در غیر این صورت، یکی از اتفاقاتی که رخ می‌دهد، این است که سبد معیشت متناسب با شأن و منزلت کارگر و خانواده‌اش مشخص نخواهد شد.

قانون کار، قانونی آمره است و در حمایت از نیروی کار تنظیم شده و در ماده ۱ این قانون آمده که کلیه کارفرمایان، کارگاه‌ها، موسسات و به‌طور خلاصه، همه مکلف هستند از این قانون پیروی کنند، پس بحث تکلیف مطرح است.

حال چه کارگری می‌تواند به این قانون استناد کند و از مزایای آن بهره‌مند شود؟ کارگری که امنیت شغلی و قرارداد بلندمدت داشته باشد.

در قراردادهای کوتاه‌مدت به‌واسطه شرایط، کارگر توان آن را ندارد که خواسته‌ها و مطالبات خود را طرح کند.

بنابراین باید قراردادها به حالت اولیه برگردد و دائمی شود. حال شاید بسیاری از کارفرماها بگویند در هیچ کجای دنیا قراردادهای کارگری دائم نیست.

بله، قبول داریم، اما هیچ کجای دنیا هم قراردادهای موقتی به این شکل مشمئزکننده که در کشور ما رواج پیدا کرده، وجود ندارد. علاوه بر این، نیروی کار در کشورهای دیگر اختیار و اراده آن را دارد که برای خود سقف قرارداد، مدت و شرایط کار تعیین کند،اما در ایران کارگر با قرارداد کوتاه‌مدت و موقت خود توان طرح موضوع بیمه و دستمزد و شرایط کار را ندارد و همیشه محکوم است به اینکه قراردادهایش به اراده و فرمان کارفرما باشد.

اما این روزها خبری مبنی بر دائمی شدن قرارداد کار بعد از ۴ سال در فضای مجازی دست به‌دست می‌شود که نظر به دلایل زیر درست نیست.

این خبر بر فرض هم که درست باشد و شورای‌عالی کار بتواند آن را تصویب کند، اما و اگرهای بسیاری دارد که عبارتند از:

الف) شورای‌عالی کار فقط می‌تواند دستورالعمل، بخشنامه و آیین‌نامه‌هایی را تصویب کند که قانون کار تصویب آن را برعهده‌اش گذاشته است، درواقع وفق ماده ۱۶۷، وظیفه شورای عالی کار، انجام تکالیف قانون کار و سایر قوانین مربوطه است، نه قانون‌گذاری.

ب) تصویب قوانینی مانند دائمی شدن قرارداد کار پس از ۴ سال کار قراردادی، در حیطه اختیارات شورای‌عالی کار نیست بلکه از اختیارات مجلس شورای اسلامی است.

ج) اگر به‌فرض شورای عالی کار بتواند در قالب آیین‌نامه‌ای این موضوع را تصویب کند، دیوان عدالت اداری طبق معمول در مخالفت با قرارداد دائم و مستفاد از مفهوم مخالف تبصره ۲ ماده ۷ قانون کار موضوع دادنامه ۱۷۹ هیات عمومی دیوان عدالت اداری، آیین‌نامه مصوب شورای‌عالی کار را از نظر شکلی به‌نفع کارفرمایان ابطال خواهد کرد.

د) در قانون کار باتوجه به دلایل ذیل، اصل بر دائمی بودن قرارداد کار در کارهایی است که طبیعت آنها جنبه مستمر دارد.

وفق ماده ۷، قرارداد کار عبارت است از قرارداد کتبی یا شفاهی و در کارهایی که طبیعت آنها جنبه مستمر دارد، اگر قرارداد کار به‌صورت شفاهی باشد، چون مدت ندارد، دائمی تلقی می‌شود.

دیگر اینکه در تبصره ۲ ماده ۷ آمده: در کارهایی که طبیعت آنها جنبه مستمر دارد، در صورتی که مدتی در قرارداد کار ذکر نشود، قرارداد، دائمی تلقی می‌شود و باتوجه به اینکه قرارداد کار عقد از نوع لازم و بین کارگر و کارفرما است، پس کارگر نیز دارای حاکمیت اراده در عقد قرارداد است.

علاوه بر این، در تبصره یک ماده ۷ وزارت کار و هیات‌وزیران مکلف شده‌اند، حداکثر مدت موقت برای کارهایی که طبیعت آنها جنبه غیرمستمر دارد، تعیین کنند که بعد از ۲۹ سال، در سال ۹۸، حداکثر مدت موقت، ۴ سال تعیین شد.

و در نهایت همان‌طور که اشاره شد، قانون کار، قانونی آمره است که در حمایت از کارگر تدوین و تصویب شده و اجرایی شدن آن فقط در گرو قرارداد دائم امکان‌پذیر است.

بنابراین وزارت کار و نمایندگان شرکای اجتماعی در شورای‌عالی کار توجه داشته باشند که نباید به‌دنبال چنین مصوبه‌هایی باشند که ضمانت اجرایی ندارند و ممکن است مورد سوءاستفاده کارفرمایان قرار گیرند.

وزارت کار، دادگستری و شورای عالی کار به‌همراه دیوان عدالت اداری، وفق مواد ۱۶۷ و ۲۰۳ قانون کار دیوان عدالت اداری مکلف هستند به‌دنبال اعمال و اجرایی شدن قانون کار باشند و علاوه بر آن، درصدد ابطال دادنامه ۱۷۹ هیات عمومی دیوان عدالت اداری و امثال آن باشند تا امنیت شغلی کارگران را که بیش از ۶۵ درصد جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند، تضمین کنند، زیرا تامین و تضمین امنیت شغلی کارگران می‌تواند امنیت ملی کشور را تضمین کند.

گزارشی درباره فاصله دستمزد با هزینه کارگران معدن

سبد معیشت کارگران خالی است

گیتا جاودانی
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

کارگران معادن با سختی‌های بسیار معیشتی دست و پنجه نرم می‌کنند و با بدترین فشارهای شغلی، روحی و روانی روبه‌رو هستند.

براساس قانون، کار در معدن جزو مشاغل سخت و زیان‌آور است و کارگران باید بعد از ۱۵ سال بازنشسته شوند، اما این قانون در کشور اجرا نمی‌شود و کارگران زیادی هستند که بالای ۲۰ سال است، در سخت‌ترین شرایط مشغول فعالیت هستند. دستمزد و حقوق کارگران معدن بسیار کم است و شرایط بازنشستگی آنها اسفبار. قراردادهای کار بیشتر موقت و معین است و برای انجام کاری مشخص تنظیم می‌شود و به این ترتیب، هرچند تاریخ اتمام ندارد، اما قرارداد دائم تلقی نمی‌شود. این تنها نگاه کوتاهی است به شرایط سخت کارگران شاغل در بخش معدن که با رشد تورم، روزبه‌روز دشوارتر می‌شود. در این میان، تورم تولید هم بار دیگر بر شانه رنجور آنها گذاشته می‌شود و دائم در معرض تهدید، تعدیل نیرو یا کاهش بیش از پیش دستمزد قرار می‌گیرند.

گزارش امروز صمت نگاهی دارد به شرایط این روزهای کارگران معدن و آسیب‌هایی که با آن رو به رو هستند.

افزایش قطره‌چکانی حقوق معدنچیان

سالار باوند ـ فعال معدنی و سرپرست سابق شرکت گسترش معادن و صنایع معدنی طلای زرشوران: بخش اعظم هزینه‌های تولید مواد معدنی مربوط به تامین ماشین‌آلات و تجهیزات و دستمزد کارگر و پرسنل است. درآمد این بخش در سال‌های اخیر باتوجه به افزایش نرخ جهانی تولیدات معدنی و جهش نرخ دلار، افزایش پیدا کرده، اما حقوق و مزایای پرسنل افزایش قطره چکانی داشته است. البته این بخش در زمینه تامین ماشین‌آلات با مشکل روبه‌رو بود، اما تا همین امسال برای تامین آن از ارز ۴۲۰۰ تومانی استفاده می‌کرد، بنابراین در این حوزه هم معدنکاران با افزایش نرخ روبه‌رو نبوده‌اند و تازه امسال اعلام شده است که باید از ارز نیمایی باید برای واردات تجهیزات استفاده شود. برداشت من این است که معدنداران تا امروز خوب کار کرده‌اند و منافع خوبی هم برده‌اند، اما برای کارگران هم هزینه چندانی متقبل نشده‌اند، زیرا حقوق و مزایایی که دولت برای این بخش در نظر گرفته، بسیار جزئی و اندک بوده و به این ترتیب، سود معدن افزایش قابل‌توجهی پیدا کرده است. بنابراین بعید می‌دانم که افزایش تورم لطمه‌ای به معدنداران زده باشد، اما بخش کارگری بیشترین آسیب را دیده‌اند و امروز دریافتی کارگران با هزینه‌های زندگی همخوانی ندارد و قدرت خرید آنها به‌شدت کاهش پیدا کرده، در صورتی‌که قدرت خرید معدنداران افزایش پیدا کرده است.

> درآمد معدن در سال‌های اخیر، باتوجه به افزایش نرخ جهانی تولیدات معدنی و جهش نرخ دلار، افزایش پیدا کرده، اما حقوق و مزایای پرسنل افزایش قطره چکانی داشته است

فاصله دستمزد با حداقل معیشت

هرچه فاصله دستمزد با حداقل سبد معیشت بیشتر شود، انگیزه کار در کارگران کاهش پیدا می‌کند و به‌مرور کارفرما و معدندار لطمه می‌خورند.

وقتی پرسنلی که در یک مجموعه مشغول به کار است، احساس کند از سفره‌ای که پهن است یا زحمتی که می‌کشد، بهره‌ای خواهد برد، به‌طورقطع دلسوزانه‌تر کار می‌کند تا اینکه فکر کند به‌چشم برده و نیروی کار به او نگاه می‌شود و کسی به فکر تامین زندگی او نیست.

کوچک‌ترین بی‌توجهی یا کم‌کاری نیروی کارگری معدن می‌تواند خسارت‌های جبران‌ناپذیری برای کارفرما ایجاد کند، بنابراین بی‌توجهی کارفرما به کارگر در درازمدت به تولید لطمه وارد می‌کند.

حق سختی کار چقدر است؟

باتوجه به اینکه در حوزه معدن فشار کار روی کارگر زیاد است و سختی‌های فراوانی دارد، باید دستمزدها و امکانات به‌گونه‌ای تعریف شود که اگر کارفرما سودی می‌برد، در کنار آن، کارگران هم بهره‌مند شوند. کارگری که در سخت‌ترین و خشن‌ترین شرایط آب و هوایی، در دورافتاده‌ترین مناطق جغرافیایی یا اعماق زمین کار می‌کند یا پشت دستگاه حفاری نشسته است، باید بداند که زحماتش نادیده گرفته نمی‌شود. کار افرادی که در تونل‌های زیرزمینی کار می‌کنند، با نیروهای خدماتی که در اداره‌ها مشغول به کار هستند، متفاوت است و این مبالغ جزئی که تحت‌عنوان حق سختی کار پرداخت می‌شود، زحمات کارگران را پوشش نمی‌دهد.

فقدان هماهنگی دستمزدها

کارفرماها ۲ دسته هستند و یک دسته برخورد مناسبی با شرایط کار نیروی انسانی ندارند، اما دسته‌ای هم هستند که با نگاه بازتری از نیروی فعال در معدن حمایت می‌کنند. نکته مهم دیگری که در اینجا باید به آن اشاره شود، این است که در کشور ما هماهنگی و یکدستی لازم در زمینه پرداخت حقوق وجود ندارد و این ناهماهنگی حتی در قالب یک شرکت هم به‌چشم می‌خورد. به‌عبارت دیگر، دستمزد کارگر یک شرکت معدنی؛ برای مثال در تبریز یک مبلغ است و در اصفهان مبلغی دیگر و این اختلاف گاهی بسیار چشمگیر است و تا ۵۰ درصد میزان دریافتی هم تغییر می‌کند. کار همان کار است، اما دستمزدها باتوجه به شرایط منطقه متغیر است. گاهی در یک شهرستان میزان فشار مسئولان و کارگران بیشتر است و پیمانکار را مجبور می‌کنند، دستمزدها را افزایش دهد. کارفرما همواره به‌دنبال این است که هزینه‌ها را کاهش دهد و کارگری که نیازمند کار است، مجبور می‌شود تحت‌فشار کارفرما تسلیم شرایط شود و اعتراضی هم نکند، زیرا اگر اعتراضی کند، شغل خود را از دست می‌دهد و زندگی‌اش به‌مخاطره می‌افتد. به‌عقیده من، باید هماهنگی و نظارت بیشتری روی این موضوع اعمال شود تا حق و حقوق کارگران تضییع نشود و انگیزه آنها کاهش پیدا نکند.

نظارت با کیست؟

تشکل‌های کارگری که به‌معنای واقعی مستقل باشند، در کشور وجود ندارند یا تنها روی کاغذ هستند و به این ترتیب، نمی‌توانند نقش اثرگذاری داشته باشند، در حقیقت، رعایت عدالت در زمینه دستمزد به متولی هر حوزه برمی‌گردد. بخش معدن زیرمجموعه وزارت صمت است و این وزارتخانه نباید اجازه دهد که پیمانکارش در پرداخت دستمزد جانب انصاف را رعایت نکند. به‌همین ترتیب، باید هرکسی به‌اندازه سهمی که در کار دارد، نظارت کند که بی‌عدالتی رخ ندهد. کارفرما باید بر پیمانکار نظارت داشته باشد و اداره کار تعاون و امور اجتماعی پیگیری کند که حق و حقوق کارگر مطابق قوانین پرداخت شود و همه دستگاه‌ها باید دست به‌دست هم دهند تا کارگر احساس آرامش و امنیت بیشتری کند.

اگر این اتفاق نیفتد، ممکن است کارگر تحت‌فشار تحمل کند، اما این نارضایتی در جای دیگری خود را نشان می‌دهد. باید به‌هوش بود که اگر مشکلات و نیازهای کارگر به‌چشم نیاید و چاره‌ای برای آن اندیشیده نشود، مثل دملی بزرگ و بزرگ‌تر می‌شود و جایی سر باز می‌کند. پس همه دستگاه‌های مرتبط به‌اندازه سهمی که در نظارت دارند و مسئولیتی که برعهده دارند و قانون برای آنها تعریف کرده، وظیفه دارند حق و حقوق کارگر را پیگیری کنند. من به‌عنوان یک مدیر دولتی اعلام می‌کنم که همیشه کارگران مظلوم بوده‌اند و حق و حقوق‌شان نادیده گرفته شده است و این موضوع سبب می‌شود که کل جامعه متضرر شود.

یارانه بدهید تا کار کنیم

محسن کوهکن ـ نماینده سابق مجلس و عضو کمیسیون صنایع و معادن: در نظامی که به‌انحای مختلف و به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم یارانه پرداخت می‌کند، ابتکار عمل و برنامه‌ریزی برای کاهش هزینه‌ها، افزایش کیفیت، رفتن به‌سوی بهبود خدمات، تولید صادرات‌محور، معنی و مفهوم واقعی خود را از دست می‌دهد و چندان جدی گرفته نمی‌شود. در نهایت تولیدکننده دو تا چارتایی می‌کند و انتظار دارد با یارانه‌ای که روی انرژی، آب، برق، گاز و دیگر حامل‌های انرژی دریافت می‌کند، سود خود را افزایش دهد.

وقتی قرار است به‌سوی اصلاح ساختار اقتصادی حرکت کنیم، نخستین اتفاقی که باید بیفتد، این است که کلیه افرادی که در بخش تولید فعالیت می‌کنند (که معدن هم جزئی از آن است) باید تحولی در نوع نگاه و برخوردشان ایجاد کنند.

اگر این اتفاق رخ ندهد، هم واحد تولیدی و هم همه کسانی که به آن وابسته هستند، آسیب می‌بینند.

چشم و چراغ تولید

اما در فرهنگ کاری کشورما ، به‌محض اینکه سود کم شود و واحد تولیدی به سوی زیان‌آوری حرکت کند، بلافاصله استراتژی تعدیل نیروی انسانی یا کاهش حقوق و دستمزد کارگران توسط کارفرمایان در پیش گرفته می‌شود و سعی می‌کنند از این طریق هزینه‌ها را کاهش دهند.

در حالی که در دیگر نقاط دنیا این اقدام در مرحله آخر قرار دارد. کارفرمای ما به این موضوع توجه ندارد که نیروی انسانی کارآمد اگر با خلاقیت مدیر و با استفاده از روش‌های نوین و راهکارهای شرکت‌های دانش‌بنیان گام بردارد و به‌سمت‌وسوی ارتقای کیفیت و کاهش هزینه‌های غیرضروری پیش برود، ناچار نخواهد شد که نیروی انسانی خود از دست بدهد، زیرا نیروی انسانی چشم و چراغ یک مجموعه تولیدی و صنعتی است. ما باید این نگاه عقب‌افتاده مربوط به چند دهه قبل را کنار بگذاریم. به‌عنوان مثال، دیگر پذیرفته‌شده نیست که معدنداری به‌بهانه افزایش هزینه، در بخش حقوق دولتی، فشار را به بخش کارگری منتقل کند، زیرا در مقایسه با افزایش درآمد تاثیر ناچیزی در نرخ تمام‌شده دارد، اما گاهی به‌گونه‌ای که صحبت می‌کنند یا تحلیل‌هایی که ارائه می‌دهند، اگر به‌فرض ۲ درصد بر میزان حقوق دولتی افزوده شود، به نرخ تمام‌شده دقیق ۲ درصد اضافه می‌شود.

باید نگاه آن دسته از تولیدکنندگانی که می‌نشینند و انتظار دارند تا دولت با تزریق یارانه زیر پر و بال آنها را بگیرد و کمک کند تا زمین نخورند، تغییر یابد، زیرا به این ترتیب هرگز جرات و جسارت حرکت رو به جلو، افزایش کیفیت کار، بالابردن بازدهی، رفتن به‌سمت و سوی کارآمدتر کردن نیروها و پرسنل و کاستن از ایرادات رخ نخواهد داد.

اگر کارفرما بودم

بخش تولید ملزم به حرکت به این سو است. وقتی یارانه را برداریم، رقابت آزاد می‌شود و در این حال، مدیریت نقش مهمی پیدا می‌کند؛ مدیریتی که در آن باید روی ریال به ریال هزینه تمام‌شده حساب شود. وقتی رقابت آزاد شد، دیگر نورچشمی‌ها یا سفارش‌شده‌ها با زیر میزی و چرب کردن سبیل دیگران جایی در میدان رقابت پیدا نخواهند کرد. در دنیایی که قرار است، آزاد بخریم و آزاد بفروشیم و با دیگران رقابت کنیم، کسی که زیر بغلش را گرفته‌اند، نمی‌تواند حرکت کند.

اگر بر اثر اتفاقی غیرمترقبه، هزینه‌های سراسری چندبرابر شود، برای اینکه شوک نرخ در بازار رخ ندهد، دولت می‌تواند به‌صورت مقطعی برای کنترل آن قدم پیش گذارد و اقدامات حمایتی انجام دهد که این اقدامات کاملا بجا و ضروری است و همه دولت‌ها چنین اقداماتی انجام می‌دهند، اما اینکه تولیدکننده همچنان چشمش به این باشد که هزینه‌های تولید ثابت بماند و تغییر نکند، تا نرخ تمام‌شده‌اش افزایش نیابد، اصلا شدنی نیست.

از سوی دیگر، جامعه هم باید تغییر نرخ و افزایش معقول و منطقی را بپذیرد. در هیچ جای دنیا، نرخ خرید ۱۰۰ درصد ثابت نیست و وقتی خریدی انجام می‌گیرد، به‌طورحتم قید می‌شود که نرخ به‌عنوان مثال برای ۱۰ روز یا ۲۰ روز اعتبار دارد.

بنابراین کسی منکر افزایش نرخ نیست، اما مهم این است که افزایش نرخ باید کاملا منطقی، معقول و هماهنگ با دیگر بخش‌ها باشد تا جامعه هم خود را بالانس کند. من ۸ سال عضو اتاق بازرگانی بودم و با این رویه آشنا هستم. به‌محض اینکه کوچک‌ترین اتفاقی می‌افتد یا تغییر قیمتی ایجاد می‌شود، کارفرمایان دور هم جمع می‌شوند و خواهان معافیت یا بخشودگی مالیات می‌شوند یا رایگان شدن خدمات شرکت‌های دولتی و راهکارهایی از این دست را درخواست می‌کنند.

اما به این ترتیب، نمی‌شود کشور را اداره کرد. کسی که توانمند و مدعی است که وارد حوزه تولید شده، باید با محاسبه همه هزینه‌ها، از نرخ مواد اولیه گرفته تا دستمزد کارگران و پرسنل، با تدبیر، برنامه‌ریزی و مدیریت، افزایش هزینه را پوشش دهد، اما اگر اتفاقی خارج از اراده او رخ دهد، انتظار می‌رود که دولت ورود کند و تصمیمات مقطعی بگیرد تا آن بخش از تولید به روال عادی برگردد.

اگر کارگر معدن بودم

اگر من یک کارگر معدن بودم، منافع خود را در این می‌دیدم که کارفرما من را چشم و چراغ خود بداند و باور داشته باشد که اگر بخواهد تولیدش از نظر کمی و کیفی افزایش و ارتقا پیدا کند، باید کارگر را شریک خود بداند.

متاسفانه آنهایی که خودشان راه تعامل درست و سازنده و تامین منافع کارگر و کارفرما را طی کرده‌اند، وقتی می‌خواهند برای ما نسخه بپیچند، می‌گویند کارگرها باید سندیکای مستقل داشته باشند و به منافع خود فکر کنند، کارفرماها هم به همین ترتیب. درحال‌حاضر ما یک قانون می‌نویسیم برای کار، یک قانون برای کارگر و یک قانون دیگر برای کارفرما؛ در حالی که به این نکته توجه نداریم که چراغ کارگاه باید روشن باشد و همه کار بکنند و هرکس به اندازه تلاش و دسترنج خود سهم ببرد.

اعمال منافع مشترک

در نهایت ای کاش تشخیص منافع مشترک از هر دو سو اعمال می‌شد. کارفرما نباید دنبال این باشد که از دسترنج کارگر یک‌شبه ره صد ساله را طی کند و بداند که صحت و سلامت کار و افزایش درآمد، در گرو رضایت قلبی کارگر است. بالاترین اشتباه در شرایط سخت اقتصادی این است که تعدیل نیرو انجام شود یا دستمزد و حقوق کارگر کاهش یابد، زیرا بدون شک کارفرما هم آسیب خواهد دید و باید به این آگاهی برسیم که در شرایط سخت اقتصادی تنها تفاهم فکری و درک مشترک کارگر و کارفرما، راهگشا است.

سخن پایانی

آنچه در گزارش آمده نگاهی به وضعیت معیشت کارگران فعال بود، اما وضعیت برای بازنشستگان به‌مراتب دشوارتر است. برای اینکه شمه‌ای از مشکلات آنها را هم ذکر کنیم، شما را به خواندن این نقل قول یکی از کارگران معدن دعوت می‌کنیم که درباره وضعیت بازنشستگی همکاران خود می‌گوید: «کارگری که بعد از ۲۰ تا ۲۳ سال کار سخت به بازنشستگی می‌رسد، خانه‌نشین می‌شود و حقوق بسیار کمی هم دریافت می‌کند، او از نظر جسمی فرسوده شده است، درد دارد و با بیماری‌های زیادی دست و پنجه نرم می‌کند. زانوهایش ساییدگی پیدا کرده و دندان‌هایش نابود شده‌اند و بیمار و ناتوان در گوشه خانه افتاده و باید با شرایط بسیار سخت زندگی بسازد. حقوقی که از اول به او می‌داده‌اند، بسیار کم بوده و در بازنشستگی باز هم کمتر می‌شود، در حالی که بچه‌هایش بزرگ شده‌اند و باید ازدواج کنند و...»؛ زنگ خطر به‌گوش می‌رسد و جای آن دارد که زودتر برای رفع مشکلات این بخش، تصمیمی جدی اتخاذ شود.

گسترش
تجارت
همسایه همراه تجارت
شنبه
۱۶ مهر ۱۴۰۱
۱۱ ربیع‌الاول ۱۴۴۴
۸ اکتبر ۲۰۲۲
شماره ۲۱۶۶
پیاپی ۳۴۸۴
www.Tejaratdaily.com

۷

بهبود تراز تجاری در گرو اصلاح نگاه صادراتی

تیغ جراحی اقتصادی سفره مردم را برید

معیشت، گروگان هزینه‌های مسکن!

آمار تجارت خارجی کشور در ۶ ماه نخست سال منتشر شد

سقوط بیشتر تراز تجاری

کارنامه ۶ ماهه تجارت خارجی ایران نشان می‌دهد ایران در اهداف صادراتی خود عقب مانده و افزایش فاصله میان میزان واردات و صادرات غیرنفتی، نمایانگر این موضوع است. از سویی دیگر دولت سیزدهم از ابتدای کار خود، توجه زیادی به ظرفیت بازارهای کشورهای منطقه داشته و گزارش‌های ماهانه میزان تجارت ایران، در راستای نشان دادن بهبود روابط با این کشورها بود. صادرات و واردات دو کفه ترازوی تجارت هستند و نبود توازن میان این دو بخش خوشایند نیست. براساس آمارها، در حال حاضر ایران در مقام کشور واردکننده یا به‌اصطلاح مصرف‌کننده قرار دارد و تا رسیدن به نقطه صادرکننده بودن، فاصله زیادی است. صمت در این گزارش، ضمن بررسی آمار تجارت خارجی ایران، به اهداف صادراتی دولت و راهکارهای تحقق این اهداف نگاهی انداخته است.

عکس: همشهری

تراز منفی یک میلیارد دلاری

کارنامه تجارت خارجی ایران در آخرین ماه تابستان نشان از تراز منفی یک میلیارد و ۳۹ میلیون دلاری دارد. به گزارش اتاق ایران آنلاین، آمار مقدماتی گمرک ایران نشان می‌دهد ارزش تجارت خارجی کشور در ۶ ماه اول سال با رشد ۱۳.۲ درصدی از مرز ۵۰ میلیارد دلار گذشته است.

مطابق آمارهای گمرک ایران، در این مدت ۵۱ میلیون و ۷۸۳ هزار تن کالا به ارزش ۲۴ میلیارد و ۲۵۱ میلیون دلار صادر شد که از نظر وزنی افت ۱۲.۵ درصدی و به لحاظ ارزش رشد ۱۳.۳۲ درصدی را نشان می‌دهد. در عین حال، در این مدت، ۱۶ میلیون و ۳۲۰ هزار تن کالا به ارزش ۲۶ میلیارد و ۳۱ میلیون دلار وارد کشور شد که از حیث وزن افت ۱۴.۷۲ درصدی و از لحاظ ارزش رشد ۱۳.۱۵ درصدی داشته است. در واقع آمار صادرات و واردات کشور در پایان نیمه اول سال ۱۴۰۱ نشان می‌دهد همزمان با افزایش صادرات و واردات در نیمه نخست ۱۴۰۱، تراز تجاری منفی کشور بیشتر شد و به یک میلیارد و ۷۸۰ میلیون دلار رسید. این روند نزولی از تیر ۱۴۰۱ شروع شد و در شهریور ۱۴۰۱ به اوج رسید.

▣ کاهش ۱۷ درصدی معاملات تجاری

جزئیات تجارت در شهریور نشان می‌دهد، صادرات غیرنفتی ایران به کشورهای هدف افتی حدود ۲۵ درصد داشته است. در این مقطع ایران ۳ میلیارد و ۳۲۷ میلیون دلار کالا صادر کرده، این در حالی است که در مدت مشابه سال گذشته ۴ میلیارد و ۴۳۴ میلیون دلار کالا صادر شده بود. در این مقطع واردات کالا و خدمات از کشورهای طرف معامله نیز افتی بیش از ۱۷ درصدی داشته است.

در آخرین ماه تابستان ایران، ۴ میلیارد و ۳۶۶ میلیون دلار کالا وارد کرده است؛ این رقم در تابستان سال گذشته ۵ میلیارد و ۲۹۱ میلیون دلار گزارش شده بود. براساس آمار مقدماتی گمرک ایران می‌توان پیش‌بینی کرد در این ماه همچون ماه‌های گذشته مبادلات تجاری ایران تنها متمرکز بر ۱۲ شریک تجاری است؛ از این رو توجه به مقاصد صادراتی ایران در این مدت، از اهمیت زیادی برخوردار است.

▣ ۵ مقصد مهم صادراتی ایران

گمرک ایران در گزارش خود درباره ۵ قلم عمده صادرات در ۶ ماه ابتدایی امسال اعلام کرد پروپان مایع‌شده به ارزش ۲ میلیارد و ۱۷ میلیون دلار، متانول به ارزش یک میلیارد و ۳۳۵ میلیون دلار، بوتان مایع‌شده به ارزش یک میلیارد و ۱۶۵ میلیون دلار، گاز طبیعی مایع‌شده به ارزش ۹۷۷ میلیون دلار و پلی اتیلن گریدفیلم به ارزش ۹۷۶ میلیون دلار، ۵ قلم اول کالاهای صادراتی در این مدت بودند. حدود ۲۶.۵ درصد از ارزش کل کالاهای صادراتی ایران در این مدت به ۵ قلم کالای فوق‌الذکر اختصاص داشته است.

در بخشی از این گزارش آمده است: کشورهای عمده مقصد کالاهای صادراتی ایران شامل چین با ۷ میلیارد و ۸۴۲ میلیون دلار، عراق با ۳ میلیارد و ۳۸۲ میلیون دلار، امارات ۳ میلیارد و ۱۱۲ میلیون دلار، ترکیه با ۲ میلیارد و ۶۲۶ میلیون دلار و هند ۹۰۴ میلیون دلار بود.

▣ مهم‌ترین کالاهای واردشده

براساس گزارش اعلام‌شده، ۵ قلم نخست کالاهای وارداتی به ایران در نیمه اول امسال شامل برنج به ارزش یک میلیارد و ۲۱۸ میلیون دلار، گندم معمولی یک میلیارد و ۱۹۱ میلیون دلار، ذرت دامی یک میلیارد و ۱۷۱ میلیون دلار، دانه سویا ۹۲۵ میلیون دلار و گوشی تلفن همراه ۸۶۷ میلیون دلار بودند. ۵ قلم اول کالاهای وارداتی حدود ۲۰.۶۳ درصد ارزش کل واردات را در این مدت به خود اختصاص دادند.

در این گزارش ۵ کشور اول مبدأ واردات در ۶ ماه امسال امارات متحده عربی با ۷ میلیارد و ۲۰۶ میلیون دلار، چین با ۶ میلیارد و ۸۴۶ میلیون دلار، ترکیه با ۲ میلیارد و ۶۸۰ میلیون دلار، هند با یک میلیارد و ۳۸۰ میلیون دلار و فدراسیون روسیه با ۸۷۶ میلیون دلار معرفی شده‌اند.

کاهش وزنی صادرات غیرنفتی

مدیرکل دفتر ترویج تجارت سازمان توسعه تجارت از افزایش ارزش صادرات باوجود کاهش وزن آن خبر داد و گفت: در ۶ ماه ابتدایی امسال ۲۴ میلیارد دلار صادرات غیرنفتی داشتیم. به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان توسعه تجارت، محمود بازاری، مدیرکل دفتر ترویج تجارت سازمان توسعه تجارت، درباره علت افزایش ارزش صادرات باوجود کاهش وزنی آن گفت: ما در ۶ ماه ابتدایی امسال به‌طور تقریبی بیش از ۲۴ میلیارد دلار ارزآوری از صادرات غیرنفتی داشتیم. هرچند این رقم، آمار مناسبی است، اما هنوز تا بهره‌گیری کامل از ظرفیت تولید کالا و خدمات کشور فاصله داریم. مدیرکل دفتر ترویج تجارت سازمان توسعه تجارت درباره اهمیت بیشتر وزن یا ارزش در صادرات گفت: قاعدتا ارزش صادرات مهم‌تر است، چراکه این رقم نشان‌دهنده بهبود کیفیت تولیدات و همچنین افزایش سهم ایران از بازارهای صادراتی است.

▣ چشم امید به توافقنامه اوراسیا

وی درباره هدف‌گذاری‌های تجاری و چشم‌انداز صادرات ایران گفت: هدف‌گذاری امسال، صادرات غیرنفتی تا ۵۵ میلیارد دلار است که البته تحقق این عدد نیازمند الزاماتی دارد. در میان الزامات، توسعه زیرساخت‌ها و هماهنگی بین نهادهای مختلف دولتی بسیار مهم است. ایران برای کسب سهم بیشتر از بازارهای جهانی و همچنین ماندگاری در این بازارها، باید در ابتدا الزامات و بسترهای مناسب این فعالیت‌ها را تهیه کند.

مدیرکل دفتر ترویج تجارت سازمان توسعه تجارت ادامه داد: در حوزه هماهنگی سیاست‌های کلان، شورای‌عالی صادرات با حمایت دولت، مسئولیت‌ها را برعهده دارد. تلاش‌های جدی و موثری برای بهبود روابط با کشورهای حوزه اوراسیا انجام شده و در ماه‌های آینده شاهد انعقاد قرارداد و موافقتنامه تجارت آزاد با کشورهای عضو این اتحادیه خواهیم بود. وی درباره زمان امضای این موافقتنامه گفت: به‌نظر می‌رسد تا پایان پاییز امسال توافقنامه تجارت آزاد با کشورهای حوزه اوراسیا نهایی شود. از سویی دیگر بعضی از پیشنهادها و طرح‌های توسعه‌ای مربوط به تجارت، در دست پیگیری و اقدام است که تلاش داریم تا پیش از روز ملی استاندارد به جمع‌بندی و نهایی‌سازی آنها برسیم.

سخن پایانی

نتایج مطالعات زیادی نشان می‌دهد توسعه صادرات دارای اثرات مثبت بر اقتصاد ملی است. از جمله این اثرات می‌توان به تقویت تجارت خارجی و هدایت تولید و تخصیص منابع در جهت مزیت‌های نسبی کشور، رشد اقتصادی، ارزآوری و تسهیل ورود کالاهای سرمایه‌ای برای تولید بیشتر اشاره کرد. این دستاوردها برای کشورهایی مانند ایران که بخش زیادی از درآمدهای ارزی آنها مربوط به صادرات نفتی است، می‌تواند اثرات مثبت بیشتری داشته باشد.

آگهی دعوت به مجمع عمومی فوق‌العاده
شرکت راهبران فولاد اصفهان (سهامی خاص)

بدینوسیله از کلیه سهامداران محترم شرکت راهبران فولاد اصفهان(سهامی‌خاص) بشماره ثبت ۱۹۹۱۵ و شناسه ملی ۱۰۲۶۰۴۰۷۹۷۰ و یا نمایندگان قانونی آنان دعوت بعمل می‌آید در جلسه مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام که در ساعت ۱۰صبح روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۷/۲۷ در محل سالن اجتماعات شرکت سرمایه‌گذاری توکا فولاد(سهامی‌عام) به نشانی اصفهان - خیابان هزارجریب - کوچه ششم ملاصدرا - پلاک ۱۲/۱ تشکیل می‌گردد حضور بهم رسانند.

جهت رعایت حال سهامداران محترم، جلسه به صورت آنلاین نیز پخش می‌گردد. سهامداران محترم می‌توانند با مراجعه به وبسایت شرکت راهبران فولاد اصفهان(سهامی خاص) به آدرس www.raahbaran.com لینک آنلاین ورود به جلسه را دریافت و با استفاده از گزینه مهمان به صورت مجازی و آنلاین ما را در برگزاری مجمع یاری فرمایند.

ضمناً سوالات سهامداران محترم در زمان برگزاری مجمع، از طریق درگاه سایت پخش کننده مراسم قابل دریافت می‌باشد.

▣ دستور جلسه:

- افزایش سرمایه

هیات‌مدیره شرکت راهبران فولاد اصفهان (سهامی خاص)

آگهی تجدید مناقصه عمومی دو مرحله‌ای
شماره: ۵۲۴۴۵۵۶۵

نوبت دوم

شرکت فولاد خوزستان (سهامی عام)

مناقصه‌گزار: شرکت فولاد خوزستان
شرح مناقصه: خرید، نصب و طراحی و راه‌اندازی یک توزین ریلی استاتیک
نوع مناقصه: عمومی دومرحله‌ای
مدت زمان: ۱۲ ماه
مهلت اعلام آمادگی: تا پایان وقت اداری روز جمعه مورخ ۱۴۰۱/۰۷/۲۲ (با ارسال فکس به نشانی زیر)
داوطلبان شرکت در مناقصه با مراجعه به وب‌سایت pim.ksc.ir ضمن ثبت‌نام و درج کلیه اطلاعات عمومی و تکمیلی خود، مستندات و مدارک لازم خود را پیوست نمایند.
دریافت اسناد مناقصه (پس از تائید کمیته ارزیابی تامین کنندگان) از تاریخ ۱۴۰۱/۰۷/۳۰ به مدت دو روز در قبال واریز مبلغ ۵،۰۰۰،۰۰۰ ریال (غیرقابل استرداد) به صورت آنلاین از طریق آدرس Pim.ksc.ir (پس از ورود به سیستم با نام کاربری و رمز عبور / منوی مناقصات / عملیات / خرید اسناد تخصصی)

دریافت الکترونیک فایل اسناد تخصصی مناقصه از طریق آدرس pim.ksc.ir (پس از ورود به سیستم با نام کاربری و رمز عبور / منوی مناقصات / عملیات / اسناد تخصصی)
تاریخ تحویل پیشنهادات: روز شنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۲۱
تاریخ گشایش پاکات پیشنهاد قیمت/ فنی: روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۲۲
مبلغ تضمین شرکت در مناقصه: ۹۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال
نوع تضمین: ۱) ضمانتنامه معتبر بانکی ۲) چک تضمینی و یا واریز مبلغ در وجه شرکت فولاد خوزستان ۳) انجام بلوکه مالی از مطالبات شرکت‌کننده نزد فولاد خوزستان
نشانی شرکت: اهواز - کیلومتر ۱۰ جاده اهواز بندر امام، شرکت فولاد خوزستان
مدیریت: خرید خدمات و قراردادها
تلفن: ۶۴۱۵- ۳۲۱۳- ۰۶۱ **فاکس:** ۳۲۹۰۸۱۴۷- ۰۶۱

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۷/۱۲ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۷/۱۶

روابط عمومی شرکت فولاد خوزستان

آگهی قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی حوزه ثبتی قائم‌شهر

قوه قضائیه
سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
اداره کل ثبت اسناد و املاک استان مازندران

نوبت اول
شناسه ۱۲۸۹۸۵۸

نظر به دستور مواد ۱ و ۳ قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۰، املاک متقاضیانی که در هیات موضوع ماده یک قانون مذکور مستقر در واحد ثبتی قائم‌شهر مورد رسیدگی و تصرفات مالکانه و بلامعارض آنان محرز و رای لازم صادر گردیده جهت اطلاع عموم به شرح ذیل آگهی می‌گردد:

املاک متقاضیان واقع در قریه چمازکتی پلاک ۵۹ اصلی بخش ۱۶

۱۲۳۶۰ فرعی به نام آقای سیدمهدی هاشمی سیدکلائی نسبت به شمشدانگ یک قطعه زمین که در آن احداث بنا شده است که ده سیر عرصه وقف می‌باشد به مساحت ۱۲۵ مترمربع خریداری مع‌الواسطه از آقای حسن رجبی خانقاهی مالک رسمی.

لذا به موجب ماده ۳ قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی و ماده ۱۳ آئین‌نامه مربوطه این آگهی در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز از طریق این روزنامه محلی/ کثیرالانتشار در شهرها منتشر و در روستاها علاوه بر انتشار آگهی، رای هیات الصاق تا در صورتی که اشخاص ذینفع به آرای اعلام شده اعتراض داشته باشند باید از تاریخ انتشار اولین آگهی و در روستاها از تاریخ الصاق در محل تا دو ماه اعتراض خود را به اداره ثبت محل وقوع ملک تسلیم و رسید اخذ نمایند. معترض باید ظرف یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض مبادرت به تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل نماید و گواهی تقدیم دادخواست به اداره ثبت محل تحویل دهد که در این صورت اقدامات ثبت موکول به ارائه حکم قطعی دادگاه است و در صورتی که اعتراض در مهلت قانونی واصل نگردد یا معترض گواهی تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل ارائه نکند اداره ثبت مبادرت به صدور سند مالکیت می‌نماید و صدور سند مالکیت مانع از مراجعه متضرر به دادگاه نیست. بدیهی است برابر ماده ۱۳ آئین‌نامه مذکور در مورد قسمتی از املاکی که قبلا اظهارنامه ثبتی پذیرفته نشده، واحد ثبتی با رای هیات پس از تنظیم اظهارنامه حاوی تحدید حدود، مراتب را در اولین آگهی نوبتی و تحدید حدود به صورت همزمان به اطلاع عموم می‌رساند و نسبت به املاک در جریان ثبت و فاقد سابقه تحدید حدود، واحد ثبتی آگهی تحدید حدود را به صورت اختصاصی منتشر می‌نماید.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۷/۱۶ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۷/۳۰

یونس قصابی، کفیل اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان قائم‌شهر

آگهی موضوع ماده ۳ و ماده ۱۳ آئین‌نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی

قوه قضائیه
سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
اداره کل ثبت اسناد و املاک استان مازندران

نوبت اول
شناسه ۱۲۸۸۲۵۴

نظر به دستور مواد ۱ و ۳ قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۰ املاک متقاضیانی که در هیات موضوع ماده یک قانون مذکور مستقر در واحد ثبتی آمل مورد رسیدگی و تصرفات مالکانه و بلامعارض آنان محرز و رای لازم صادر گردیده جهت اطلاع عموم به شرح ذیل آگهی می‌گردد:

املاک متقاضیان واقع در بخش نه ثبت آمل- دهستان لیتکوه

۷۱- اصلی (قریه خشکرود)

۳۱۶ فرعی آقای حمیدرضا قاسمی در ششدانگ یک قطعه زمین با ساختمان احداثی که بیست سیر مشاع از دویست و چهل سیر عرصه موقوفه است به مساحت ۲۳۴.۵۰ مترمربع، خریداری شده بلاواسطه از عبدالرضا قاسمی.

لذا به موجب ماده ۳- قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی و ماده ۱۳- آیین‌نامه مربوطه این آگهی در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز از طریق روزنامه محلی و کثیرالانتشار در شهرها منتشر و در روستاها برای هیات الصاق تا در صورتی که اشخاص ذینفع به آرای اعلام شده اعتراض داشته باشند باید از تاریخ انتشار اولین آگهی در روستاها از طریق الصاق در محل تا دو ماه اعتراض خود را به اداره ثبت محل وقوع ملک تسلیم و رسید اخذ نمایند. معترض باید ظرف یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض مبادرت به تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل نماید و گواهی تقدیم دادخواست به اداره ثبت محل تحویل دهد که در این صورت اقدامات ثبت موکول به ارائه حکم قطعی دادگاه است و در صورتی که اعتراض در مهلت قانونی واصل نگردد یا معترض، گواهی تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل ارائه نکند اداره ثبت مبادرت به صدور سند مالکیت می‌نماید و صدور سند مالکیت مانع از مراجعه متضرر به دادگاه نیست. بدیهی است برابر ماده ۱۳ آئین‌نامه مذکور در مورد قسمتی از املاکی که قبلا اظهارنامه ثبتی پذیرفته نشده، واحد ثبتی با رای هیات پس از تنظیم اظهارنامه حاوی تحدید حدود، مراتب را در اولین آگهی نوبتی و تحدید حدود به صورت همزمان به اطلاع عموم می‌رساند و نسبت به املاک در جریان ثبت و فاقد سابقه تحدید حدود، واحد ثبتی آگهی تحدید حدود را به صورت اختصاصی منتشر می‌نماید.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۷/۱۶ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۷/۳۰

فیض‌اله ذبیحی، سرپرست اداره ثبت اسناد و املاک آمل

یادداشت

تیر مستقیم تورم بر صادرات ایران

خسرو فروغان گران‌سایه ـ رئیس کمیسیون بازرگانی داخلی اتاق بازرگانی تهران

ایران طی چند ماه اخیر، تلاش‌های زیادی را برای توسعه روابط تجاری و بین‌المللی خود با کشورهای همسایه انجام داده است. به‌تازگی نیز تمام شبهات مربوط به عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای مرتفع شده و به‌نظر می‌رسد دولت قصد دارد به تلاش‌های خود در این زمینه ادامه دهد. ایران به‌دلیل قرارگیری در موقعیت ژئوپلتیکی خود، از ظرفیت‌های بی‌شماری برای بهره‌گیری از بازارهای کشورهای همسایه و منطقه دارد. نه‌تنها در بحث صادرات غیرنفتی، بلکه در موضوع ترانزیت نیز فرصت‌های بی‌شماری برای ایران وجود داشته که می‌تواند از آن بهره گیرد، اما باوجود تمام فرصت‌ها و ظرفیت‌های منطقه‌ای، براساس آمار، شاهد نتایج مثبت چشمگیری در تجارت غیرنفتی ایران، حداقل طی ۶ ماه نخست امسال نبوده‌ایم. در حال حاضر نیز اطلاعات ارائه‌شده از سوی سازمان گمرک نشان می‌دهد تراز تجاری ایران در شهریور امسال منفی بوده و به‌معنای آن است که در امر صادرات، کوتاهی داشته‌ایم. از سویی دیگر، چندی پیش رئیس سازمان توسعه تجارت اعلام کرده بود در تحقق هدف سالانه ۷۵ میلیارد دلار صادرات غیرنفتی، موفقیت کسب نکرده‌ایم، از این‌رو مناسب به‌نظر می‌رسد تا برای بهبود شرایط و ایجاد تعادل میان صادرات و واردات، در ابتدا به ریشه‌یابی مسئله و سپس به تدوین راهکارهای اساسی برای رفع آن مشکلات بپردازیم. به‌طورکلی دلایل مختلفی را می‌توان به‌عنوان عوامل کاهش صادرات غیرنفتی برشمرد. در این میان، برخی معتقدند تنش‌های سیاسی و وجود محدودیت برای نقل‌وانتقالات بانکی، یکی از عوامل کم بودن حجم معاملات تجاری ایران به‌ویژه صادرات است، اما به‌نظر من، مهم‌ترین مانعی که امروزه بر سر فعالیت بازرگانان وجود دارد، تشدید محدودیت‌های داخلی و کاهش کیفیت تولیدات است.

علاوه بر تغییر مداوم مقررات و تاکید دولت بر اجرایی شدن قوانین دست‌وپاگیر اقتصادی و تجاری، تورم یکی از چالش‌های جدی است که به‌طورمستقیم بر صادرات ایران تاثیر می‌گذارد، هر چند تورم تبدیل به جزء جدانشدنی اقتصاد شده، اما همچنان اثرات مخربی بر بازارهای مختلف دارد و صادرات نیز تحت‌تاثیر همین امر، با چالش‌های جدی مواجه است. در نگاه برخی افراد، تولید تنها بر بازار داخلی اثر دارد و می‌تواند منجر به کاهش یا افزایش تورم شود، در حالی که چنین نیست و تجارت خارجی از جمله صادرات، از شرایط تولید داخلی تاثیر می‌پذیرد. زمانی که تولیدات مناسب و باکیفیتی وجود نداشته باشد، در عمل کالایی برای صادرات در دست بازرگان وجود ندارد که به داد و ستد آن بپردازد. در چنین شرایطی نه‌تنها افزایش صادرات نخواهیم داشت، بلکه کاهش شدید تجارت خارجی از مهم‌ترین پیامدهای آن خواهد بود.

بنا بر تمام موارد عنوان‌شده، در ابتدا نیاز به رونق و بهبود وضعیت تولید در کشور داریم. اگر قرار است برنامه‌های اقتصادی برمبنای توسعه تجارت تنظیم شود، باید همواره به نقش تولید در این مسئله توجه ویژه داشته باشیم. خروج تولید از رکود و همچنین تولید محصولات باکیفیت باید از اولویت‌های برنامه‌های توسعه صادراتی باشند، همچنین تولیدات داخلی، باید از نظر قیمتی نیز با کالاهای مشابه خارجی قابل‌رقابت باشند. تنها در صورت دارا بودن کالاهای مناسب می‌توان به توسعه صادرات امیدوار بود، اما دولت نه‌تنها به این موضوع توجهی ندارد، بلکه با وضع قوانین جدید، مانند ایجاد مانع برای واردات مواد اولیه یا دستگاه‌های صنعتی، راه تولیدکنندگان را ناهموار می‌کند. از سویی دیگر، اگر کالای باکیفیت به‌میزان کافی وجود نداشته باشد، در عمل روند صادرات کند شده و از حجم معاملات نیز کاسته خواهد شد. تولیدات فعلی کشور، هم از نظر کیفیت و هم تیراژ، صادرات‌محور نیست، بنابراین خالی بودن دست بازرگانان، از دیگر عوامل کاهش صادرات به‌شمار می‌رود.

در بررسی موانع صادرات غیرنفتی ایران مطرح شد

بهبود تراز تجاری در گرو اصلاح نگاه صادراتی

تورم و افزایش نرخ ارز، به محدودیت‌های تجاری دامن زد

ملیکا انصاری
editor@smtnews.ir

باوجود آمار مثبتی که از سوی نهادهای دولتی در رابطه با میزان تجارت ایران با کشورهای همسایه و منطقه از ابتدای امسال تاکنون عنوان می‌شود، تراز فعالیت‌های تجاری ایران در شهریور امسال، روند مثبتی را از خود نشان نمی‌دهد. در آخرین ماه تابستان سال ۱۴۰۱، تراز تجاری کشور بیش از یک میلیارد دلار منفی بوده و این آمار نشان می‌دهد ایران در تحقق برنامه افزایش صادرات به کشورهای همسایه و منطقه، در شهریور امسال موفق نبوده است. از سویی دیگر، رشد تورم داخلی در این مدت، به‌طورمستقیم بر تولید اثرگذار بوده و نوسانات شدید نرخ ارز به‌ویژه در چند وقت اخیر، نرخ تمام‌شده کالاها را تحت‌تاثیر قرار داده است، از این‌رو به‌نظر کارشناسان اقتصادی، به‌دلیل شکل‌گیری مشکل در روند تولید طی تابستان امسال، در پاییز نیز صادرات غیرنفتی ایران همچنان از واردات عقب‌تر خواهد بود. در چند ماه گذشته، ایران تلاش جدی برای توسعه روابط تجاری خود با کشورهای عضو سازمان همکاری‌های مهم بین‌المللی مانند شانگهای، اوراسیا و اکو را داشته، اما باوجود تمامی این بسترها، وجود فاصله یک میلیارد دلاری میان میزان صادرات و واردات تنها طی یک ماه از سال، نشانگر وجود ایراد از مبدأ صادرات یعنی سیاست‌های مدیریت داخلی و مشکل در روند تولید کالاهای صادرات‌محور است. صمت در این گزارش، ضمن بررسی وضعیت صادرات غیرنفتی ایران، در گفت‌وگو با کارشناسان به تاثیر تورم بر تولید و تجارت کلان کشور پرداخته است.

عکس: صمت

تا امروز نگاه صادراتی در روند تولید وجود نداشته و فعالیت‌های اقتصادی صادرات‌محور نبوده‌اند، بنابراین نقص در سیاست‌گذاری‌های مربوط به تولید، نخستین و مهم‌ترین ضعف در مدیریت اقتصادی کشور است

تراز تجاری ایران منفی شد

کارنامه تجارت خارجی ایران در آخرین ماه تابستان نشان از تراز منفی یک میلیارد و ۳۹ میلیون دلاری این تجارت دارد. به‌گزارش اتاق ایران‌آنلاین، آمار مقدماتی گمرک ایران نشان می‌دهد ارزش تجارت خارجی کشور در ۶ ماه اول سال با رشد ۱۳.۲ درصدی در ارزش از مرز ۵۰ میلیارد دلار گذشته است. تراز تجاری توازن میان صادرات و واردات یک کشور را نشان داده و تراز منفی به آن معنا است که میزان واردات ایران، به نسبت صادرات آن در مدت عنوان‌شده کمتر بوده است.

آمار صادرات و واردات کشور در پایان نیمه اول سال ۱۴۰۱ نشان می‌دهد، همزمان با افزایش صادرات و واردات در نیمه نخست ۱۴۰۱، تراز تجاری کشور منفی‌تر شد و به یک میلیارد و ۷۸۰ میلیون دلار رسید. روندی که از تیر ۱۴۰۱ شروع شد و در شهریور ۱۴۰۱ به اوج رسید.

جزئیات تجارت در شهریور امسال نشان می‌دهد صادرات غیرنفتی ایران به کشورهای هدف، افتی حدود ۲۵ درصد داشته است. در این مقطع واردات کالا و خدمات نیز از کشورهای طرف معامله افتی بیش از ۱۷ درصدی داشته است. در آخرین ماه تابستان، ایران، ۴ میلیارد و ۳۶۶ میلیون دلار کالا وارد کرده است؛ این رقم در تابستان سال گذشته ۵ میلیارد و ۲۹۱ میلیون دلار گزارش شده بود. براساس آمار مقدماتی، گمرک ایران پیش‌بینی کرد در این ماه همچون ماه‌های گذشته، مبادلات تجاری ایران تنها متمرکز بر ۱۲ شریک تجاری بود.

اهداف صادراتی فراموش شده‌اند

قدیر قیافه، عضو اتاق مشترک بازرگانی ایران و روسیه در گفت‌وگو با صمت، به بررسی موانع بهره‌وری ایران از فرصت‌های صادراتی پرداخت. او معتقد است: مشکلات داخلی و مدیریتی در بخش‌های مختلف اقتصادی، تاثیری جدی بر عملکرد تجارت کلان کشور دارد. قیافه در این‌باره توضیح داد: کشورهای همسایه و منطقه، به‌عنوان مقاصد مهمی برای صادرات ایران شناخته می‌شوند، اما تنها شناسایی این مقاصد کافی نیست و باید برنامه‌های مناسبی را برای افزایش تجارت غیرنفتی تدوین کرد. برای برنامه‌ریزی‌های تجاری، باید درباره صادرات چه کالایی برای کدام مقصد صحبت کنیم. برخی کالاهای تولیدشده در ایران از نظر کیفیت و تکنیکال (فنی) قابلیت صادرات گسترده دارند، اما مسیر صادرات این کالا پر پیچ‌وخم است و موانع داخلی بیشتر باعث شکل‌گیری این پیچیدگی شده‌اند. وی ادامه داد: نبود تفکر صحیح درباره صادرات، یکی از اساسی‌ترین ایرادات فعلی است که در مدیریت بخش‌های مختلف شاهد آن هستیم. بدیهی است که برای توسعه صادرات، نیاز به کالای صادرات‌محور داریم. طی دهه‌های گذشته اهداف تمامی فعالیت‌های تولیدی اعم از احداث کارخانه و توسعه‌های صنعتی، تامین نیازهای داخلی بوده است. در این مدت، سیاست‌ها بر آن مبنا بوده که ابتدا بازارهای داخلی تامین شده و در ادامه اگر کالایی باقی ماند، آن را صادر کنیم. به‌عبارت دیگر، تا به امروز نگاه صادراتی در روند تولید وجود نداشت و فعالیت‌های اقتصادی صادرات‌محور نبودند، بنابراین نقص در سیاست‌گذاری‌های مربوط به تولید، نخستین ضعف در مدیریت اقتصادی کشور است.

▣ به مزیت رقابتی کالاها توجه کنیم

قیافه در ادامه به شرایط صادرات کالاهای غیرنفتی اشاره کرد. او صنایع این دست کالاها را جزو مهم‌ترین عرصه‌های تولیدی کشور معرفی کرد و گفت: باوجود نبود نگاه صادرات‌محور گسترده در تمامی بخش‌ها، طی سال‌های اخیر برخی حوزه‌های تولیدی و اقتصادی کشور حضور پررنگی در صادرات غیرنفتی ایران داشتند. این صنایع صادرات‌محور که بیشتر در حوزه معدن، صنایع معدنی و پتروشیمی فعال هستند، جزو بهترین و پولسازترین صنایع کشور محسوب می‌شوند. این واحدهای تولیدی، صنایع بالادستی کشور هستند و توجه زیادی به عملکرد و میزان صادرات آنها متمرکز است، اما تعداد صنایع پایین‌دستی بیشتر و اشتغالزایی در این واحدهای تولیدی مسئله‌ای حائزاهمیت است، متاسفانه در همین بخش نیز شاهد مشکلات زیادی هستیم. وی ادامه داد: باوجود تمام مشکلات در فعالیت واحدهای تولیدی پایین‌دست مانند تورم و افزایش نرخ تمام‌شده کالاها، به‌طورکلی مقصر پایین بودن حجم صادرات غیرنفتی ایران را ذات فعالیت‌های تولیدی نمی‌دانم، همان‌طور که پیش‌تر عنوان شد، ایراد بر سر استراتژی‌های کلان تجاری است. بدترین نوع سیاستی که می‌توان برای فعالیت‌های تجاری داشت، صادرات کالاهای باقیمانده پس از تامین نیازهای داخلی است. این فعال تجاری تاکید کرد: یکی از دلایل اصلی که در بسیاری از بازارهای جهانی حضور نداریم، نداشتن کالای مناسب صادراتی است، بنابراین هرگونه مسئله‌ای که باعث از بین رفتن مزیت رقابتی کالاها می‌شود، مانند (تورم، نبود تیراژ و کیفیت نامناسب کالاهای صادراتی) مهم‌ترین مانع توسعه صادرات غیرنفتی ایران هستند.

▣ زیرساخت‌های فنی مهیا شوند

این عضو اتاق مشترک بازرگانی ایران و روسیه ایجاد بسترهای مناسب صادراتی را یکی از الزامات رشد تجارت غیرنفتی ایران با سایر کشورهای همسایه و منطقه معرفی کرد و گفت: علاوه بر اصلاح سیاست‌های صادراتی، باید زمینه‌های مناسب بهبود و تسهیل فعالیت‌های تجاری نیز فراهم شود. علاوه بر ایجاد ظرفیت‌های صادراتی و رایزنی‌های موثر با سایر کشورها، باید به نقایص بسترهایی اعم از تجهیزات لجستیکی و ساختار حمل‌ونقل کشور توجه شود. در این بخش، مشکلات و دغدغه‌های جدی وجود دارد که بدون رسیدگی به آنها، ترانزیت کشور همچنان به‌عنوان یکی از ضعف‌های زیرساختی و مانع اصلی فعالیت‌های تجاری باقی خواهد ماند. قیافه در ادامه تصریح کرد: یکی دیگر از موانع توسعه صادرات غیرنفتی ایران، محدود بودن روابط بین‌المللی ما با سایر کشورهای جهان است، هرچند طی مدت اخیر دولت تلاش کرده تا روابط تجاری خود را با کشورهای منطقه و همسایه توسعه دهد، اما راه ارتباطی ما با بخش زیادی از کشورهای توسعه‌یافته دچار اختلال است. سایر کشورها از مزیت روابط آزاد و تجارت الکترونیک بهره‌مند هستند، اما این ظرفیت‌ها برای بازرگانان ایرانی وجود ندارد. این فعال تجاری ادامه داد: علاوه بر تمام نقایص عنوان‌شده، تغییرات مکرر بخشنامه‌های اقتصادی و تجاری از سوی دولت، یکی دیگر از دست‌اندازهای مهم فعالیت بازرگانان است. با این تغییرات مداوم و فرصت‌های مهم صادراتی ازدست‌رفته، نمی‌توان از بازارهای بالقوه بیشترین بهره‌برداری را کرد، در مجموع حذف موانع داخلی و اصلاح رویکردهای مدیریتی در امور تجاری به‌ویژه صادراتی، مهم‌ترین راهکاری است که می‌توان برای رشد صادرات ایران به‌کار گرفت.

> افزایش نرخ ارز و تورم در چند مدت اخیر هزینه‌های تولید را بالا برده است، از این‌رو واحدهای تولیدی به‌ویژه صنایع کوچک و متوسط، باید منابع مالی زیادی را صرف تولید کنند

تاثیر قیمت تمام‌شده بر صادرات

علیرضا حسنی، عضو کمیسیون تولید و صادرات اتاق اصناف ایران در گفت‌وگو با صمت، به مرتبط بودن روند تجارت خارجی با مسائل اقتصادی داخلی تاکید کرد. او درباره تاثیر تورم داخلی بر صادرات گفت: شاید در ظاهر تجارت خارجی و امور اقتصادی داخلی با یکدیگر فاصله داشته باشند، اما این دو به‌طورمستقیم به یکدیگر متصل و بر هم اثرگذار هستند.

در دهه اخیر، توجه به صادرات غیرنفتی و رشد صنایع بالادستی یکی از سیاست‌های اصلی دولت‌ها بوده است، به‌ویژه با تشدید تحریم‌های نفتی علیه ایران در چند سال اخیر، تکمیل زنجیره ارزش‌افزوده و رونق کارگاه‌های تولیدی در بخش‌های پایین‌دست برای تامین نیازهای داخلی بیش از پیش موردتوجه قرار گرفت، از این‌رو توجه به شرایط فعلی موجود در فعالیت‌های تجاری، ضعف‌ها و فرصت‌های مهم برای بهبود شرایط اقتصادی و افزایش تجارت غیرنفتی از اهمیت زیادی برخوردار است.

وی تصریح کرد: در ابتدا ایران در جایگاه کشور مصرف‌کننده ایستاده و برای ادامه فعالیت واحدهای صنفی و تولیدی خود نیاز به مواد اولیه وارداتی دارد، بنابراین واردات، جزو جدانشدنی فعالیت‌های تجاری ایران و آمار بالای واردات کالاهای مختلف نیز به این دلیل است. هرچند بعضی دسته‌های این اقلام وارداتی، کالای نهایی هستند، اما به‌طورکلی مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای بخش زیادی از واردات ایران را تشکیل می‌دهند. با افزایش نرخ ارز و سایر اتفاقاتی که منجر به بی‌ثباتی بازار تجارت می‌شود، تولید نیز دستخوش تغییراتی خواهد شد. حسنی توضیح داد: نرخ ارز بر هزینه واردات مواد اولیه تاثیرگذار است، همچنین وجود تورم سنگین در بازار، یکی دیگر از بارهای مالی تولیدکنندگان است. در شرایطی که هزینه تولید بالا است، نمی‌توان کالای صادرات‌محور با مزیت رقابتی تولید کرد و این نکته را باید همواره در نظر داشت.

▣ حمایت دولت از تجارت داخلی و خارجی

حسنی در ادامه صحبت‌های خود، راه کاهش هزینه‌های تولید را اعمال حمایت‌های دولتی عنوان کرد. او عقیده دارد کاهش بار مالی صنعتگران، تولید را رونق داده و به توسعه صادرات غیرنفتی ایران کمک خواهد کرد. این عضو کمیسیون تولید و صادرات اتاق اصناف ایران تصریح کرد: اگر بخواهیم ابتدا به شرایط بازارهای تجاری داخلی نگاه کنیم، در حال حاضر عرصه‌های مختلف تولیدی در بازار، درگیر رکودهای سنگین هستند. تولیدکنندگان با مشکلات مالی متعددی دست به گریبان هستند و دولت تا به امروز حمایت مناسبی از واحدهای تولیدی نکرده است. برای به‌ثمر رسیدن هر فعالیت اقتصادی، وجود حمایت دولت از شروط اساسی آن است.

وی تصریح کرد: یکی از حمایت‌های لازم اقتصادی، توجه به تولید و نرخ تمام‌شده کالاها است. همان‌طور که پیش‌تر عنوان شد، افزایش نرخ ارز در چند مدت اخیر و افزایش تورم، هزینه‌های تولید را بالا برده است، از این‌رو واحدهای تولیدی به‌ویژه صنایع کوچک و متوسط، باید منابع مالی زیادی را صرف تولید کنند، در این صورت، نرخ تمام‌شده تولید بالا رفته و ممکن است در این میان کالاهای خارجی ارزان‌تر از تولیدات ایرانی باشند.

بدیهی است، در چنین شرایطی واردات یا حتی قاچاق کالاها صرفه اقتصادی برای افراد داشته باشد. این فعال صنفی تصریح کرد: یکی دیگر از حمایت‌های لازم برای صنایع، ایجاد حمایت‌های قانونی است.

دولت باید در راستای حمایت از تولیدکنندگان داخلی، قوانین مربوط به تجارت را وضع کند. زمانی که کالایی مشابه داخلی آن وجود دارد، باید واردات آن ممنوع شود، حتی به‌جای ممنوعیت واردات، می‌توان با وضع تعرفه‌های وارداتی سنگین، ورود این دست کالاها را کنترل کرد. در این شرایط، آمار واردات کاهش پیدا کرده و با بهبود صادرات، می‌توان به تراز تجاری مثبت مستمر دست یافت.

سخن پایانی

برخی کارشناسان اقتصادی و فعالان تجاری معتقدند انجام واردات برای هر کشوری که هدف توسعه را در پیش گرفته، لازم است. مسئله مهم در تجارت خارجی ایران، توازن و تعادل میان صادرات و واردات است. آنچه امروز به‌عنوان یک ایراد اساسی در تجارت کشور مطرح است، عقب ماندن صادرات غیرنفتی ایران در برابر واردات است و از این‌رو باید درباره سیاست‌های صادراتی، اصلاحات جدی انجام داد. کشورهای همسایه و منطقه، مهم‌ترین مقاصد صادراتی ایران شناخته می‌شوند، اما حتی در این بازارهای بالقوه نیز هنوز نقش ایران بسیار کمرنگ‌تر از سایر کشورها است. فعالان بازرگانی معتقدند نبود بازاریابی و نداشتن کالای صادرات‌محور، از ارکان اصلی این مسئله است که این موضوع بدون بررسی و بازیابی استراتژی‌های کلان اقتصادی و تجاری، حل نخواهد شد.

گشتی در بازار

وعده بهبود معیشت محقق نشد

تیغ جراحی اقتصادی، سفره مردم را برید

کیمیا ملکی
editor@smtnews.ir

دولت سیزدهم با وعده کاهش تورم روی کار آمد، اما بررسی عملکرد یک‌ساله این دولت در حوزه تورم نشان می‌دهد دولت سیزدهم نه‌تنها نتوانسته نرخ تورم را مهار کند، بلکه در خرداد رکورد تورم در ۳ دهه اخیر را زد و بالاترین نرخ تورم بعد از دوره جنگ را به کارنامه خود اضافه کرد.

موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی با اشاره به اینکه نهادهای بین‌المللی از جمله بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول، نرخ رشد اقتصادی ایران را در سال ۲۰۲۲ به ترتیب ۳.۷ و ۳ درصدی پیش‌بینی کرده‌اند، می‌نویسد: تلقی صاحب‌نظران اقتصادی داخلی از رشد اقتصادی با نفت سال ۱۴۰۱ حدود ۴ تا ۵ درصد است که با توجه به افزایش نرخ نفت و بهبود درآمدهای ارزی این هدف در دسترس است. از جمله عوامل تهدیدکننده رشد اقتصادی سال ۱۴۰۱، شکست توافق هسته‌ای، بیم تشدید تحریم‌ها و افزایش انتظارات است. این گزارش می‌افزاید که بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول تورم مصرف‌کننده را در ایران برای سال ۲۰۲۲ به ترتیب ۳۷.۶ و ۳۲.۳ درصد پیش‌بینی کرده‌اند، در حالی‌که نرخ تورم در سال ۱۴۰۱ در محدوده ۵۰ تا ۵۵ درصد بوده و موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی هم نرخ تورم امسال را حدود ۵۰ درصد برآورد کرده است. صمت در این گزارش به بررسی آثار تورم بر معیشت مردم پرداخته است.

عکس: آیدا فریدی

تورم ناشی از رشد نقدینگی است و ریشه پولی دارد و راهکار کاهش تورم نیز اعمال سیاست پولی مناسب است

نرخ تورم همچنان صعودی است

در علم اقتصاد منظور از تورم، افزایش غیرمتناسب سطح عمومی قیمت‌هاست. بیش از یک سال از عمر دولت سیزدهم می‌گذرد، در این مدت، تیمی که به‌اصطلاح اقتصاد خوانده بودند، روی کارآمدند، اما در اقتصاد ایران هنوز روی یک پاشنه قدیمی می‌چرخد و نرخ تورم همچنان صعودی است.

به نصف رساندن و تک‌رقمی کردن نرخ تورم، یکی از وعده‌های انتخاباتی بود و قرار بود به‌موازات این کاهش، وضعیت معیشت مردم نیز بهبود یابد. این وعده‌ها، نه‌تنها عملیاتی نشد، بلکه اوضاع اقتصادی مردم روزبه‌روز بدتر شد.

مردم هر روز بیشتر مشکل تامین هزینه ماهانه پیدا کرده‌اند و بسیاری از خانوارها سعی می‌کنند با حذف برخی مواد خوراکی از سفره ماهانه، حقوق‌شان را به پایان ماه برسانند.

چرخی که مردم آن را می‌چرخانند

فرشاد پرویزیان، نایب رئیس انجمن اقتصاد ایران درباره تورم در اقتصاد کشور به صمت گفت: افزایش نرخ کالا و خدمات ؛یعنی تورم که در ادامه آن افزایش مداوم قیمت‌ها رخ می‌دهد. در شرایط تورمی، قیمت‌ها به شکل نامنظم افزایش پیدا می‌کنند. همچنین تورم را می‌توان افزایش بی‌رویه نرخ کالاها و خدمات بدون پشتوانه و بدون برنامه‌ریزی دانست که باعث کاهش قدرت خرید می‌شود و تعادل بین تقاضای محصولات با نقدینگی موجود برای خرید محصولات را بر هم می‌زند.

وی در ادامه با توضیحات بیشتری از تعریف تورم افزود: تورم زمانی ایجاد می‌شود که تقاضا برای خرید کالاها و محصولات افزایش یابد، اما میزان عرضه این کالاها و خدمات در سطح جامعه کم باشد. در واقع، زمانی که فاصله میان نرخ واقعی با نرخ فروش کالاها زیاد شود، در اصطلاح می‌گویند که قیمت‌ها متورم شده است. هرچه این فاصله بیشتر شود، نرخ تورم نیز بیشتر خواهد شد.

▣ راهکار کاهش تورم

پرویزیان با بیان راهکارهایی برای کمک به حل تورم سنگین ایجادشده در کشور، تصریح کرد: تورم ناشی از رشد نقدینگی است و ریشه پولی دارد. راهکار کاهش تورم نیز اعمال سیاست پولی مناسب است. در نقطه مقابل یکی از دلایل ایجاد تورم، کسری بودجه دولت است. زمانی که هزینه‌های دولت از درآمدهای آن در بودجه سالانه بیشتر شود، دولت با کسری بودجه مواجه خواهد شد. نحوه تامین کسری بودجه دولت، یکی دیگر از عوامل تشدید تورم است. اگر دولت برای تامین کسری بودجه، از سیاست استقراض از بانک مرکزی یا استفاده درآمدهای ارزی مانند نفت استفاده کند، پایه پولی و نقدینگی کل اقتصاد افزایش خواهد یافت و در نهایت این افزایش نقدینگی منجر به افزایش نرخ تورم خواهد شد. به معنای دیگر، استقراض از بانک مرکزی یا بانک‌های خارجی، باعث افزایش پایه پولی و نقدینگی در اقتصاد می‌شود که آثار تورمی دارد. به‌عنوان مثال زمانی که شما می‌خواهید چیزی را خریداری کنید و پولی ندارید، دو راهکار دارید؛ یا پول به‌دست آورید یا خرج نکنید!

وی افزود: در شرایط فعلی، افزایش درآمد که به‌واسطه تحریم‌ها با سختی همراه است، بخش عظیمی از مخارج نیز حقوق کارکنان دولت است که نمی‌توان نادیده گرفت. پس راهکار کاهش تورم چیست؟

▣ یارانه و مالیات، دو روی یک سکه

نایب رئیس انجمن اقتصاد ایران ضمن تاکید بر درآمد ثابت مردم و روند افزایشی قیمت‌ها اظهار کرد: واضح است که درآمد مردم در برابر نرخ‌هایی که هر روز جابه‌جا می‌شوند، افزایش چندانی نداشته است. در نتیجه روزبه‌روز قدرت خرید کاهش پیدا می‌کند. این اتفاق به این معنی است که قدرت معیشت مردم کمتر می‌شود. ابتدا گوشت از سفره‌ها کم می‌شود، سپس برنج و... و در نهایت سفره‌ای برای مردم نمی‌ماند. در این شرایط، کیک اقتصاد روزبه‌روز کوچک‌تر می‌شود و در نتیجه سفره خانوار ذره‌ذره آب می‌رود. وی در ادامه با اشاره به تاثیر تحریم‌ها بر اقتصاد کشور اظهار کرد: تحریم بیشترین سهم را از اوضاع بد اقتصادی دارد و مابقی آن مشکلات داخلی است. تحریم‌ها به‌طور غیرمستقیم از طریق نرخ ارز و همچنین به‌طور مستقیم بر تورم تاثیر می‌گذارند.

پرویزیان درباره تاثیر پرداخت یارانه و کمک به معیشت مردم گفت: از ۸۵ میلیون جمعیت کشور، دولت به حدود ۵۰ میلیون نفر یارانه می‌دهد؛ یعنی ۶۰ میلیون نفر از نظر دولت، مستحق دریافت یارانه هستند و در فقر به سر می‌برند. از سوی دیگر، ۵۰ میلیون نفر یارانه دریافت می‌کنند و حدود ۴۰ میلیون نفر از جمعیت کشور نیز به‌گونه‌ای وابسته به واحدهای صنفی هستند که دولت از آنها مالیات دریافت می‌کند. در این فرآیند، دولت از شخصی مالیات می‌گیرد و به شخص دیگری یارانه می‌دهد و این پرداخت ادامه پیدا می‌کند. یارانه و مالیات دو روی یک سکه است و اسم آن پرداخت انتقالی است؛ یعنی پرداختی که از دولت به مردم یا برعکس انجام می‌شود. جای سوال است که چرا مالیات می‌گیرید که یارانه بدهید؟ بالاخره فرد، نیازمند یارانه است یا سود کرده و باید مالیات پرداخت کند؟

▣ نظام پرداخت یارانه ایراد دارد

نایب رئیس انجمن اقتصاد ایران با انتقاد نسبت به فرآیند پرداخت یارانه و افزایش مبلغ آن بیان کرد: به هیچ عنوان موافق افزایش نرخ یارانه نیستم. مبلغ یارانه در اصل مبلغی است که هیچ‌یک از مخارج یک فرد را پاسخگو نیست. یارانه باید هدفمند و بابت کالاهای خاص پرداخت شود.

وی با تاکید بر ایراد نظام پرداخت یارانه افزود: درباره پرداخت یارانه دو دیدگاه وجود دارد؛ عده‌ای بر این باورند که دولت پول را واریز و اختیار آن را به عهده مردم بگذارد و عده‌ای دیگر بر این باورند که یارانه‌ای که برای خرید لبنیات داده می‌شود، خرج خرید سیگار می‌شود. در این میان، نکته مشخص این است که نظام پرداخت یارانه ایراد دارد.

دولت چیزی را گران نکرده، بلکه با بررسی میزان مصرف مواد غذایی مردم، اصلاح قیمتی انجام داده است

دولت چیزی را گران نکرده است

با وجود نظرات کارشناسی نایب رئیس انجمن اقتصاد ایران درباره مشکلات معیشت و تاثیر تورم بر کاهش قدرت خرید خانوار، برخی از کارشناسان و فعالان اقتصادی بر این باورند که افزایش قیمت‌ها باعث صرفه‌جویی و اصلاح اقتصاد شده است.

خسرو ابراهیمی‌نیا، نایب رئیس دوم سابق اتاق اصناف تهران درباره تورم موجود در کشور به صمت گفت: در بررسی شرایط روز اقتصاد ایران، اگر از واژه تورم استفاده نکنیم، به نتیجه بهتری خواهیم رسید. دولت جدید دستوری مبنی بر تشکیل ستاد بررسی تورم را صادر کرده که این توجه دولت، نتایج خوبی را به همراه دارد. بر این اساس، اعضای ستاد هماهنگی اقتصادی دولت مقرر کردند، واحد رصد تورم به‌منظور رصد و کنترل رشد تورم در یکی از معاونت‌های ریاست جمهوری تشکیل شود و سیاست‌های مقتضی برای جلوگیری از افزایش قیمت‌ها را به ستاد هماهنگی اقتصادی پیشنهاد کند. به گزارش این واحد نظارتی، در ۳ ماه گذشته شاهد افزایش لجام‌گسیخته تورم نبودیم و دولت دارد آن را مهار می‌کند.

▣ اولویت سفره مردم است

وی با اشاره به تاکید دولت بر تامین نیازهای اولیه مردم، اظهار کرد: برنامه حاکمیت از ابتدا این بوده که کالاهای اساسی موردنیاز مردم مانند آرد، شکر، روغن و... را ارزان به‌دست آنها برساند. متاسفانه شاهد این موضوع بودیم که یک‌سری از افراد با سوءاستفاده از یارانه خرید کالاهای اساسی، آزادفروشی کردند و سودهای بسیاری به‌دست آوردند. یارانه شکلی از کمک مالی است که به یک تجارت یا بخش اقتصادی پرداخت می‌شود، به عبارت دیگر، اعطای کمک مالی به یک کالا یا خدمت برای افزایش رفاه عمومی جامعه به مردم داده می‌شود. این گروه در حقیقت از کمک مالی دولت سوءاستفاده کرده و کنترل بازار را بهم زدند. ابراهیمی‌نیا با اشاره به افزایش قیمت کالا و خدمات در چند ماه اخیر بیان کرد: حاکمیت چیزی را گران نکرده، بلکه با بررسی میزان مصرف مواد غذایی مردم، اصلاح قیمتی انجام داده است؛ در نتیجه این مسیر پرداخت یارانه را تغییر داده و به جای آنکه یارانه به واردکننده اختصاص یابد و رانت ایجاد کند، مردم کمک‌هزینه‌های معیشتی دریافت می‌کنند.

▣ سفره‌ها کوچک نشده است

نایب رئیس دوم سابق اتاق اصناف تهران با بیان اینکه با نظر برخی کارشناسان مبنی بر کوچک شدن سفره‌های مردم اصلا موافق نیست، افزود: در گذشته مواد غذایی به‌دلیل ارزان بودن و خرید بیش از حد نیاز خراب می‌شد، تاثیر مهم این اصلاح قیمت، جلوگیری از اسراف است. من به اینکه در آینده شرایط بسیار خوبی در زمینه توزیع، تولید و صادرات رخ خواهد داد، امیدوار هستم.

نوع کالا	قیمت سال ۱۴۰۱	قیمت سال ۱۴۰۰
گوشت راسته بااستخوان	۱۷۴ هزار تومان	۱۳۹ هزار تومان
مرغ	۵۹ هزار تومان	۲۶ هزار تومان
تخم‌مرغ شانه ۲۰ عددی	۷۹ هزار تومان	۲۸ هزار تومان
نان لواش	۵۰۰ تومان	۵۰۰ تومان
برنج ایرانی کیلویی	۱۰۰هزار تومان	۳۴ هزار تومان
برنج هندی کیلویی	۴۰ هزار تومان	۲۰ هزار تومان
روغن مایع ۹۰۰ میلی‌لیتری	۵۹۴۰۰ تومان	۱۵۶۰۰ تومان
شکر	۲۳ هزار تومان	۸۷۰۰ تومان
ماکارونی ۵۰۰ گرمی	۱۷ هزار تومان	۶۳۰۰ تومان
شیر پرچرب یک لیتری	۳۰ هزار تومان	۱۲ هزار تومان
پنیر سفید معمولی ۴۰۰ گرمی	۳۳ هزار تومان	۱۴۵۰۰ تومان

سخن پایانی

هرچند هیچ دولتی تا به حال مسئولیت ایجاد تورم‌های وحشتناک را گردن نگرفته، اما همه دولت‌ها، همیشه مقابل افزایش دستمزدها ایستاده‌اند و در برابر افزایش نرخ کالا و خدمات سر پایین انداخته و کوتاه آمده‌اند. نتیجه این کوتاه آمدن هم، سفره کوچک مردم است که روزی برق رنگ و لعاب آن به چشم می‌زد و حال چیزی جز آبروداری نمانده است. این روزها بسیاری از مردم، صورت خود را با سیلی سرخ نگه می‌دارند.

اعداد جدول روبه‌رو می‌تواند مهر تاییدی بر گفته‌های یادشده باشد.

شیب افزایش نرخ مواد غذایی در ۱۰ سال

در سال ۱۴۰۱ با افزایش حقوق کارگران، نرخ انواع مواد غذایی در شیب تندی قرار گرفت؛ این افزایش قیمت‌ها به‌گونه‌ای است که دیگر دست مردم از بسیاری از موادغذایی کوتاه شده است. سفره‌ها کوچک و کوچک‌تر می‌شود و از رنگ و لعاب‌های قدیم خبری نیست. صمت در این گزارش به مقایسه قیمت برخی از مواد غذایی در سال ۱۳۹۱ با ۱۴۰۱ پرداخت.

▣ گوشت از سفره‌ها حذف شد

قیمت هر کیلوگرم گوشت گوساله در فروردین ۱۳۹۱ برای مصرف‌کننده ۱۳ تا ۱۴ هزار تومان بوده است.

در حال‌حاضر نرخ هر کیلو راسته با استخوان ۱۷۴ هزار تومان و ران گوساله ۱۸۶ هزار تومان است.

▣ پرواز نرخ مرغ

در سال ۱۳۹۱ نرخ هر کیلوگرم مرغ کشتار روز، ۴۶۰۰ تا ۴۷۰۰ تومان بود که در حال‌حاضر در محدوده ۵۹ هزار تومان قرار دارد.

بنابراین می‌توان گفت نرخ مرغ از ۴۶۰۰ به ۵۹ هزار تومان رسیده است. نرخ هر کیلو از این محصول از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۱ با افزایش حدود ۵۵ هزار تومانی همراه بوده است.

▣ ماکارونی لاکچری شد

در سال ۱۳۹۱ قیمت ماکارونی ۷۰۰ گرمی ۹۵۰ تومان بود.

در حال‌حاضر، قیمت ماکارونی ۷۰۰ گرمی حدود ۲۴ هزار تومان است.

در نتیجه قیمت ماکارونی از ۹۵۰ به ۲۴ هزار تومان رسیده است. نرخ این محصول از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۱ با افزایش حدود ۲۳ هزار تومانی همراه بوده است.

▣ برای نیم کیلو چای چقدر هزینه کنیم؟

در سال ۱۳۹۱ نرخ چای نیم‌کیلویی ۶۵۰۰ تومان بود که در سال ۱۴۰۱ نرخ آن به حدود ۱۷۴ هزار تومان رسیده؛ یعنی قیمت چای از ۶۵۰۰ به ۱۷۴ هزار تومان رسیده است. نرخ این محصول از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۱ با افزایش ۱۶۷ هزار تومانی همراه بوده است.

▣ تخم‌مرغ دیگر غذای اعیان‌هاست

قیمت هر شانه تخم‌مرغ در سال ۱۳۹۱ حدود ۴۹۰۰ هزار تومان بود که در سال ۱۴۰۱ ستاد تنظیم بازار نرخ مصوب هر شانه تخم‌مرغ ۳۰ عددی را ۷۱ تومان تصویب کرد.

با توجه به این موارد، نرخ هر شانه تخم‌مرغ از ۴۹۰۰ به ۷۱ هزار تومان رسیده و از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۱ با افزایش ۶۷ هزار تومانی همراه بوده است.

▣ افزایش وحشتناک نرخ برنج ایرانی

هر کیلوگرم برنج داخلی درجه یک در سال ۱۳۹۱، ۴۴۰۰ تومان بود.

در سال ۱۴۰۱ برنج هاشمی معطر در بازار، ۹۸ هزار تومان است. در نتیجه نرخ هر کیلو برنج داخلی از ۴۴۰۰ به ۹۸ هزار تومان رسیده و از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۱ با افزایش ۹۳ هزار تومانی همراه بوده است.

▣ قیمت روغن ۲۵ برابر شد

در سال ۱۳۹۱ نرخ یک حلب ۵ کیلویی روغن نباتی جامد، ۱۴۷۰۰ تومان بود.

در سال ۱۴۰۱ نرخ روغن جامد ۵ کیلویی لادن از ۳۶۵۴۰۰ تومان است.

طی ۱۰ سال، نرخ روغن جامد از ۱۴۷۰۰ به ۳۶۶ هزار تومان رسیده است. نرخ این محصول از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۱ با افزایش ۳۵۱ هزار تومانی همراه بوده است.

▣ شیر چند؟

هر پاکت شیر یک لیتری پگاه با نرخ هزار و ۴۰۰ تومان در سال ۹۱ به فروش می‌رسید که در سال ۱۴۰۱ با نرخ ۳۰ هزار تومان به فروش می‌رسد.

در نتیجه نرخ شیر از ۱۴۰۰ به ۳۰ هزار تومان رسیده است. نرخ این محصول از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۱ با افزایش ۲۸ هزار تومانی همراه بوده است.

▣ قیمت ماست منفجر شد

ماست ۷۰۰ گرمی پرچرب با نرخ ۹۵۰ تومان در سال ۱۳۹۱ به فروش می‌رسید.

هر بسته ماست ۹۰۰ گرمی پرچرب در سال ۱۴۰۱ حدودا با نرخ ۶۵ هزار تومان به فروش می‌رسد.

قیمت ماست در ۱۰ سال از ۹۵۰ به ۳۵ هزار تومان رسیده است. این محصول از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۱ با افزایش نرخ ۶۴ هزار تومانی همراه بوده است.

▣ دست مردم از پنیر کوتاه شد

در سال ۱۳۹۱، نرخ پنیر پاکتی ۴۰۰ گرمی ۱۷۵۰ تومان بود، اما امسال هر بسته پنیر ۴۰۰ گرمی با نرخ ۳۳ هزار تومان به فروش می‌رسد. قیمت پنیر از ۱۷۵۰ به ۳۳ هزار تومان رسیده است. نرخ این محصول از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۱ با افزایش ۳۰ هزار تومانی همراه بوده است.

▣ سخن پایانی

در این گزارش، تفاوت قیمتی برخی کالاهای پرمصرف را با گذشت ۱۰ سال بررسی کردیم. گفتنی است که حقوق ماهانه کارگران در سال ۱۳۹۱ حدود ۳۸۹ هزار و ۷۰۰ تومان بود.

بیشترین افزایش نرخ طی ۱۰ سال مربوط به ماست و روغن است. در سال جاری، اما بسیاری از مردم با وجود حقوق کمی که دریافت می‌کنند، مجبور به خرید این مواد غذایی هستند. در این بین هستند افرادی که ماه‌ها رنگ گوشت را نمی‌بینند و برنج ایرانی از سفره آنها حذف شده است.

یادداشت

تورم و رکود؛ دو بازیگر اصلی بحران مسکن

فرشید پورحاجت
عضو هیات‌مدیره کانون انبوه‌سازان

اگر ارزیابی بازار امسال مسکن بر اثر سال ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ گذاشته شود، آنچه آمارها از نیمه اول امسال نشان می‌دهند، حکایت از کاهش ۳۰ درصدی صدور پروانه ساخت در کل کشور دارد، یعنی رشد سرمایه‌گذاری در بخش مسکن علاوه بر اینکه افزایش نیافته، در بیشتر مقاطع زمانی کاهش شدید را تجربه کرده است. با رصد میدانی از روند ساخت‌وساز در ۶ ماه نخست سال نشان می‌دهد شرایط تولید مسکن نسبت به سال گذشته به‌دلیل ریزش حجم سرمایه‌گذاری بسیار شدت داشته است.

از سال ۱۳۹۷ تاکنون،بازار مسکن با تنش‌های زیادی مواجه شده که این وضعیت باعث خروج فعالان و تولیدکنندگان از این بازار شده است. امروز سرمایه سرمایه‌گذاران بخش تولید مسکن، به‌راحتی وارد بخش مسکن سایر کشورها می‌شود که این بزرگ‌ترین آسیب به صنعت ساخت‌وساز کشور است. تورم حاکم بر اقتصاد کشور، گرانی تولید مسکن را به‌گونه‌ای شکل داده که تنها تمهیدات دولت و اصلاح سیاست‌های دولت می‌تواند بازار مسکن را باتوجه به هدف‌گذاری در افزایش تولید، نجات دهد.

یک بنگاه اقتصادی خرد در سال ۱۳۹۷ با ۵ میلیارد تومان، توان فعالیت در بازار مسکن را داشت، اما امروز با همین رقم، دیگر توان خرید حتی زمین برای ساخت‌وساز را ندارد، در هر صورت، اگر تغییری در سیاست دولت ایجاد نشود، ریزش سرمایه‌گذاری در بازار مسکن در همین ۶ ماه دوم سال شدت بیشتری خواهد گرفت.

متاسفانه تورم و رکود؛ ۲ بازیگر اصلی ایجاد بحران در بازار مسکن است، اما اگر دولت بخواهد، با یک تحول جدی در نظام بانکی و خروج اقتصاد از تورم، می‌تواند بازگشت آرامش به بازار را تضمین کند. هزینه‌های سنگین تولید، سرمایه‌گذار را از بازار خارج کرده و این روند تا پایان سال افزایش می‌یابد که به‌موجب آن، تورم نرخ مسکن تا اسفند امسال افزایش خواهد داشت.

اگر دولت سیاست جدیدی برای کاهش تورم، برنامه‌ریزی و اجرایی نکند، به‌طورقطع هزینه تولید مسکن تا پایان سال، باز هم افزایش خواهد داشت و این وضعیت، تورم نرخ خانه تا پایان سال را به‌گونه‌ای رقم می‌زند که شرایط تولید و خرید مسکن در سال آینده غیرقابل‌تصور و کنترل خواهد شد.

ایده خانه‌های اجاره‌ای در کوتاه‌مدت می‌تواند دغدغه کارگران و اقشار محروم و کم‌درآمد را برطرف کند،اما مشکل مسکن کارگران و بازنشستگان از طریق ساخت خانه‌های ارزان توسط تعاونی‌ها و با اختصاص زمین رایگان حل می‌شود.

در حال حاضر بخش عمده سبد معیشت خانوارهای کارگری را هزینه‌های مسکن و اجاره‌بها می‌بلعد و در حاشیه شهرها اجاره‌خانه به‌شدت بالا رفته است، به‌نحوی که اگر کسی ۵ میلیون تومان حقوق بگیرد، باید ۳ میلیون تومان اجاره بدهد و با ۲ میلیون تومان باقیمانده، نمی‌تواند امورات زندگی خود را به‌خوبی بچرخاند.

خانه‌های اجاره‌ای به‌شرطی خوب است که برای مثال به مدت ۲ سال با نرخ ثابت به کارگران یا اقشار ضعیف اجاره داده شود تا کارگر مدتی دغدغه خانه نداشته باشد،اما نمی‌توانند برای همیشه و دائمی، مشکل مسکن کارگران را حل کند، در نهایت اینکه بتوانیم کارگران را به‌شکل موقت در جایی اسکان دهیم.

کارگران نمی‌توانند خانه شخصی بسازند و حقوق و دریافتی آنها کفاف پرداخت اقساط سنگین وام‌های مسکن را نمی‌دهد،از این‌رو معتقدم دولت باید پای کار بیاید و جای مسکن را در سبد معیشت کارگران و بازنشستگان پر کند. این کار هم راه دارد و راهش این است که از طریق تعاونی‌ها زمین رایگان اختصاص بدهیم و تعاونی‌ها با نرخ پایین برای کارگران و بازنشستگان خانه بسازند.

دولت می‌تواند وزارت کار را مکلف کند که در هر استان و شهرستان زمین‌های رایگان در اختیار تعاونی‌ها گذاشته شود و در کنار آن تسهیلات درازمدت با سود پایین اختصاص یابد تا کارگران و بازنشستگان با عضویت در تعاونی‌ها صاحب خانه شوند.

گفت‌وگو

عکس: صمت

تاثیر تورم بر رشد نرخ خانه بررسی شد

معیشت گروگان هزینه‌های مسکن!

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

براساس آخرین آمارهای تورمی مرکز آمار ایران، نرخ تورم نقطه‌ای در شهریور ۱۴۰۱ به عدد ۴۹.۷ درصد رسیده است؛ یعنی خانوارهای کشور به‌طور میانگین ۴۹.۷ درصد بیشتر از شهریور ۱۴۰۰ برای خرید یک مجموعه کالاها و خدمات یکسان هزینه کرده‌اند.

در عین حال، تورم نقطه به نقطه شهریور نسبت به ماه قبل، ۲.۵ درصد کاهش داشته است، یعنی همین شاخص در مرداد بیش از ۵۱ درصد بوده است، همچنین بانک مرکزی متوسط نرخ هر متر واحد مسکونی در تابستان را در شهر تهران ۴۳.۲ میلیون تومان اعلام کرد که نسبت به ماه پیش ۱.۱ درصد افزایش را نشان می‌دهد.

این در حالی است که تورم مسکن در مرداد نسبت به ماه پیش از آن ۲.۵ درصد و نرخ مسکن نسبت به خرداد ۵.۸ افزایش داشت.

صمت در رابطه با تاثیر بازار مسکن بر معیشت مردم با علی زرعیم، اقتصاددان و استاد دانشگاه به گفت‌وگو پرداخته که در ادامه آن را می‌خوانید.

معیشت دهک‌های پایین جامعه، در خطر جدی

شهریور هر سال به‌عنوان آخرین ماه فصل تابستان، اوج تحرکات در بازار مسکن است، قیمت‌های معمول در این ماه افزایشی است، اما در شهریور امسال با تداوم کاهش تورم بخش مسکن، متوسط نرخ واحد مسکونی نسبت به ماه‌های قبل افت داشته است. تورم مسکن در پاییز و زمستان سال قبل نیز کاهشی بود، اما در ماه‌های ابتدایی امسال متوسط نرخ مسکن رو به افزایش رفت. کاهش تورم نرخ مسکن بر نرخ اجاره نیز موثر و موجب ثبات نسبی نرخ اجاره شده است، به این صورت که تورم اجاره در شهریور نسبت به مرداد تغییری نداشته است. از طرفی، بازار ملک به‌شدت راکد است؛ در واقع بیش از هر وقت دیگری رکود در معاملات مشاهده می‌شود؛ به‌طوری که کلید برخی آپارتمان‌ها تا چند ماه دست املاکی‌ها مانده و یک مشتری برای این قیمت‌های نجومی پیدا نمی‌شود؛ در واقع جامعه توان پرداخت این قیمت‌ها را ندارد. بار اصلی گرانی در چند ماه اول سال به بازار مسکن تحمیل شد و این بار در ظاهر بیش از توان و استطاعت متقاضیان به‌ویژه جامعه کارگری بوده است؛ به‌همین دلیل به یک دوره رکود سنگین رسیده‌ایم. حالا در این شرایط ممکن است تورم مسکن تا حدودی کند شده باشد، اما این به‌دلیل سیاست‌های حمایتی دولت نیست؛ فقط به این خاطر است که توان بیش از این، در مردم وجود ندارد و تقاضا نیست. بر این اساس، نرخ تمام کالاها و خدمات تا قبل از شهریور به سقف تاب‌آوری جامعه هدف نزدیک شد و امروز تقاضا در بخش‌هایی مانند مسکن، وسایل خانگی و پوشاک، به کمترین میزان ممکن رسیده است؛ بنابراین رکود قیمتی در بخش‌های مختلف، نمی‌تواند نشانه‌ای از کنترل گرانی‌ها باشد، در نتیجه نمی‌تواند تلاشی برای بهبود معیشت دهک‌های پایین جامعه و به‌طور مشخص کارگران و بازنشستگان حداقل‌بگیر تلقی شود.

◉ دولت برای ساماندهی بازار مسکن وعده ساخت سالی ۴ میلیون واحد مسکونی را داده است. به‌نظر شما با توجه به وضعیت معیشت افراد جامعه و کاهش قدرت خرید اقشار کم‌درآمد، تولید مسکن چاره‌ساز است؟

اکنون تقاضا برای خرید ملک به‌شدت افزایش پیدا کرده و قدرت خرید بخش زیادی از مردم جوابگوی هزینه‌های این بخش نیست. مسکن به‌عنوان یک نمونه از سبد خدمات ضروری خانوار موردبررسی قرار می‌گیرد، در نتیجه بازار مسکن چه در بخش خرید و فروش و چه در حوزه اجاره ملک، دچار یک رکود سنگین شده و جامعه گویا تاب‌آوری قیمت‌های بیش از این را ندارد. راه‌حل مهم برای ساماندهی بازار مسکن این است که دولت به‌جای اینکه بر موضوع ساخت مسکن برای اقشار هدف تمرکز کند و کلی هزینه برای اجرایی شدن این موضوع اختصاص دهد، طرح اجاره‌نشینی بلندمدت را ایجاد کند؛ چرا که در حال حاضر کلید حل مشکل مسکن، عرضه نیست، زیرا طبق آمارهای منتشرشده، تعداد زیادی از واحدهای خالی در کشور شناسایی شده که جوابگوی تقاضای موجود است. موضوع عرضه مسکن ممکن است در بلندمدت و باتوجه به رشد جمعیت در سال‌های آینده ضرورت داشته باشد،اما در وضعیت فعلی آن چیزی که اهمیت دارد، بحث تقاضا برای این بازار حیاتی است. دولت باید تقاضای بازار مسکن را به‌سمتی ببرد که حمایت‌های هدفمند برای اجاره‌داری حرفه‌ای، جای ساخت مسکن را بگیرد. برای مثال در کلانشهرها طرحی را برنامه‌ریزی کند که افرادی که تازه ازدواج کرده‌اند، فقط نیمی از هزینه‌های اجاره خانه را پرداخت کنند و مابقی را دولت متقبل شود. این‌گونه طرح‌ها و برنامه‌ریزی‌ها بسیار کارآمدتر از سیاست‌های بلندمدت و پرهزینه دولت برای خانه‌دار کردن مردم است.

◉ آیا این سیاست برای بازار مسکن در کشور ما مناسب است؟

دلایلی که برای این راهکار مطرح می‌شود، این است که بیشتر کشورهای دنیا به‌سمت خانه‌های استیجاری رفتند و مردم نیز از سکونت در این واحدها استقبال کردند؛ با ساخت خانه‌های استیجاری می‌توان به‌صورت موقت یعنی ۵ ساله، مردم را ساکن کرد و با ایجاد وقفه در بازار ملکی، در نهایت با توانمندی مستاجران در سال‌های آتی، امکان خریداری ملک برای مردم فراهم شود. این سیاست نیاز به بررسی بیشتر دارد، از جمله اینکه فرهنگ و پیشینه کشور، سکونت در کدام خانه را می‌پسندد؟ آیا مردم خواستار مسکن ملکی هستند یا اجاره‌ای؟ یا به‌طور واضح‌تر، مردم با انتخاب و اختیار خود مسکن استیجاری را انتخاب کرده‌اند یا اینکه عدم‌همخوانی نرخ مسکن با درآمد خانواده‌ها به‌ناچار مردم را به این سمت سوق داده است یا اینکه اسناد بالادستی کشور در این خصوص چه موضعی دارد؟

◉ باتوجه به بیکاری کارگران ساختمانی به‌دلیل رکود ۸ ساله ساخت‌وساز در دولت قبل و روی آوردن این افراد به مشاغل فصلی و کاذب، بی‌توجهی به تولید مسکن، معیشت این قشر را به‌خطر نمی‌اندازد؟

در سال‌های اخیر بخش محدودی از جمعیت کارگران ساختمانی که به‌دلیل مشکلات موجود در کشور بیکار شده‌اند، با آغاز برخی پروژه‌های ساختمانی و عمرانی به‌کار بازگشتند، اما شرایط بازار برخی محصولات مرتبط با ساخت‌وساز دوباره از خرداد امسال، نبود رونق در بخش ساختمان و مشاغل این حوزه را در کشور رقم زد و مانع بازگشت کارگران ساختمانی به کار شد.

به‌طبع در شرایطی که کنترل و نظارت بر تولید محصولات مرتبط با ساخت‌وساز توسط نهادهای نظارتی وجود نداشته باشد و تعادل عرضه و تقاضای محصولاتی نظیر سیمان و آهن در بازار با اختلال ایجاد شود، نخستین آسیب تعطیلی پروژه‌های ساختمانی و عمرانی به کارگران ساختمانی خواهد رسید و بیکاری این بخش از جامعه کارگری منجر به افزایش نرخ بیکاری و آسیب‌های اجتماعی می‌شود.

از طرف دیگر، باتوجه به آسیب کارگران ساختمانی و فصلی ناشی از شرایط اقتصادی در کشور، ضرورت دارد با اتخاذ تدابیر هدف‌دار، شاهد رونق بخش ساختمان و اشتغال کارگران باشیم.

◉ آیا پرداخت تسهیلات کم‌بهره و مرتبط با بخش مسکن می‌تواند به اقشار کم‌درآمد کمک کند تا از پس هزینه‌های این بخش برآیند؟

اگر پرداخت تسهیلات بخش مسکن بدون برنامه‌ریزی و توجه به منابع بانکی پرداخت شود، می‌تواند تبعات جبران‌ناپذیری را در سیستم بانکی به‌وجود آورد و باعث افزایش نقدینگی در بلندمدت شود. سیستم بانکی باید برای پرداخت تسهیلات بخش مسکن به‌نحوی عمل کند که سوددهی کافی داشته باشد و جلوی هرگونه ضرر احتمالی گرفته شود. تسهیلات مسکن در برخی کشورهای غربی تا ۸۰ درصد هزینه خرید مسکن را تامین می‌کند و با سودهای ناچیز و بازپرداخت کوتاه‌مدت، افراد را برای خانه‌دار شدن کمک می‌کند، اما در کشور ما اقساط، نرخ بهره و مدت بازپرداخت این تسهیلات به‌گونه‌ای است که اگر افراد کل درآمد ماهانه خود را به پرداخت اقساط این وام‌های پربهره اختصاص دهند، باز هم کافی نیست. اینکه دولت یا بانک‌ها مبالغی را به‌عنوان تسهیلات مسکن بپردازند شاید کمک به خانه‌دار کردن افراد کند،اما باتوجه به بستر اقتصادی کشور و بودجه محدود در بخش‌های مختلف، باید اول ببینیم که دولت می‌تواند از پس پرداخت تسهیلاتی که وعده داده است برآید یا خیر؟ بانک‌ها برای پرداخت تسهیلات گوناگون باید ضمانتی برای بازپس‌گیری پول پرداختی خود داشته باشند، زیرا این تسهیلات را با سپرده‌های مردم پرداخت می‌کنند و افراد در زمان مقرر سود سپرده‌های خود را از بانک طلب می‌کنند، در غیر این صورت بانک‌ها نمی‌توانند به بهانه پرداخت تسهیلات به افراد دیگر، از پرداخت سود سپرده‌ها سر باز زنند.

◉ طبق آمارهای منتشرشده سهم هزینه‌های مسکن در سبد خانوارهای شهری ایران بین ۶۰ تا ۷۰ درصد و میانگین این شاخص در جهان ۱۸ درصد است. در این راستا چه اقداماتی باعث کاهش هزینه بخش مسکن از سبد معیشت خانوار می‌شود؟

اینکه بگوییم سهم هزینه‌های مسکن بیشتر درآمد افراد را می‌بلعد بسیار موضوع نسبی است، چرا که در برخی کلانشهرها، تامین مسکن بسیار پرهزینه است و در شهرستان‌های کوچک‌تر این موضوع دیده نمی‌شود. اتفاقی که در بیشتر کشورهای پیشرفته نیز رخ می‌دهد و هزینه خرید و اجاره ملک در برخی مناطق گران‌تر است.

با نگاهی به آمارها مشاهده می‌کنیم که تا حدودی رشد افسارگسیخته قیمت‌ها در بازار مسکن نسبت به گذشته کنترل شده و کمابیش هماهنگ با تورم اقتصادی کشور در حال حرکت است،اما همچنان وضعیت قیمت‌ها توان خرید خانه را از خیلی اقشار کم‌درآمد جامعه گرفته و سیاست‌های دولت نتوانسته آرامش را به بازار برگرداند. نداشتن برنامه‌ریزی دقیق برای پیش بردن پروژه‌های ساخت‌وساز و آمارهای ضد و نقیض که از سوی منابع ذی‌ربط منتشر می‌شود، تولید مسکن را به‌چالش کشانده و با تاثیر گذاشتن بر بازار اجاره، مستاجران را گرفتار کرده است.

> اگر تسهیلات بخش مسکن بدون برنامه‌ریزی و توجه به منابع بانکی پرداخت شود، می‌تواند تبعات جبران‌ناپذیری برای سیستم بانکی به‌وجود آورد و باعث افزایش نقدینگی در بلندمدت شود

> دولت به‌جای اینکه بر موضوع ساخت مسکن برای اقشار هدف تمرکز کند و هزینه‌ای زیاد برای اجرایی شدن این موضوع اختصاص دهد، باید طرح اجاره‌نشینی بلندمدت را اجرا کند

سخن پایانی

طبق برخی آمارهای بین‌المللی، به‌لحاظ شاخص دسترسی به مسکن فقط ۶ کشور دیگر هستند که پایین‌تر از ایران قرار دارند،بنابراین بازنگری اساسی در سیاست‌های اشتباه دهه‌های گذشته، حیاتی است. افزایش نرخ مسکن از سال ۹۷ اوج گرفت که عوامل مختلفی در این اوج‌گیری دخیل است. از دید کارشناسان حوزه مسکن، کاهش تولید و عرضه مسکن فشار تقاضا در این بخش را بالا برد، به این صورت که مردم نتوانستند مسکن موردنیاز خود را تامین کنند. از سوی دیگر، افزایش تورم نیز فشار مضاعفی را بر بازار مسکن تحمیل و کمبود خانه و افزایش تورم، نرخ مسکن را چندبرابر کرد.

باتوجه به اینکه چه عواملی باعث شده تا تورم مسکن در ماه‌های اخیر کند شود، می‌توان به عمل افزایش تولید اشاره کرد که در قالب نهضت ملی مسکن پیگیری می‌شود. براساس این برنامه تا ۱۴۰۴، حدود ۴ میلیون واحد مسکونی ساخته می‌شود و نظر به اینکه این برنامه از طرف دولت حمایت می‌شود، ممکن است تا حدودی ضعف مالی متقاضیان را پاسخ دهد. تامین زمین، پرداخت تسهیلات، تخفیف در ارائه مجوزها، تامین مصالح با نرخ عمده از جمله حمایت‌هایی است که شاید با اجرای آن، نرخ تمام‌شده واحدهای ساخته‌شده نهضت ملی با شرایط مالی مردم نزدیک‌تر شود. در کشورهایی که بخش مسکن از نوسان بالایی برخوردار است، سیاست‌گذاران با چالش‌های فشار تورمی مواجهند و همزمان به‌دنبال به حداقل رساندن آثار تورمی هستند. اینکه نوسانات بخش مسکن منجر به نوسان شدید در سطح نرخ کالاها و خدمات خواهد شد یا اینکه تورم، شوک‌های ادواری نرخ و اجاره مسکن را در پی دارد، موضوع بسیار مهم در نظریه‌های اقتصاد مسکن به‌شمار می‌رود.

نظر به اهمیت بخش مسکن در ابعاد تولید، سرمایه‌گذاری، تورم و توزیع درآمد، بی‌توجهی به ارتباط نوسانات بخش مسکن و اقتصادی، دولت و بانک مرکزی را در رسیدن به وظیفه تثبیت اقتصادی و تحقق اهداف اقتصاد کلان ناکام خواهد گذاشت. ارتباط تورم و بخش مسکن به‌عنوان یکی از بحث‌های مهم مطرح است، چرا که این نوسانات بخش مسکن نه‌تنها محیط اقتصادی را متاثر می‌سازند، بلکه ثبات سیستم مالی را هم تحت‌تاثیر قرار می‌دهند.

پیدا و پنهان آبرسانی در همدان

هنوز خبری از آب نیست

همدان طی چند سال اخیر با مشکل کم‌آبی مواجه شده است؛ به‌نوعی که طی این سال‌ها نماینده سابق مردم این شهرستان در مجلس شورای اسلامی آن را ابرچالش خوانده و بارها خواستار رسیدگی به این وضعیت شده است. در حالی که مسئولان همدان از رسیدن آب به این شهر خبر می‌دهند، اما هنوز آب شرب به خانه‌ها نرسیده و مردم همچنان دچار مشکل هستند.

گروه استان‌ها
editor@smtnews.ir

تابستان سال گذشته فرماندار همدان نیز از تمام شدن آب سد اکباتان به‌عنوان اصلی‌ترین منبع آب مردم این شهرستان خبر داد و این وضعیت با قطعی‌های آب همراه شد، به‌نوعی که مردم شهر همدان قطعی آب را در ساعت ۲۴ تا اذان صبح تجربه می‌کردند، اما این وضعیت طولی نکشید و در امسال، قطعی‌های آب از بین رفت. اما همچنان هشدارها و وضعیت کم‌آبی سد اکباتان نمکی بر زخم خشکسالی‌ها بود. مرداد امسال در حالی که اصلی‌ترین دغدغه مردم همدان وضعیت آب و البته مسکن بود؛ دغدغه‌ها همه به این سمت و سو رفت و در ادامه، صحبت از رسیدن آب سد تالوار و قوت گرفتن این پروژه پس از سال‌ها شد. اقدامات جهادی پیش رفت و مردم هر روز دلخوش‌تر از گذشته، زندگی با بطری‌های آب معدنی، آب آشامیدنی و خریدن دبه، تشت، شلنگ و... را به جان خریدند. قرار بود آب تالوار ۲ ماهه یعنی نهایت ۶ مهر به همدان برسد، اما این روزها مردم همدان قطعی‌های شبانه‌روزی را تجربه می‌کنند.

■ از این وضعیت خسته شده‌ایم

یکی از بانوان ساکن در محله خرمرودی همدان به خبرنگار مهر گفت: ساعت‌ها آب نداریم، دخترم کلاس اول ابتدایی است و ساعت ۱۳ به خانه می‌آید، حتی یک قطره آب وجود ندارد که بتواند دست و پایش را بشوید. وی با بیان اینکه از نداشتن آب و این وضعیت خسته شده‌ایم، عنوان کرد: برای نوشیدن، از لیوان یک‌بار مصرف استفاده می‌کنیم تا نخواهیم لیوانی را بشوییم، آبی نداریم و باید آبی هم که ذخیره می‌کنیم برای کارهای دیگر کنار بگذاریم و دیگر آبی برای شستن ظرف‌ها نداریم. یکی از ساکنان شهرک الوند نیز در گفت‌وگو با خبرنگار مهر عنوان کرد: متاسفانه این روزها ساعت‌های بسیاری را در بی‌آبی به‌سر می‌بریم، بنده در یکی از شهرستان‌های همدان مشغول به کار هستم، ساعت ۶ صبح سر کار می‌روم و ساعت ۱۶ در حالی به خانه می‌آیم که نه صبح آب شهری وصل بوده و نه تا شب آبی در خانه‌مان وجود دارد.

وی با گلایه‌مندی گفت: من تنها زندگی می‌کنم و نمی‌توانم اگر صبح آبی در منزلم هست، آن را برای طول شبانه‌روز ذخیره کنم، منزل خانواده‌ام هم در این شهر نیست که به آنجا پناه ببرم؛ واقعا باید با این وضعیت چه کنم؟

■ با معضل روبه‌رو هستیم

یکی از ساکنان محله گلزار همدان نیز به خبرنگار مهر گفت: منزل ما در طبقه همکف است، اما آبی برای مصرف نداریم، به‌نوعی که پنجشنبه هفته گذشته از ساعت ۱۴ بعدازظهر آبی در منزل ما نبود، جمعه هم حتی یک قطره آب نداشتیم، چطور می‌شود با این وضعیت زندگی کرد؟ این شهروند همدانی ادامه داد: من و همسرم سن بالایی داریم و نمی‌توانیم آب را در ظرف‌های بزرگ از جای دیگری به خانه‌مان بیاوریم، متاسفانه در حالی که بارها در تلویزیون مطرح می‌شود، آب به همدان رسیده، اما خبری از آب نیست و ما با مشکل روبه‌رو هستیم.

> در حالی که مسئولان همدان از رسیدن آب به این شهر خبر می‌دهند، هنوز آب شرب به خانه‌ها نرسیده و مردم همچنان دچار مشکل هستند

■ آب تالوار در مرحله تصفیه

معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری همدان درباره وضعیت آب همدان اظهار کرد: با کار سنگینی که به‌صورت شبانه‌روزی انجام شد و تلاش‌های مستمری که در این عرصه انجام گرفت، خوشبختانه آب تالوار به ۳ ایستگاه پمپاژ یک، ۲ و ۳ رسیده و وارد مدار شده است.این آب، روز پنجشنبه به منبع کی تو (K۲) رسید و در انتقال آن مشکلی نداشت. فرزاد تیموری اضافه کرد: روز پنجشنبه جلسه‌ای برگزار شد و اساتید تصفیه آب شرب، از وزارت نیرو که مسئولیت کشوری دارند به همدان آمدند و تیم فنی تشکیل شد. این تیم با حضور نمایندگان دانشگاه علوم پزشکی، وزارت نیرو و استاندارد تشکیل و قرار شد نحوه کنترل کیفیت آب همدان را برنامه‌ریزی و دستورالعملی نیز در این راستا تدوین شود. این کار شروع شده است و در حال حاضر آب تالوار که در مخزن کی تو قرار دارد با آب چاه خالقوردی مخلوط و وارد تصفیه‌خانه شهید بهشتی خواهد شد. معاون امور عمرانی استانداری همدان بااشاره به اینکه این آب هم‌اکنون در تصفیه خانه است و پس از آنکه به استانداردهای بهداشتی به‌لحاظ بهداشتی، سلامت و آرسنیک رسید، وارد شبکه می‌شود، گفت: طبق آخرین آمار، این آب به تصفیه‌خانه شهرک بهشتی رسیده و در مسیر فرآیند تصفیه آب قرار دارد.

> قرار بود آب تالوار، ۲ ماهه یعنی تا ۶ مهر به همدان برسد، اما این روزها مردم همدان قطعی‌های شبانه‌روزی را تجربه می‌کنند

اخبار

لرستان و مازندران در صدر تورم شهریور

براساس اعلام مرکز آمار ایران، در شهریور، بیشترین نرخ تورم ماهانه خانوارهای کشور مربوط به استان لرستان با ۳.۳ درصد و کمترین نرخ تورم ماهانه مربوط به استان مرکزی با ۰.۸ درصد است. درصد تغییر شاخص کل نسبت به ماه مشابه سال قبل (تورم نقطه به نقطه) برای خانوارهای کشور ۴۹ درصد است. بیشترین نرخ تورم نقطه به نقطه مربوط به استان آذربایجان‌غربی (۵۷.۹ درصد) و کمترین آن مربوط به استان بوشهر (۴۴.۶ درصد) است. نرخ تورم ۱۲ ماه منتهی به شهریور نیز برای خانوارهای کشور به ۴۲.۱ درصد رسید که بیشترین نرخ تورم ۱۲ ماهه مربوط به استان کهگیلویه و بویراحمد با ۴۷.۹ درصد و کمترین آن مربوط به استان خوزستان با ۳۷.۹ درصد می‌شود. اهالی استان مازندران نیز با تجربه تورم ۴۶.۹ درصدی در صدر این جدول قرار گرفته‌اند.

براساس همین آمار، در شهریور ۱۴۰۱، عدد شاخص کل برای خانوارهای روستایی (۱۰۰=۱۳۹۵) به ۵۷۹ رسید که نسبت به ماه قبل ۲.۲ درصد افزایش داشته است. در این ماه بیشترین نرخ تورم ماهانه خانوارهای روستایی مربوط به استان زنجان با ۴.۳ درصد و کمترین نرخ تورم ماهانه مربوط به استان‌های کرمان و سمنان با ۱.۰ درصد و در این ماه استان گیلان با تورم ماهانه ۰.۳- درصد مواجه بود. درصد تغییر شاخص کل نسبت به ماه مشابه سال قبل (تورم نقطه به نقطه) برای خانوارهای روستایی ۵۶ درصد و بیشترین نرخ تورم نقطه به نقطه مربوط به استان هرمزگان با ۶۴.۹ درصد و کمترین آن مربوط به استان یزد با ۴۷.۰ درصد تورم بوده است.

همچنین نرخ تورم ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۱ برای خانوارهای روستایی به عدد ۴۵.۳ درصد رسیده که قزوین با ۵۰ درصد تورم در صدر و همدان با ۳۸.۱ درصد تورم در قعر این جدول قرار دارند.

یادداشت

خطرات ادامه‌دار بحران تورمی برای صنایع

غلامرضا خلیقی
مدیرعامل شرکت فولاد غرب آسیا

اقتصاد کشـور در طول سال‌های اخیر با تورم فزاینده و قابل‌توجهی روبه‌رو شده است. روند رو به رشـد تورم در گزارشات منتشرشده از سوی مرکـز ملی آمار ایران قابل رصد اسـت. البته در برخی ماه‌ها از شیب تورم کاسته می‌شود، با این وجود، همچنان شاهد صعود قیمت‌ها هستیم.

رونـد رو بـه رشـد تـورم آسـیب‌هایی را به تولیدکننـدگان تحمیل می‌کننـد. این روند به منزلـه افزایـش هزینه‌های تولید اسـت، با این وجود، بازار کشش تحمل چنین تورمی را ندارد.

تورم به‌ویژه در نرخ‌های بالا به‌طور مسـتقیم و غیرمسـتقیم هزینه‌های بسیاری را به عملکرد صنایع تحمیل می‌کند. در همین حال به کاهش سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تولیدی و درنتیجه کاهش رشد اقتصادی منجر می‌شود.

اقتصـاد مـا در سـال‌های اخیـر بـا تـورم قابل‌توجهی روبـه‌رو بوده تا جایی‌که در ماه‌های گذشـته شـاهد رکوردزنی‌های تورمی بوده‌ایم. پیش‌بینی می‌شـود این روند رو به رشـد تورم در ماه‌های آینده نیز ادامه یابد. بخشـی از فشار ناشی از افزایش هزینه تمام‌شده تولید به خریدار یا مصرف‌کننده منتقل می‌شود. بخش دیگر آن به سهامداران یا سرمایه‌گذاران منتقل می‌شود.

خریـداران تا حدی از پـس افزایش قیمت‌ها برمی‌آیند و در ادامه فروش آن محصول به‌دنبال کاهش تقاضا بـرای خریـد آن، کاهش خواهد یافت. درواقع بازار نسـبت به خرید آن محصول مقاومت می‌کنند. این‌گونـه چالش‌ها در درجه نخسـت بر عملکرد تولیدکننـدگان محصولات نهایی آشـکار می‌شـود. درنتیجـه تولیدکننده ناچار است به سـبب افت تقاضا در بازار از تیراژ تولید خـود بکاهد؛ یعنی اثرات منفی تورمی در یـک چرخه میان تولیدکننـده، مصرف‌کننده و سـرمایه‌گذار ادامه می‌یابد. درنتیجه باید منتظر رکود تورمی باشـیم که عمـلا چرخ صنایع را از کار خواهد انداخت.

با توجـه به شـرایط توصیف‌شـده از اقتصاد و صنعت کشـور، در آینده نزدیـک باید منتظر رکودتورمـی در اقتصـاد باشـیم. بـدون تردید ورود ایـن شـرایط تورمی بـه رکود بـه منزله تحمیـل خسـارت‌های قابل‌توجه بـه صنعت و فعالیت‌هـای تولیـدی خواهد بـود. همزمان از میـزان سـرمایه‌گذاری و توسـعه در این بخش کاسته خواهد شد. با توجه به چالش‌های ناگزیر اقتصـادی از سیاسـت‌گذاران انتظـار می‌رود با اجرای سیاست‌های حمایتی، عملکرد صنایع را تسهیل کند.

تـداوم تـورم یادشـده در بلندمـدت حتـی بـه تعدیل نیـروی انسـانی از سـوی صنایع و تولیدکنندگان منتهی می‌شـود. در همین حال، از میزان سرمایه‌گذاری در کشور به‌دلیل شرایط اقتصادی کاسـته خواهد شـد؛ بنابراین می‌توان این‌طور نتیجه گرفت که آثار منفی ناشی از تورم در اقتصاد جدی و دنباله‌دار است.

دولت نیز یکی از ذی‌نفعان بخش تولید است. مالیـات از تولید یکـی از درآمدهای مهم دولت به‌شـمار می‌رود، اما با از رونق افتـادن تولید و کاهـش سـودآوری صنایع تحت‌تاثیر شـرایط تورمـی، درآمدهای مالیاتی دولـت نیز محدود خواهد شـد؛ یعنـی این زنجیره ضرر ناشـی از رکودتورمی ادامه‌دار است.

در ایـن میان، صنعـت فولاد به‌عنـوان یکی از صنایـع مـادر و پیشـران کشـور، از تیررس این شـرایط مصون نخواهد بـود. تولید این فلز استراتژیک در ایران بر پایه بهره‌مندی از ذخایر انرژی و معدنی شکل گرفته و توسعه یافته است.

توسـعه فولادسـازی در کشـور ما بـا هدف صادرات و فروش بخشـی از محصـولات تولید شـده در این زنجیره به بازارهای صادراتی انجام شده؛ بنابراین ظرفیت‌سـازی انجام‌شده در این صنعـت به مراتب بیش از نیاز بازار داخل برآورد می‌شود.

حال چنانچـه رکودتورمی بر اقتصاد کشـور سـایه بیندازد، از میزان مصرف فولاد در کشور کاسته خواهد شد. کما اینکه در طول سال‌های اخیر نیز سرانه مصرف فولاد در کشور به مراتب کمتـر از متوسـط جهانی آن اسـت؛ درنتیجه فولادسازان ناچار خواهند بود برای تداوم تولید، بخش بیشتری از محصولات خود را در بازارهای صادراتی به فروش برسـانند. اما این راهکار نیز نتیجه‌بخش نخواهد بود، چراکه به‌دلیل افزایش هزینـه تولید، فـروش این محصـولات در بازار رقابت جهانی به‌صرفه نیسـت. با توجه به موارد یادشـده باید این‌طور اذعان کـرد که درنتیجه شرایط یادشـده، تولید و توسعه از مسیر اصلی خود منحرف خواهد شد.

دستمزد هر ماه از تورم عقب می‌ماند

مزدبگیران زیر تیغ گرانی

مرضیه احقاقی
editor@smtnews.ir

رونـد رو به رشـد تـورم در سـال‌های اخیر به چالشـی جـدی در زندگی کارگران، مزدبگیران و به‌ویژه دهک‌های پایین جامعه بدل شـده اسـت. در چنین شـرایطی، هر ازگاهی آمار و ارقامی مبنی بر کنترل رشد تورم منتشر می‌شـود؛ اخباری که بـا واقعیت زندگی مردم همخوانی نـدارد و به اعتراض کارگران منتهی می‌شـود. میزان سبد معیشـت برای یک خانواده ۳ نفری از حـدود ۹ میلیون تومان در ابتدای امسـال به بیـش از ۱۷ میلیون تومان در نیمه شـهریور افزایش یافته است. این رشد قابل‌توجه از روند صعودی تورم نشـأت می‌گیرد. افزایش هزینه‌های زندگی مردم در شرایطی که حقوق تنها یک‌بار در ابتدای سـال، افزایش می‌یابد، هزینه مضاعفی را به مردم تحمیل می‌کند. برای به حداقل رسـاندن فشـار معیشـتی به زندگـی مردم، اصلاح قوانین و رویکردهای قانونی در این بخش ضروری به‌نظر می‌رسـد. به‌عنوان مثال می‌توان با تغییر و افزایش چندباره حقوق و دستمزد در طول یک سال، مانع وارد آمدن فشـار بیشتر به زندگی کارگران شـد. بدون تردید چنانچه تشـکل‌های کارگری از توان کافی برای حمایت از حقوق کارگران، برخوردار باشـند، امکانی برای رفع چنین مشـکلاتی فراهم خواهد شد. صمت در این گزارش به رابطه مزد و تورم و تاثیر آن بر معیشت کارگران پرداخته است.

عکس: صمت

روند تصاعدی قیمت‌هـا در حوزه‌های گوناگون جریان دارد، با این وجـود، دولتمردان و سیاسـت‌گذاران تنها به‌دنبال پوشـش دادن شکست خود در تامین معیشت مردم هستند

آمارهای رسمی تورم

براسـاس گزارش مرکز آمار، نرخ تورم سـالانه که درصـد تغییـر میانگین اعداد شـاخص نرخ در یک سال منتهی به شـهریور، نسبت به دوره مشابه قبل از آن است برابر ۴۲.۱ درصد بود که نسبت به مدت مشـابه مـاه قبـل، ۰.۶ واحد درصد افزایش نشـان می‌دهد. همچنین نرخ تورم سالانه برای خانوارهای شـهری و روسـتایی به ترتیب ۴۱.۵ و ۴۵.۳ درصد بوده که برای خانوارهای شـهری ۰.۶ واحد درصد و برای خانوارهای روسـتایی ۰.۹ واحد درصد افزایش داشته است. نرخ تورم نقطه‌ای که درصد تغییر عدد شـاخص قیمت، نسبت به ماه مشابه سال قبل است در شـهریور امسـال به ۴۹.۷ درصد رسـیده؛ یعنی خانوارهای کشور به‌طور میانگین ۴۹.۷ درصد بیش از شهریور ۱۴۰۰ برای خرید یک «مجموعه کالاها و خدمات یکسان» هزینه کرده‌اند.

گفتنی است نرخ تورم نقطه‌ای شهریور ۱۴۰۱ در مقایسـه با ماه قبـل، ۲.۵ واحد درصد کاهش یافته؛ یعنی از شتاب رشد تورم به میزان ۲.۵ درصد کاسته شده است. براسـاس این گزارش، نرخ تورم نقطه‌ای برای خانوارهای شهری ۴۸.۴ درصد بوده که نسبت به ماه قبل ۲.۷ واحد درصد کاهش داشته است. این نرخ برای خانوارهای روسـتایی ۵۶.۳ درصد بوده که نسـبت به ماه قبل ۲.۱ واحد درصد کاهش داشـته است.

گرانی پایان ندارد

علیرضـا حیـدری، فعـال کارگـری در گفت‌وگو با صمت و درباره گزارش مرکز آمار مبنی بر کاهش ۲.۵ درصدی نرخ تورم نقطه‌ای شـهریور ۱۴۰۱ در مقایسه با ماه قبل، اظهار کرد: بررسـی آمارهای ماهانه حکایت از آن دارد که در شـهریور از شیب رشد تورم ۲ درصد کاسـته شده اسـت. با این وجود، همچنان شاهد روند افزایشـی نرخ تورم در اقتصاد کشـور هسـتیم. همین موضـوع زمینـه کاهش قـدرت خرید طبقـه کارگر و بازنشسـتگان را فراهم کرده است. در چنین شرایطی، فشـارهای اقتصادی به شـکل مضاعفی زیست طبقات مزدبگیر را تحت‌تاثیر منفی قرار داده است.

وی افزود: آمار و ارقام یادشـده، میانگین تورم را در بخش‌های گوناگون نشـان می‌دهد، اما چنانچه میزان تورم کالاها و خدمات ضروری خانوارها به‌طور جداگانه بررسـی شـود، درصد اختصاص‌یافته بـه آن به‌مراتب بیشـتر خواهد بود. به‌عنوان مثـال، چنانچه تورم چند قلم کالای متاثر از نرخ ارز ۴۲۰۰ تومانی را موردتوجه قرار دهید، این اعداد ۳ رقمی خواهند شـد. کما اینکه تورم مواد خوراکـی همچون روغن، ماکارونی، لبنیات، پروتئیـن و... تورم ۳ رقمی را تجربـه کرده‌اند. این در حالی اسـت که کالاهای یادشده جزو نیازهای اساسی خانواده‌ها به‌شمار می‌رود.

حیـدری گفت: با این وجود، آمار و ارقامی که به‌طور رسـمی از تورم بیان می‌شـود، به منزله پنهان کردن واقعیـت هسـتند. به همیـن دلیل هم اگر به سـراغ مصرف‌کنندگان بروید، بسـیاری از آنها معتقدند تورم به‌مراتب بالاتری را در مقایسـه با اعداد و ارقام اعلامی، تجربه می‌کنند.

این فعال کارگری گفت: بررسـی وضعیت معیشـت کارگـران، بازنشسـتگان و طبقات مزدبگیر طی سـال جـاری حکایـت از آن دارد که توان معیشـتی آنها در مقایسه با سال گذشته، به‌شدت ضعیف شده است.

نرخ تعیین‌شده برای سبد معیشت

حیدری در ادامه و درباره نرخ تعیین‌شـده از سـبد معیشـت گفت: کارگروه مزد شـورای‌عالی کار، میزان سبد معیشت را در ماه‌های پایانی سال جاری برای یک خانواده ۳ نفـره کارگری حدود ۹ میلیون تومان اعلام کرد. بازبینی دوباره همان سـبد معیشـتی در شهریور حکایـت از آن دارد که یـک خانواده ۳ نفری کارگری، اگـر ماهی ۱۷ میلیـون و ۶۰۰ هزارتومان درآمد ثابت ماهانه داشـته باشـد، می‌تواند از عهده مخارج زندگی بربیایـد؛ بنابرایـن در ۶ مـاه حـدود ۹۰ درصـد بـه هزینه‌های زندگی افزوده شـده اسـت؛ بنابراین ادعای یادشده مبنی بر بالاتر بودن نرخ تورم در اقتصاد کشور نسبت به آمار رسمی تایید می‌شود.

ایـن فعـال کارگـری گفت: تورم یادشـده و رشـد هزینه‌های زندگی تنها در نیمه نخسـت امسال حاکم بوده و انتظار می‌رود مسیر صعودی شاخص یادشده در نیمه دوم سال نیز ادامه یابد؛ بدین‌ترتیب هزینه زندگی مردم به‌مراتب افزایش خواهد یافت.

حیدری در پاسـخ به سوالی مبنی بر تعیین دستمزد در قالب سـالانه بـا توجه به تورم روزافـزون حاکم بر اقتصـاد گفت: افزایش تنها یک‌بـاره مزد در ابتدای هر سال، با توجه به شرایط حاکم بر اقتصاد کشور، منطقی نیسـت. در چنین شرایطی، جامعه به‌طور دائم به سمت فقیرتر شدن هرچه بیشتر پیش می‌رود.

وظیفه شورای‌عالی کار

حیدری افزود: در بسیاری از کشورها با نرخ‌های تورم به‌مراتب پایین‌تر از ایران، میزان دستمزد در طول یک سـال، چندین بار و متناسـب با تورم افزایش می‌یابد. حتی در کشـور همسـایه ما ترکیه که بـا روند رو به رشـد تورمی روبـه‌رو بوده، از ابتدای امسـال، چند بار دستمزدها بیشتر شده است.

این فعال کارگری گفت: در ماده ۴۱ قانون کار تاکید شده: «شـورای‌عالی کار همه‌ساله موظف است، میزان حداقـل مزد کارگران را برای نقاط گوناگون کشـور یا صنایـع مختلف با توجه به معیارهای مشـخص تعیین کند.»؛ بنابرایـن در این بند قانونی تاکیدی بر افزایش تنها یک‌باره مزد در طول سال وجود ندارد. البته شاید ایـن بند قانونی از شـفافیت و کارآیـی لازم برخوردار نباشد و در این صورت، بازنگری در این قانون ضروری به‌نظر می‌رسد. در واقع چنانچه تورم در طول یک سال از رقمی مشـخص فراتر رود، شـورای‌عالی کار موظف می‌شود در دستمزدهای کارگران بازبینی لازم را انجام دهـد؛ بدین‌ترتیب پیامدهای ناشـی از روند روزافزون نرخ تورم بر زندگی و معیشت مردم خنثی می‌شود.

حیدری با اشـاره به ماده ۹۶ قانون تامین اجتماعی اظهار کرد: در این ماده قانونی تاکید شـده: «سـازمان مکلف اسـت میزان تمامی مستمری‌های بازنشستگی، ازکارافتادگی کلی و مجموع مستمری بازماندگان را در فواصل زمانی که حداکثر از سالی یک‌بار کمتر نباشد با توجه به افزایش هزینه زندگی با تصویب هیات وزیران به همان نسـبت افزایش دهـد.»؛ بنابراین الزامی برای افزایش تنها یک‌باره حقوق بازنشسـتگان در طول یک سال وجود ندارد.

ایـن فعال کارگری گفت: در ایـن میان، گویا غفلتی در اجرای قوانین مربوط به دسـتمزد شده که بازبینی در این شـرایط ضروری به‌نظر می‌رسد.

حیدری افزود: فشار معیشتی به مـردم، زمینه نارضایتی آنها را فراهم می‌کند و به موجی از اعتراضات منتهی می‌شود. در واقع اقتصاد بر سیاست، فرهنگ، روابط اجتماعی و... اثرگذار است. در شرایطی که سـبد اقلام مصرفی خانواده در حوزه‌های گوناگون بهداشـت، آموزش، تامین نیازهای روزانـه و... هر روز کوچک‌تر شـود، نارضایتی شدت می‌گیرد و خود را به شکل‌های گوناگون در جامعه نمایان می‌کند.

وی گفـت: در دوره‌ای که موضـوع حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی مطرح شد، بسیاری از فعالان صنعتی و کارگری نسبت به بروز تورم‌های افسارگسیخته و افت قابل‌توجه طبقـات مزدبگیـر و دهک‌های پایین جامعه هشـدار دادند.

این روند نزولی معیشتی، خود را در قالب شوک‌هایی بـر جامعه نمایان خواهد کـرد. در ادامه نارضایتی‌های عمـده‌ای در میان طبقات گوناگـون به‌ویژه دهک‌های پاییـن جامعه ایجاد می‌شـود که عوارضـی را به‌دنبال خواهد داشـت؛ بنابرایـن در حال حاضـر باید منتظر بازتاب اثرات این سیاست‌های غلط اقتصادی در جامعه باشیم.

حیدری افزود: در حال حاضر، شـرایط به‌قدری برای دهک‌های پایین جامعه دشـوار شده که برخی به‌جای اجاره‌خانـه به اجـاره کانتینر روی آورده‌انـد. در واقع، اجبار در زندگی جایگزین انتخاب شده و همین موضوع پیامدهـای اجتماعی گسـترده‌ای را بـرای خانوارها و به‌دنبال آن جامعه خواهد داشت.

> **افزایش یک‌باره مزد در ابتدای هر سال، با توجه به شرایط حاکم بر اقتصاد کشور، منطقی نیست. در چنین شرایطی، جامعه به سمت فقیر و فقیرتر شدن پیش می‌رود**

کنترل تورم، تنها در حد شعار

بهرام حسـنی‌نژاد، فعال کارگـری در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: کنترل تورم یا حتی کنترل شیب تـورم با واقعیت‌های زندگی و اعداد و ارقامی که در مخـارج زندگی روزمره تجربـه می‌کنیم، همخوانی ندارد. وی افـزود: معیشـت و اجاره‌خانه مهم‌ترین عنصر تشـکیل‌دهنده هزینه زندگی کارگران است. میزان اجاره‌خانه در سـال‌های اخیر روند رو به رشد غیرمنطقی را پشت‌سر گذاشته و به چالشی اساسی در زندگی کارگران بدل شده است.

حسـنی‌نژاد گفت: روند افزایشی قیمت به‌صورت تصاعدی در حوزه‌های گوناگون جریان دارد، با این وجـود، دولتمردان و سیاسـت‌گذاران تنها به‌دنبال پوشش دادن شکست خود در تامین معیشت مردم هستند.

ایـن فعال کارگری افزود: دولت‌ها با شـعار بهبود شـرایط زندگی مردم و ارتقای سـطح معیشت آنها روی کار می‌آینـد. با این وجود، عملکرد دولت‌ها در طول دهه‌های گذشته هیچ شـباهتی به شعارهای آنها نداشـته اسـت. گویی شـعار بهبود معیشـت، تنها با هدف جلب مشـارکت مردم به صندوق‌های انتخاباتی، سر داده می‌شود.

وی ادامه داد: در واقعیـت دولت‌ها در خدمت به سرمایه‌داران هستند و عملکرد هر دولت، نزولی‌تر از دولت‌های پیشـین است. حتی دولت‌هایی که شعار حمایت از زحمتکشان را سر می‌دهند نیز نسبت به وضعیت زیست کارگران، بی‌تفاوت هستند.

حسـنی‌نژاد گفت: تشـکل‌های کارگـری که در حـال حاضر به صورت رسـمی و قانونی در کشـور فعالیت می‌کننـد، موردپذیرش کارگران نیسـتند. این تشکل‌ها عملا از حقوق کارگران دفاع نمی‌کنند و فاقد کارآیی لازم هسـتند. این تشـکل‌ها در واقع تـلاش می‌کننـد سیاسـت‌های دولـت در مقابل کارگران را اجرایی کنند. مستقل نبودن تشکل‌های کارگری عملا کارآیی آنها را تحت‌الشـعاع قرار داده است.

وی افزود: فعالان این تشـکل‌های کارگری، تنها به شـعارهای سـطحی و درنهایت نیز به خواسـته کارفرمایـان و سـرمایه‌داران بسـنده می‌کنند. در چنیـن شـرایطی نباید به پیگیری مطالبات کارگران از سـوی کارفرمایـان امیـد داشـت. از آنجـا که تشکل‌های کارگری رسمی، تابعی از سیاست‌های دولت هستند، نمی‌توانند برای بهبود شرایط کارگران عمل کنند. درنتیجه خواست کارگـران را مصادره به میل خود می‌کنند. در ادامه نیـز با تبلیغات خود را به سیسـتم کارگری نزدیک می‌کنند تا کنترل شرایط را بر عهده بگیرند.

حسـنی‌نژاد گفت: اقتصـاد از بالاترین اثرگذاری بر نظم اجتماعی برخوردار اسـت. در شـرایطی که مردم با چالش‌های اساسـی در تامین معیشت خود روبه‌رو هسـتند، امکان اعتراضات اجتماعی بیشـتر می‌شـود. نبود ثبات و امنیت شغلی، فشار روزافزون به طبقه کارگر از سـوی کارفرمایان و سرمایه‌داران و سیاست‌های اشتباه اقتصادی دولت که به فقیرتر شـدن کارگرهـا، منتهی شـده، زمینـه اعتراضات مردمی را فراهم می‌کند.

سخن پایانی

افزایش یک‌باره مزد در ابتدای هر سـال، با توجه به شرایط حاکم بر اقتصاد کشور و نرخ روزافزون تورم، منطقی نیست. در بسیاری از کشورها با نرخ‌های تورم به‌مراتب پایین‌تر از ایران، میزان دسـتمزد در طول یک سـال، چندین بار و متناسـب بـا تورم افزایـش می‌یابد. در ماده ۴۱ قانون کار تاکید شـده: «شورای‌عالی کار همه‌سـاله موظف است، میزان حداقل مزد کارگران را برای نقاط مختلف کشور یا صنایع مختلف با توجه به معیارهای مشـخص تعیین کند.» در ماده ۹۶ قانون تامین اجتماعی نیز تاکید شـده «سازمان مکلف است میزان تمامی مسـتمری‌های بازنشسـتگی، از کارافتادگی کلـی و مجموع مسـتمری بازماندگان را در فواصل زمانی که حداکثر از سالی یک‌بار کمتر نباشد با توجه به افزایش هزینه زندگی با تصویب هیات وزیران به همان نسـبت افزایش دهد.» بنابراین الزامی برای افزایش یک‌باره حقوق بازنشسـتگان در طول یک سـال وجـود ندارد. البتـه قوانین مرتبط با حوزه کار از شـفافیت و کارآیی لازم برخوردار نیستند، بنابراین بازنگری در این قوانین ضروری به‌نظر می‌رسـد. به‌ویژه آنکه فشار معیشتی به مردم، زمینه نارضایتی آنها را فراهم می‌کند و به موجی از اعتراضات منتهی می‌شود.

مهار تورم در دل یک قانون جدید

دانش‌بنیان‌ها شاخ غول تورم را می‌شکنند

مهتاب دمیرچی
editor@smtnews.ir

به‌گفته کارشناسان در یک اقتصاد مبتنی بر دانش، گسترش فن و مهارت‌ها به نوآوری منجر می‌شود که این خود، سبب افزایش بهره‌وری، افزایش درآمدها و کاهش تورم و بیکاری خواهد شد و در یک اقتصاد مبتنی بر دانش، گسترش دانش و مهارت‌ها به نوآوری منجر می‌شود که این خود، سبب افزایش بهره‌وری و درآمدها و کاهش تورم و بیکاری می‌شود، اما نکته مهم این است که اعتماد و ریسک همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان از سوی صنایع بزرگ تا حد زیادی دیده نمی‌شود و بسیاری از آنها ترجیح می‌دهند با همتایان خود که بیشتر خارجی هستند، همکاری کنند. همین امر موجب باز گذاشتن راه تورم و تاثیر مخرب آن بر اقتصاد می‌شود. به‌عبارت روشن‌تر، یکی از راه‌های کنترل تورم، ایجاد زنجیره تولید داخلی با همکاری دانش‌بنیان‌ها است. باوجود اینکه یکی از اتفاقات مهم در اکوسیستم دانش‌بنیان، تصویب قانون جهش دانش‌بنیان‌ها بود، صمت در این گزارش به بررسی نقش این قانون در مهار تورم پرداخته است.

اگر فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان گسترش پیدا کند و فعالیت آنها فراگیر و منجر به ایجاد و گسترش رقابت شود، به‌طورمعمول می‌تواند به کاهش و کنترل تورم کمک کند

دانش‌بنیان‌ها، آب روی آتش تورم

تورم عبارت است از افزایش دائم و بی‌رویه سطح عمومی نرخ کالاها و خدمات که در نهایت به کاهش قدرت خرید و نابسامانی اقتصادی منجر می‌شود. به‌دلیل آثار مخرب تورم از جمله توزیع مجدد درآمد به‌نفع صاحبان دارایی و به‌زیان مزد و حقوق بگیران، افزایش نااطمینانی و بی‌ثباتی در اقتصاد کلان و... کنترل تورم و آهنگ افزایش قیمت‌ها همواره جزء مهم برنامه‌های سیاستمداران بوده است.

باتوجه به عوامل تعیین‌کننده رشد اقتصادی در کشورهایی که خواهان رسیدن به ثبات اقتصادی در بعد کلان و کنترل تورم هستند، شعار تولید، دانش‌بنیان و اشتغالزایی آنجایی اهمیت پیدا می‌کند که با یک نگاه گذرا می‌فهمیم کشورهایی که رشد سریع و یکدستی در اقتصاد خود تجربه کرده‌اند، نقش بخش خصوصی واقعی آنها در تولید ناخالص داخلی بسیار بیشتر از کشورهایی بوده که رشد کند و غیریکنواختی داشته‌اند، همچنین رشد اقتصادی کشورهایی که تورم را کنترل و سریع‌ترین بهبود را در تولیدات و به‌تبع آن رشد متوسط صادرات تجربه کرده‌اند، بسیار سریع‌تر از سایر کشورها بوده است.

بر این اساس، بیشتر کارشناسان بر این نظر که افزایش تولید در کشور می‌تواند اشتغال موثر را به‌همراه داشته باشد و این راه نجات اقتصاد ایران از رکود، تورم و سایر محدودیت‌های بیرونی مثل تحریم‌ها است، همنظر هستند، در واقع، برای اینکه بتوان تولید پویا و جهنده‌ای داشت، باید به تکنولوژی و دانش فنی به‌عنوان منشأ اقتدار تکیه کرد.

به‌عبارتی، سپردن تولید به دانش‌بنیان‌ها، راه‌حل مطمئن کنترل تورم و تحدیدهای برخاسته از آن در اقتصاد کلان کشور است.

رهایی از غول تورم

نانو فناوری جزو آن دسته از افتخارات فناورانه کشور است که می‌توان از تولیدات حاصل از آن به‌عنوان ویترین پیشرفت کشور یاد کرد؛ حوزه‌ای که در تمام عرصه‌ها خود را نشان داد و ایران با سهم نزدیک به ۶ درصدی، رتبه چهارم جهان را به خود اختصاص داد. این روزها برای اهالی نانوفناوری و دانش‌بنیان‌های این عرصه، روزهای شلوغ و پرهیاهویی است. نمایشگاه ایران‌نانو ۱۴۰۱ در حالی کار خود را آغاز کرد که در ۲ سال گذشته به‌دلیل همه‌گیری کرونا به‌حالت مسکوت مانده بود، ضمن اینکه در این مدت تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان رشد روزافزون بسیار بالایی به لحاظ کمیت داشته‌اند. در روز سوم این نمایشگاه، نزدیک به ۱۰ قرارداد میان شرکت‌های دانش‌بنیان با شرکت‌های بزرگ بسته شد و در واقع فرصتی بود برای اتحاد فعالان صنعت و اقتصاد و حتی محیط‌زیستی کشور با شرکت‌های دانش‌بنیان برای همکاری‌های دوجانبه در راستای توسعه اقتصادی کشور. فرامرز باریکانی، رئیس هیات‌مدیره یک شرکت تولیدی صنعتی در زمینه تولید رنگ پودری در گفت‌وگو با صمت در خلال آیین تفاهمنامه‌ای در حوزه همکاری با یک شرکت در زمینه تولید لوله‌های نفت و گاز گفت: از آنجایی که یکی از برنامه‌های اصلی ما ایجاد تولیدات جدید برمبنای نانوفناوری بوده است، باتوجه به نیازی که در کشور داشتیم، تلاش کردیم نیاز تولیدکننده‌ها و صنایع بزرگ را مرتفع کنیم و با همکاری آنها برای بومی‌سازی فناوری تولید این محصول گام‌های موثری برداریم که خوشبختانه به‌نتیجه هم رسید و ما توانستیم با کیفیتی بهتر از کیفیت محصولات مشابه اروپایی، تولید محصول خودمان را به‌دست صنایع بزرگ برسانیم. خوشبختانه در قانون جهش دانش‌بنیان و مصوبه‌های آن، به نقش ارزآوری شرکت‌های دانش‌بنیان که موجب مهار تورم می‌شود، تاکید جدی شده است و به‌عبارتی، راه به‌گونه‌ای برای صادرات محصولات شرکت‌ها نسبت به گذشته تسهیل شده است.

روایتی از یک ریسک ارزشمند

در ادامه، علی خنیفر، مدیرعامل شرکت لوله‌سازی اهواز که یک شرکت تولیدی در زمینه ساخت خط لوله انتقال نفت خام و گاز طبیعی است، درباره اهمیت همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان به صمت گفت: پیش از اینکه با دانش‌بنیان‌ها همکاری کنیم، تصور می‌کردیم فعالیت با شرکت‌های نوپا موجب ریسک بزرگی است، اما واقعیت ماجرا این است که این ریسک، ارزش همکاری را دارد. تجربه نشان داد در ۳ تا ۴ سال گذشته، تولید ورق‌های موردنیاز لوله‌های نفت و گاز کشور با پوشش رنگی داخلی که توسط یک شرکت دانش‌بنیان انجام گرفت، دست‌کم مانع خروج ۴۰۰ میلیون یورو ارز از کشور شد. وی افزود: به‌طورمعمول شرکت‌های داخلی ریسک همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان را نمی‌پذیرند، اما ما این ریسک را کردیم، چرا که اعتقاد به حمایت از تولید داخلی داشتیم و ترس‌های زیادی را هم پشت‌سر گذاشتیم و درحال‌حاضر نتیجه بسیار مطلوبی هم گرفتیم. یکی از نتایج این همکاری، تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی برای مهار تورم است تاحدی که برخی دانش‌بنیان‌ها توانستند محصول‌شان را صادر کنند و موجب ورود ارز و ایجاد اشتغال در داخل کشور شوند.

خنیفر گفت: به‌شکل معمول، محصولات تولیدشده در داخل از سوی شرکت‌های دانش‌بنیان، کیفیت قابل‌رقابتی با شرکت‌های خارجی دارند. استفاده از تولیدات داخل، بی‌شک در نرخ تمام‌شده تاثیرگذار است. برای مثال، خرید ۲ تا ۳ هزار تن مواد موردنیاز از خارج، افزون بر هزینه، بروکراسی خسته‌کننده‌ای را می‌طلبد، در حالی که خرید از شرکت‌های داخلی بدون هیچ روند دشواری امکان‌پذیر است. در بسیاری موارد، به‌راحتی مواد اولیه را دریافت کردیم. به‌عبارت دیگر، همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان نه‌تنها صنایع بزرگ را از غول تورم نجات می‌دهد، بلکه موجب ارتقا و افزایش بهره‌وری نیز می‌شود که در نهایت در نرخ تمام‌شده تاثیر جدی و قابل‌لمسی دارد.

وی افزود: در قانون جهش دانش‌بنیان این فرآیند وجود دارد که برای همکاری صنایع بزرگ با شرکت‌های دانش‌بنیان، امتیازاتی در حوزه مالیات داده می‌شود که خود موجب تشویق صاحبان صنایع بزرگ برای ادامه همکاری و چرخیدن تولید داخلی می‌شود.

به‌طورمعمول محصولات تولیدشده در داخل از سوی شرکت‌های دانش‌بنیان کیفیت قابل‌رقابتی با محصولات خارجی دارند

چرا ریسک کارهای تولیدی بالا است؟

باتوجه به نکته ذکرشده، شاید این پرسش مطرح شود که چرا ریسک همکاری با دانش‌بنیان‌ها زیاد است.

حمید محمدی؛ عضو هیات علمی و رئیس گروه آینده نگری و فناوری‌های نو مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده نگری گفت: در زمینه بررسی فلعالیت دانش‌بنیان دو محور داریم که می‌بایست مورد توجه قرار گیرد. محور اول نظام مسائل دانش‌بنیانی است و محور دوم، یافتن راه‌حل‌ها و راه کارهاست؛ بنابراین گروه آینده نگری مرکز به عنوان دبیرخانه شعار سال در این مرکز پژوهشی، پروژه نظام مسائل دانش‌بنیانی را طراحی و اجرا کرد. وی خاطر نشان کرد: یکی از مسائل مهم نظام مسائل دانش‌بنیانی، ضعف در تعامل با دیگران است که بر این باوریم با برگزاری نشست‌های تخصصی می‌توانیم به توسعه این ارتباطات کمک کنیم. این دست از نشست‌ها در ادامه مطالعات انجام شده طراحی شده تا ضمن ارائه یافته‌های مطالعاتی راه همکاری دیگران نیز باز شود. محمدی با اشاره به راه‌های موفقیت در این مسیر ادامه داد: تقویت بازارسازی و بازاریابی، حمایت از فروش محصولات و اصلاح مدل‌های حکمرانی و همچنین توجه به پارک‌ها و استارتآپ‌ها باید مورد نظر قرار گیرد.

رشد اقتصاد فناورانه و همسویی نهادهای متولی

سیدسعید منجم‌زاده، معاون مرکز شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان در گفت‌وگو با صمت درباره اهمیت اقتصاد دانش‌بنیان بر کنترل تورم گفت: ابتدا باید از ۲ منظر تاثیر اقتصاد دانش‌بنیان بر کنترل تورم نگاه کرد. رویکرد نخست مبتنی بر اقتصاد دانش‌بنیان و تورم است و رویکرد بعدی به ارتباط میان شرکت‌های دانش‌بنیان و تورم اشاره دارد. در کل وقتی از اقتصاد دانش‌بنیان حرف می‌زنیم، باید مفهومی کلان‌تر از شرکت‌های دانش‌بنیان را مدنظر قرار بدهیم.

وی افزود: وقتی شرکت‌های دانش‌بنیان فعالیت گسترده در تولید دارند، به‌همان میزان نقش مهمی هم در اقتصاد ایفا می‌کنند، به‌نوعی اجزای مختلف آن در راستای نوآوری حرکت می‌کنند. برای مثال، سازمان‌ها و نهادهایی که فعالیت‌شان در اقتصاد از اهمیت بالایی برخوردار است، باید مبتنی بر رویه‌ها و زیرساخت‌های هوشمند و مبتنی بر داده‌های علمی فعالیت کنند، به‌عبارت روشن‌تر، اگر اقتصاد دانش‌بنیان را مدنظر داشته باشیم، باید شرایطی را به‌وجود بیاوریم تا نهادها و سازمان‌ها به‌سمت اقتصاد مبتنی بر دانش حرکت کنند.

▣ دست سودجوهای اقتصادی کوتاه شود

منجم‌زاده گفت: درباره رویکرد اول و استقرار اقتصاد دانش‌بنیان در کشور و در تورم این‌گونه به‌نظر می‌رسد که اگر رویکرد اقتصاد کشور مبتنی بر دانش باشد، از فعالیت‌های سودجویانه در اقتصاد جلوگیری و مزیت واقعی در حوزه تولیدات دانش‌بنیان تولید می‌شود و در میان‌مدت این مسئله منجر به کاهش تورم از ناحیه فعالیت‌های سودجویانه خواهد شد.

▣ رقابت از شدت تورم می‌کاهد

وی بااشاره به رویکرد دوم تشریح کرد: درباره رویکرد دوم باید گفت شرکت‌های دانش‌بنیان به دلایل مختلف می‌توانند در کاهش تورم اثر بگذارند. اگر فعالیت این شرکت‌ها گسترش پیدا کند و فعالیت آنها فراگیر شود، منجر به ایجاد و گسترش رقابت می‌شود که به‌طور معمول می‌تواند به کاهش و کنترل تورم کمک کند. از طرف دیگر شرکت‌های دانش‌بنیان با تولید محصولاتی که به‌طورعمده در خارج از کشور تامین می‌شود، می‌توانند به کاهش ارزبری در اقتصاد کشور کمک و فشارهای تورمی ناشی از تاثیرات خروج ارز در اقتصاد کشور را کنترل کنند. نکته دیگر این است که به‌طورمعمول شرکت‌های دانش‌بنیان چون از فناوری‌های روز استفاده می‌کنند، می‌توانند به افزایش بهره‌وری و کاهش هزینه‌های تولید در صنایع سنتی، کمک شایان کنند.

▣ گذشته روشن دولت و مجلس

این فعال در اکوسیستم دانش‌بنیان گفت: واقعیت این است که در یک دهه گذشته نسبت به تمام ادوار پیشین در اقتصاد دانش‌بنیان شاهد پیشرفت‌های چشمگیری بوده‌ایم، در واقع از ابتدای دهه ۹۰ تا به امروز شرکت‌های دانش‌بنیان بارها موردتوجه دولت‌ها و مجلس بوده‌اند و زیرساخت‌های لازم چه فیزیکی و چه تجهیزاتی و چه زیرساخت‌های قانونی برای فعالیت این شرکت‌ها شکل گرفته و زیر چتر حمایتی دولت قرار گرفته‌اند، بنابراین در شرایط فعلی بستر برای جهش دانش‌بنیان فراهم است.

سخن پایانی

تحقیقات علمی حاکی از آن است که در دنیای امروز شاهد تغییرات عمیق در اقتصاد کشورها هستیم. ماهیت تولید، تجارت، اشتغال و کار در دهه آینده بسیار متفاوت با آنچه امروز وجود دارد، خواهد بود. اقتصاد جدید بیانگر وجوه یا بخش‌های یک اقتصاد است که در حال تولید یا بکارگیری ابداعات یا دانش جدید به‌منظور رسیدن به رشد اقتصادی بلندمدت است، به‌طوری که امروزه سرمایه‌گذاری در زمینه گسترش دانش اثر مثبتی بر بهره‌وری دارد و بخشی از بهبود بهره‌وری که در اقتصاد دانش‌بنیان وجود دارد، رابطه برجسته‌ای را با تورم نشان می‌دهد، بنابراین یکی از موارد بحث‌برانگیز که در شرایط فعلی اقتصاد جهان در کشورها از جمله ایران مطرح است، بحث اقتصاد دانش‌بنیان است. کارشناسان معتقدند در اینکه اقتصاد دانش‌بنیان توان کنترل تورم را دارد، تردیدی در این گزاره نیست؛ اما رسیدن به این مرحله نیازمند ایجاد و بسترهای مهم در زیرساخت اقتصاد دانش‌بنیان است. آنها اذعان داشتند تنها با توفیقات پیشین پیش‌بینی نمی‌شود که دانش‌بنیان‌ها بازیگران اصلی اقتصاد کشور در یک دهه آینده خواهند بود و اگر زیرساخت‌های لازم برای توسعه فعالیت آنها چیده نشود، کشور با بحران تولید در آینده‌ای نزدیک مواجه خواهد شد.

یادداشت

جنگ تن به تن با تورم

محمدرضا خواجه
مدیرعامل یک شرکت دانش‌بنیان

وقتی صحبت از دانش‌بنیان‌ها می‌شود، به این معنا است که چند نخبه در مجموعه‌ای کوچک خواهان تبدیل علم به ثروت هستند، در واقع آنها می‌خواهند آنچه را فراگرفته‌اند، به‌منصه ظهور برسانند و از توان علمی خود در راستای کاهش خروج ارز در کشور و افزایش تولید داخلی بهره بگیرند. رکن مهم پیشگیری از رشد تورم در اقتصاد، ساخت سدی برای جلوگیری از خروج ارز کشور به‌واسطه توان دانش‌بنیان‌ها است. در شرایط اقتصادی فعلی کشور درگیر نقدینگی هستیم، در حالی که اگر چرخه نقدینگی به‌دست دانش‌بنیان‌ها بیفتد و روانه چرخه تولید شود، اقتصاد از این حالت بیمار خود رهایی می‌یابد. بی‌شک، هم نهادهای خصوصی و شرکت‌های بزرگ تولیدی و هم نهادهای دولتی دخالت مستقیم در این فرآیند دارند. این یک واقعیت است که شرکت‌های دانش‌بنیان توانایی داشتن وثیقه‌های ارزشمند برای دریافت نقدینگی به‌منظور به‌راه انداختن چرخ تولید را ندارند، اما اگر در چرخه تولید بیایند، تامین اصلی نیازهای کشور را برعهده می‌گیرند و مانع از خروج ارز و تورم در کشور می‌شوند، بنابراین شکاف موجود نه در رسیدن به مرحله دانش‌بنیان شدن است، بلکه همه موانع مربوط به بعد از آن است؛ از افتادن در مسیر تولید گرفته تا باور نهادهای بالادستی و دریافت مدارک و مجوزهای لازم برای چرخاندن چرخ‌های تولید داخلی. نه آنکه حمایتی از سوی نهادهای مربوطه انجام نگیرد، اگر هم حمایتی می‌شود، از هماهنگی کافی برخوردار نیست. برای مثال، دولت به‌عنوان یک ناظر حقیقی وقتی مجوز دانش‌بنیان را به شرکتی می‌دهد، باید در روند بروکراسی راه را برای این شرکت‌ها سهل‌تر کند و حمایت از یک شرکت دانش‌بنیان زمانی ملموس و کارآ است که به دید یک ارزش به آنها نگریسته شود.

اگر منظورمان از تولید به‌واسطه دانش‌بنیان‌ها همان تولیدی است که کشور را می‌تواند از بحران‌های اقتصادی و مشکلات برخواسته از تورم برهاند، راهی جز ایجاد زیرساخت‌ها برای تامین سرمایه و مواد اولیه نیست. گفتنی است، ۹۰ درصد شرکت‌های دانش‌بنیان نخبگانی هستند که توان مالی بالایی برای راه‌اندازی چرخه تولید ندارند و در کشوری زندگی می‌کنند که ثروتمندان آن دغدغه‌ای برای تولید، دانش و اشتغالزایی هم ندارند. از طرفی هم، مسیر دانش‌بنیان شدن به‌قدری دشوار است که در بسیاری از موارد صاحبان و رهبران کسب‌وکارها، فرار را بر قرار ترجیح می‌دهند. در یک جمله بروکراسی پرپیچ و خم اداری و نبود بینش کافی از سوی کارشناسان در وزارت صمت باعث شده است، برخی دانش‌بنیان‌ها در امر تولید، ناامیدانه از کشور خارج شوند. به‌عبارت روشن‌تر، به‌طورقطع با کمک دانش‌بنیان‌ها می‌توان میزان تورم و اقتصاد بیمار کشور را درمان و کنترل کرد، اما این روند بیشتر شبیه یک رویا است تا واقعیت. بروکراسی اداری و شکاف عمیق در وزارت صمت باعث شده است، دست دانش‌بنیان‌ها از تحول در اقتصاد کوتاه شود، چرا که بسیاری از آنها فاقد پروانه فعالیت از سوی نهادهای متولی صنعتی هستند که آنها در آن فعال هستند. ترسناک است مجموعه‌ای که سال‌ها در فرآیند تحقیق و توسعه، هزینه و زمان صرف کرده، به‌دلیل برخی سهل‌انگاری‌ها در داخل، درست زمانی که فعالیت‌های‌شان می‌خواهد نتیجه بدهد، با در باغ سبز برخی کشورهای عربی نظیر امارات، ترجیح می‌دهد مشکلات داخلی را رها کند و در این کشورها به کسب‌وکار و تولید بپردازد.

با ادامه این روند و مهاجرت دانش‌بنیان‌ها به کشورهای ثروتمند عربی، در یک دهه آینده چیزی جز فاجعه در امر تولید برای کشور در پیش نخواهد بود. بی‌شک با این روند در آینده‌ای نزدیک، ایران تبدیل به یک کشور مصرف‌کننده صرف می‌شود. یکی دیگر از موانعی که اجازه حضور دانش‌بنیان‌ها را در اقتصاد کشور نمی‌دهد، نظارت کارشناسانی است که سواد کافی در امر نظارت‌شان ندارند و به‌راحتی اسناد جعلی و دروغ‌های برخی شرکت‌هایی را باور می‌کنند که توان رقابتی با شرکت‌های دانش‌بنیان فناور را ندارند. این امر باعث می‌شود امید فعالان نوپا در امر کسب‌وکار به‌ویژه آن دسته از موضوعاتی که کشور واردکننده صرف است، به کمترین حالت ممکن برسد. حال آیا می‌توان انتظار داشت که در کشور ما دانش‌بنیان‌ها بتوانند کنترل تورم را به‌دست بگیرند؟ گفتنی است، تورم ناشی از افزایش نقدینگی در جامعه است. وقتی ماهانه مبلغی به‌عنوان یارانه به حساب مردم واریز می‌شود، این امر نمی‌تواند کشور را از بحران اقتصادی و مردم را از دردهای ناشی از آن برهاند، بلکه اگر این نقدینگی در جریان تولید قرار بگیرد، با ایجاد اشتغال، هم جریان نقدینگی وارد تولید و هم در نهایت مانع از ایجاد تورم خواهد شد.

یادداشت

قوانین بیمه بیکاری

کامبیز لعل
کارشناس بیمه تامین‌اجتماعی

این روزها به‌دلیل افزایش حقوق، افزایش نرخ تورم، مشکلات اقتصادی و تامین نشدن مواد اولیه به‌دنبال تحریم‌ها برخی شرکت‌های تولیدی و خدماتی یا به‌کل فعالیت‌شان را متوقف کرده یا به تعدیل نیروی کار روی آورده‌اند.

این توقف کاری منجر به بیکاری کارگر خواهد شد و یکی از حمایت‌های تامین اجتماعی از این کارگران، اختصاص بیمه بیکاری به آنان است. سازمان تامین اجتماعی طبق ماده ۳ قانون بیمه بیکاری، مکلف است با دریافت حق‌بیمه مقرر، به بیمه‌شدگانی که طبق مقررات این قانون، بیکار می‌شوند، مقرری بیمه بیکاری پرداخت کند.

طبق قانون، عنوان بیکار به بیمه‌شده‌ای اطلاق می‌شود که بدون میل و اراده خویش، بیکار شده و آماده به کار باشد؛ بنابراین قانون بیمه بیکاری، کلیه مشمولان قانون تامین اجتماعی که تابع قوانین کار هستند را در بر می گیرد. براساس تبصره ماده یک از قانون مزبور، گروه‌هایی وجود دارند که از شمول این قانون مستثنا هستند که عبارتند از:

الف: بازنشستگان و ازکارافتادگان کلی

ب: صاحبان حرف و مشاغل آزاد و بیمه‌شدگان اختیاری یا اتباع خارجی.

بیمه‌شدگانی که به‌علت تغییرات ساختار اقتصادی واحد مربوطه به تشخیص وزارتخانه ذی‌ربط و تایید شورای‌عالی کار، بیکار موقت شناخته شوند نیز مشمول مقررات بیمه بیکاری می‌شوند. همچنین بیمه‌شدگانی که به‌علت بروز حوادث قهریه و غیرمترقبه از قبیل سیل، زلزله، جنگ، آتش‌سوزی و... بیکار می‌شوند، با معرفی واحد کار و امور اجتماعی محلی از مقرری بیمه بیکاری، استفاده خواهند کرد.

براساس قانون، کارگری مستحق برخورداری از بیمه بیکاری است که شرایط او توسط واحد کار و امور اجتماعی محل، احراز و توسط همین مرجع به‌صورت کتبی به صندوق بیمه بیکاری سازمان تامین اجتماعی معرفی شود.

نکته قابل‌توجه اینکه، بیکاران مشمول این قانون، بعد از معرفی واحد کار و امور اجتماعی محل از کلیه حقوق و مزایا و خسارات مربوطه، موضوع قانون کار بهره‌مند خواهند شد.

حق‌بیمه بیکاری، ۳ درصد از کل حق‌بیمه پرداختی به سازمان تامین اجتماعی است که در جهت حمایت از کارگران، این ۳ درصد توسط کارفرما، تامین و پرداخت می‌شود. بر مبنای قانون کار شرایط دریافت بیمه بیکاری به شرح زیر است.

الف: بیمه‌شده قبل از بیکار شدن حداقل ۶ ماه سابقه پرداخت بیمه را داشته باشد؛ مگر بیمه‌شدگانی که به‌علت بروز حوادث قهری و غیرمترقبه از قبیل سیل، زلزله، جنگ، آتش‌سوزی و... بیکار می‌شوند.

ب: بیمه‌شده مکلف است ظرف ۳۰ روز از تاریخ بیکاری با اطلاع مراتب بیکاری به واحدهای کار و امور اجتماعی، آمادگی خود را برای انتقال به کار تخصصی یا مشابه آن اعلام کند.

ج: بیمه‌شده بیکار مکلف است در دوره‌های کارآموزی و سوادآموزی که توسط واحد کار و امور اجتماعی و نهضت سوادآموزی یا سایر واحدهای ذی‌ربط با تایید وزارت کار و امور اجتماعی تعیین می‌شود، شرکت و هر ۲ ماه یک بار، گواهی لازم را به شعب تامین اجتماعی تسلیم کند.

اگر در زمان دریافت مقرری بیمه بیکاری، کارگر به شغلی گمارده شود که میزان حقوق و مزایای آن از مقرری بیمه بیکاری متعلقه کمتر باشد، مابه‌التفاوت دریافتی بیمه‌شده از حساب صندوق بیمه بیکاری، پرداخت خواهد شد.

همچنین طبق تبصره ۲ بند ج ماده ۶ قانون بیکاری مصوب ۱۳۶۹، مدت دریافت مقرری بیمه بیکاری جزو سوابق پرداخت حق‌بیمه بیمه‌شده، از نظر بازنشستگی، ازکارافتادگی و وفات محسوب می‌شود. نحوه محاسبه مقرری بیمه بیکاری نیز به شرح زیر است:

متوسط مزد یا حقوق روزانه بیمه‌شده بیکار که از جمع کل دریافتی بیمه‌شده تقسیم بر روزهای کار محاسبه می‌شود، در محاسبه مقرری بیمه بیکاری ملاک قرار می‌گیرد. این جمع کل دریافتی براساس حق‌بیمه دریافت شده در آخرین ۹۰ روز قبل از شروع بیکاری محاسبه خواهد شد.

همچنین درباره بیمه‌شدگانی که حقوق و دستمزد آنها در قالب کار پروژه‌ای و کارمزد است، آخرین مزد عبارت از جمع کل دریافتی بیمه‌شده که به مأخذ آن حق‌بیمه دریافت شده در آخرین ۹۰ روز قبل منتهی به شروع بیکاری است که بر ۹۰ تقسیم می‌شود؛ در صورتی که بیمه‌شده کارمزدی ظرف ۳ ماه آخر کار، مدتی از غرامت دستمزد استفاده کرده باشد متوسط مزدی که مبنای محاسبه غرامت دستمزد قرار گرفته به‌منزله دستمزد ایام بیکاری تلقی و در محاسبه منظور خواهد شد.

در گفت‌وگوی کارشناسان بیمه با صمت مطرح شد

قرارداد سفید امضا، خط بطلان بر بیمه بیکاری

مریم غدیرپور
editor@smtnews.ir

غول تورم سفره معیشت کارگران را کوچک کرده است؛ اما این دغدغه زمانی رنگ‌وبوی شدیدتری به خود می‌گیرد که تولیدکنندگان و صاحبان مشاغل هم در جنگ با این غول کم می‌آورند و مجبور به تعطیلی کسب‌وکار یا کوچک‌سازی آن می‌شوند. در چند سال اخیر مسائل زیادی در کوچک شدن مشاغل و بیکاری کارگران دخیل بوده که از جمله آنها می‌توان به اپیدمی کرونا، مشکل تامین مواد اولیه به‌دلیل تحریم‌ها، تورم فزاینده و... اشاره کرد. مجموع این عوامل به بحران بیکاری و کوچک شدن سفره معیشت کارگران دامن زده است. از جمله راهکارهای حمایت از کارگران برای جلوگیری از کوچک شدن سفره معیشت‌شان، استفاده از ابزارهای قانونی نظیر پرداخت حقوق بیمه بیکاری است. استفاده از امکان بیمه بیکاری منوط به شرایطی است که صمت در گفت‌وگو با کارشناسان حوزه بیمه به این موضوع پرداخته است.

عکس: صمت

چتر حمایتی قانون‌گذار برای کارگران

عیسی رمضانی، کارشناس بیمه تامین اجتماعی درباره چگونگی روند استفاده از مزیت بیمه بیکاری به صمت گفت: وضع قوانینی از جمله بیمه بیکاری یکی از تدابیر مهم قانون‌گذار در جهت حمایت از افرادی است که بنا به دلایلی شغل خود را از دست می‌دهند.

وی افزود: در قانون، بیکار به کسی گفته می‌شود که با اراده و خواست خود بیکار نشده و قبلا کاری داشته و آماده پذیرش کار دیگری است. تشخیص این امر که آیا بیکار شدن کارگر ارادی بوده یا خیر، بر عهده کارشناس سازمان تامین اجتماعی و اداره کار و امور اجتماعی مربوط به کارگاه بیمه‌شده است.

این کارشناس بیمه تامین اجتماعی بیان کرد: براساس قانون بیمه بیکاری، تمام افراد مشمول قانون کار و بیمه تامین اجتماعی، مشمول این قانون هستند و در صورت بیکار شدن غیرارادی تحت حمایت سازمان تامین‌اجتماعی قرار می‌گیرند.

■ افزایش درخواست بیمه بیکاری

وی با اشاره به افزایش تقاضای دریافت مقرری بیمه بیکاری به‌دنبال مشکلات اقتصادی واحدهای تولیدی گفت: قبل از هر چیز باید بیکار شدن فرد برای سازمان تامین اجتماعی محرز شود که تشخیص این موضوع فقط در صلاحیت کارشناسان سازمان تامین اجتماعی است.

این کارشناس خاطرنشان کرد: به‌موجب قانون بیمه بیکاری، بازنشستگان و ازکارافتادگان کلی و شاغلان بیمه‌های مشاغل آزاد و اختیاری و همین‌طور اتباع خارجی از شمول این قانون خارج هستند، زیرا برقراری مقرری بیمه بیکاری یکی از حمایت‌های مهم تامین‌اجتماعی از کارگران تحت پوشش این سازمان است.

■ بیمه بیکاری کارفرما

رمضانی ادامه داد: علاوه بر بیمه‌شدگانی که به‌صورت غیرارادی شغل خود را از دست می‌دهند، بعضا برخی از کارفرمایان نیز به‌دلیل بازسازی، اصلاح و بروزرسانی خطوط تولید، مجبور می‌شوند برخی نیروهای کار را برای مدتی تعدیل کنند. این کارفرمایان نیز در صورت احراز شرایط قانونی، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری خواهند بود.

■ حفظ سابقه بیمه

وی با اشاره به اینکه حمایت از بیمه‌شدگان واجد شرایط در دوره بیکاری، صرفا منحصر به پرداخت مقرری بیکاری نیست، افزود: مشمولان این قانون علاوه بر مقرری ماهانه از خدمات درمانی هم استفاده می‌کنند و سابقه بیمه نیز برای آنها لحاظ می‌شود.

این کارشناس بیمه تامین اجتماعی درباره روند ارائه درخواست استفاده از مزیت بیمه بیکاری توضیح داد: بعد از شیوع بیماری کرونا و محدودیت‌های ترددی ناشی از آن، سیستم غیرحضوری اعلام بیکاری و درخواست مقرری با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ایجاد شده که در حال حاضر تمام فرآیند این کار از ارائه درخواست گرفته تا معرفی و بررسی شرایط و صدور حکم و برقراری مقرری به‌صورت غیرحضوری انجام می‌شود.

وی با اشاره به اینکه منابع مربوط به بیمه بیکاری از محل صندوق سازمان تامین اجتماعی تامین می‌شود، اظهار کرد: قانون‌گذار از کل حق‌بیمه کارگران ۳ درصد حق‌بیمه بیکاری در نظر گرفته که پرداخت آن برعهده کارفرما است. این رقم ماهانه به صندوق بیمه بیکاری سازمان تامین اجتماعی واریز می‌شود تا از محل آن مقرری بیمه بیکاری به واجدان شرایط پرداخت شود.

■ قوانین کهنه

رمضانی تاکید کرد: قوانین مرتبط با بیمه بیکاری بسیار کهنه است و در حال حاضر منابع صندوق به‌تنهایی جوابگوی نیاز روزافزون «حقوق دوران بیکاری» نیست.

وی یادآور شد: وقتی کل کشور درگیر یک مشکل فراگیر مانند شیوع کرونا می‌شود و تعداد بیکاران و افرادی که در یک دوره زمانی شغل خود را از دست می‌دهند افزایش می‌یابد، منابع صندوق بیمه بیکاری جوابگوی حل مشکل کل جمعیت مشمول نخواهد بود؛ بنابراین ارتقای خدمات و تسهیل در برقراری مقرری بیمه بیکاری، نیازمند تامین منابع پایدار است. یکی از پیشنهادهای مطرح در این زمینه این است که علاوه بر کارفرما، دولت نیز در زمان اشتغال هر بیمه‌شده، در تامین منابع صندوق بیمه بیکاری مشارکت داشته باشد.

■ معضل قراردادهای شفاهی و سفیدامضا

این کارشناس با اعلام اینکه بیش از ۹۶ درصد قراردادهای کار، موقت است تصریح کرد: حجم زیادی از قراردادها در کشور شفاهی است. کارفرمایان برای ایجاد نشدن تعهدات قانونی در قبال کارگران ترجیح می‌دهند قراردادها را به‌صورت شفاهی منعقد کنند و نیروی کار نیز از سر ناچاری مجبور به پذیرش این گونه قراردادها است.

وی قرارداد سفیدامضا را دیگر چالش کارگران عنوان کرد و گفت: متاسفانه بسیاری از کارگران به‌دلیل آگاه نبودن از حق و حقوق قانونی خود صرفا با هدف داشتن شغل هر ماه برگه‌هایی را به‌شکل سفید امضا می‌کنند، در حالی که با این کار این حق را به کارفرما می‌دهند که هر رقمی را به‌عنوان میزان حقوق در آن ثبت کند؛ از همین رو راه فرار از دین برای کارفرما باز می‌شود.

این کارشناس بیمه تامین اجتماعی متذکر شد: دولت باید هرچه زودتر با راه‌اندازی سامانه جامع روابط کار از شکل‌گیری قراردادهای سفیدامضا جلوگیری کند.

وی ادامه داد: با راه‌اندازی کامل و یکپارچه سامانه جامع روابط کار تمامی دادخواست‌ها در این سامانه ثبت می‌شوند و با انعکاس شفاف روابط بین کارگر و کارفرما، سامانه اجازه ثبت قرارداد سفیدامضا را نمی‌دهد؛ به این ترتیب بساط قراردادهای سفیدامضا جمع خواهد شد.

■ دریافت حقوق بدون قرارداد

رمضانی در پاسخ به این پرسش که چگونه بدون داشتن قرارداد می‌توان از امتیاز بیمه بیکاری استفاده کرد، توضیح داد: برای دریافت مقرری بیمه بیکاری، قطع همکاری باید از طرف کارفرما باشد تا کارگر بتواند از بیمه بیکاری استفاده کند.

این کارشناس بیمه تامین اجتماعی یادآور شد: اگر کارگر با اراده خود ترک‌کار کند، بیمه بیکاری به وی تعلق نمی‌گیرد، اما اگر فرد نیاز به بیمه بیکاری دارد، لازم است یک قرارداد به‌عنوان خاتمه همکاری نوشته شود.

رمضانی خاطرنشان کرد: یکی از مدارک لازم برای استفاده از بیمه بیکاری قرارداد یک سال آخر کار که با نامه عدم نیاز و لیست بیمه همخوانی داشته باشد، است.

رمضانی با اشاره به اینکه بسیاری از کارفرمایان از دادن کپی قرارداد به کارگر امتناع می‌ورزند، گفت: اگر کارفرما از ارائه رونوشت قرارداد به کارگر امتناع کند، کارگر می‌تواند با رای هیات حل اختلاف وزارت کار نسبت به استفاده از بیمه بیکاری اقدام کند و در واقع همان رای نوعی مدرک برای استفاده از بیمه بیکاری خواهد بود.

> قوانین مرتبط با بیمه بیکاری بسیار کهنه است و در حال حاضر منابع صندوق به‌تنهایی جوابگوی نیاز روزافزون «پرداخت حقوق دوران بیکاری» نیست

دیوان عدالت اداری آخرین مرجع شکایت از کارفرماست

اکرم مرجانی، کارشناس بیمه تامین اجتماعی درباره عوامل محرومیت کارگر از امتیازات بیمه بیکاری به صمت گفت: هر عاملی که کارگران را وادار کند هرچه مقابل‌شان بگذارند، امضا کنند؛ چه قرارداد سفید و چه تسویه‌حساب سفید باعث می‌شود کارگران برای دریافت بیمه بیکاری با مشکل مواجه شوند.

وی راهکار دریافت حق و حقوق کامل از کارفرما به‌ویژه بیمه بیکاری پس از «تسویه حساب سفید» را طرح دعوا در هیات‌های حل اختلاف وزارت کار اعلام کرد و گفت: کارگری که حق و حقوقش را بعد از اخراج، به‌واسطه امضای تسویه حساب سفید نگرفته، تنها راهی که پیش رو دارد، طرح دعوا در هیات‌های تشخیص و حل اختلافِ وزارت کار است.

وی ادامه داد: اگر این هیات‌ها، قانون مجازات و رای دیوان عدالت اداری را مبنا قرار ندهند و کارفرما را محکوم نکنند، کارگر باید به سطوح بالاتر و حتی به دیوان عدالت شکایت کند.

■ سفیدامضا ممنوع

مرجانی متذکر شد: مراحل شکایت از کارفرما تا دریافت رای دیوان عدالت اداری فرآیندی زمانبر است و برای کارگر بیکار، هزینه زیادی دارد؛ بنابراین توصیه می‌شود افراد از امضای هرگونه قرارداد سفید خودداری کنند.

وی بیان کرد: طبق قانون هیچ کارفرمایی حق ندارد «قرارداد سفیدامضا» از کارگر دریافت کند. همچنین کارفرما باید یک نسخه کامل از قرارداد را در اختیار کارگر قرار دهد و یک نسخه را هم به اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی محل ارسال کند و هر کارفرمایی که این موارد قانونی را رعایت نکند، مرتکب تخلف قانونی شده است. این کارشناس بیمه تامین اجتماعی یادآور شد: کارگران در مواجهه با تخلفی ازسوی کارفرما در موارد ذکرشده می‌توانند با مراجعه به ادارات کار به هیات‌های تشخیص و حل اختلاف دادخواست بدهند تا به عدم رعایت حقوق آنها ازسوی کارفرما رسیدگی شود.

■ شرایط دریافت بیمه بیکاری

وی درباره شرایط کارگران برای دریافت مزایای بیمه بیکاری اظهار کرد: بیمه‌شده باید قبل از بیکار شدن حداقل ۶ ماه سابقه پرداخت بیمه داشته باشد. همچنین مکلف است ظرف ۳۰ روز از تاریخ بیکاری با اطلاع مراتب بیکاری به واحدهای کار و امور اجتماعی آمادگی خود را برای اشتغال به کار تخصصی یا مشابه آن اعلام کند.

این کارشناس بیمه تامین اجتماعی ادامه داد: مراجعه کارگران بعد از ۳۰ روز با عذر موجه و به تشخیص هیات اختلاف تا ۳ ماه امکان‌پذیر خواهد بود.

وی خاطرنشان کرد: بیمه‌شده بیکار مکلف است در دوره‌های کارآموزی و سوادآموزی که توسط واحد کار و امور اجتماعی، نهضت سوادآموزی یا سایر واحدهای ذی‌ربط با تایید وزارت کار و امور اجتماعی تعیین می‌شود، شرکت و هر ۲ ماه یک بار گواهی اخذشده از محل آموزش را به شعب تامین اجتماعی تسلیم کند.

■ ترک کار

مرجانی تاکید کرد: برخی اوقات کارفرما از غفلت کارگر سوءاستفاده و با اینکه کارگر همچنان مشغول کار است «ترک‌کار» او را به سازمان تامین اجتماعی اعلام می‌کند تا از پرداخت حق و حقوق قانونی کارگر سر باز زند.

وی با اشاره به اینکه اعلام ترک‌کار کارگر ازسوی کارفرما موجب ابطال حق و حقوق قانونی کارگر می‌شود، گفت: کارفرما با طرح این موضوع که کارگر تمایلی به انجام کار ندارد، از پرداخت حق بیمه وی اجتناب می‌کند؛ از همین رو لازم است کارگران به‌صورت متناوب وضعیت بیمه خود را از طریق سایت تامین اجتماعی پیگیری کنند، زیرا اعلام ترک‌کار باعث ایجاد اختلال در روند تعلق گرفتن بیمه بیکاری به کارگر می‌شود.وی با اشاره به اینکه تغییر در وضعیت مالی کارفرما، تغییرات عمده در شرایط اقتصادی کشور و همچنین شرایط کار هر یک می‌تواند به‌عنوان عاملی برای اخراج کارگران محسوب شود، افزود: هزینه‌ها و میزان حقوق و مزایای ناشی از اجرای قرارداد کار ارتباط مستقیمی با تعداد کارگران دارد.

این کارشناس ادامه داد: در شرایطی که وضعیت اقتصادی مطلوب نباشد کارفرما چاره‌ای جز اخراج کارگران و فسخ قرارداد کار ندارد؛ بنابراین کارگران باید به حق و حقوق قانونی که وزارت کار برای آنها در نظر گرفته آگاه باشند تا در صورت اخراج ازسوی کارفرما بتوانند از طریق دریافت مقرری بیمه بیکاری نیازهای معیشتی خود را برطرف کنند.

■ دوره آزمایشی خلاف قانون

مرجانی در پاسخ به این پرسش که آیا گذراندن دوره کار آزمایشی بدون پرداخت حق‌بیمه از طرف کارفرما قانونی است، بیان کرد: خیر، طبق ماده ۱۴۸ قانون کار، باید همه کارگران شاغل در کشور از روز ابتدایی و آغاز کار بیمه شوند. کارفرما حتی در صورت جلب نظر و توافق با کارگر اختیاری برای بیمه نکردن او ندارد و این کار غیرقانونی است، به همین دلیل این نوع بیمه، بیمه اجباری نام‌گذاری شده است. وی افزود: هیچ فردی نباید به بهانه گذراندن دوره آزمایشی از حق‌بیمه محروم باشد؛ بنابراین افراد در صورت مشاهده چنین تخلفی ازسوی کارفرما می‌توانند با مراجعه به نزدیک‌ترین اداره کار مراتب را به سازمان تامین اجتماعی و وزارت کار گزارش کنند تا براساس قانون با کارفرمای خاطی برخورد شود.

سخن پایانی

جبر اقتصادی باعث شده نیروی کار برای برخورداری از حداقل معیشت به هر تقاضای کارفرما تن دهد که قرارداد سفیدامضا، کار بدون پرداخت حق‌بیمه، کار به شرط گذراندن دوران طولانی آزمایشی و... از جمله این موارد هستند. کارشناسان حوزه بیمه به افراد جویای کار پیشنهاد می‌کنند قبل از شروع کار از حق و حقوق‌شان آگاهی پیدا کنند. کارگران باید از کارفرما درخواست پرداخت حق‌بیمه کنند تا در صورتی که کارفرما به هر دلیلی مجبور به تعطیلی واحد یا تعدیل نیرو شد، حقی از کارگر ضایع نشود؛ بر این مبنا کارگر می‌تواند با استفاده از امتیاز بیمه بیکاری تا یافتن شغل جدید با دریافت حقوق ماهانه از بیمه تامین اجتماعی گذران معیشت کند.

بررسی صمت از دلایل پیدایش پدیده بی‌خانمانی

کسی صدای کارتن‌خواب‌ها را نمی‌شنود

امیرمحمد درویش
editor@smtnews.ir

جهـان رو به توسـعه دارای ویژگی‌های مثبت و منفی بسـیاری اسـت. از پیامدهای جامعه مدرن و البته در حال توسعه، وجود افرادی است که گاهی از امکانات اولیه برای زندگی روزمره برخوردار نیستند. افرادی که در گذشته خانه به دوش خوانده می‌شدند، اکنون به آنها کارتن‌خواب می‌گویند.

گاهی به یاد آوردن شـرایط کارتن‌خواب‌ها در فصل‌های سرد، عادی شده و متاسفانه روند فراموشی آسیب اجتماعی کارتن‌خوابی، آسیب‌های زیادی را در گام نخست به خود این افراد و در مراتب بعدی به جامعه وارد می‌کند. برخی معتقدند یکی از دلایل عمده کارتن‌خواب شـدن افراد به مهاجرت از شهری به شهری دیگر برمی‌گردد. مهاجرتی که گاه با مشکلاتی همراه شده و زندگی فرد را به‌دلیل مشکلات اقتصادی و نبود امکانات، به حاشیه می‌راند. صمت در این گزارش به وضعیت معیشت کارتن‌خواب‌ها پرداخته است.

وجود کارتن‌خوابی در سال‌های اخیر از سوی بعضی از مسئولان کتمان می‌شد و حضور زنان بی‌خانمان را غیرواقعی می‌دانستند

فقدان امکانات رفاهی، پارک‌خوابی را تشدید می‌کند

پدیده بی‌خانمانی، پارک‌خوابی و کارتن‌خوابی در همه‌جای دنیا وجود دارد، اما گاهی در برخی کشورهای در حال توسعه به‌دلیل بالا بودن نمودار فقر، بیکاری و نبود امید به زندگی، تعداد افراد مبتلا به این پدیده افزایش می‌یابد.

حتی گاهی اوقات کارتن‌خوابی که خود معلول دلایل متفاوتی است، علت بسیاری از بزه‌های اجتماعی می‌شود و به روایتی دیگر، این پدیده به‌تنهایی می‌تواند مولود بسیاری از بزه‌ها و آسیب‌های اجتماعی در سراسر جهان باشد. بر همین اساس است که به‌گفته بسیاری از پژوهشگران اجتماعی، بی‌خانمانی و کارتن‌خوابی ارتباط مستقیم با اوضاع اقتصادی حاکم بر یک جامعه دارد. در هر جامعه‌ای که وضعیت اقتصادی نابسامان و غیرمتعادلی وجود داشته باشد، در گوشه‌وکنار شهر، زندگی کارتن‌خوابی نیز بیشتر به چشم می‌خورد و از سوی دیگر، دولت‌ها به این افراد به‌دلیل نشان دادن چهره‌ای ناخوشایند به جوامع دیگر، به چشم دردسر نگاه می‌کنند.

نبود سرپناه، ورشکستگی، اعتیاد، اقتصاد و سایر عوامل اجتماعی، می‌تواند نقش مهمی در پارک‌خوابی یا در اصطلاح کارتن‌خوابی داشته باشد. این افراد از نظر وضع معیشت، اوضاع مناسبی ندارند و براساس گزارش‌های میدانی، صبح خود را با اندکی مواد غذایی به شب می‌رسانند. وضع معیشت در میان پارک‌خواب‌ها، آن‌قدر ضعیف است که حتی برای استحمام، پول کافی ندارند و طبق شواهد میدانی و به گفته یکی از افرادی که در پارک زندگی می‌کند، اگر پول خود را برای استحمام بدهند برای تهیه مواد غذایی دچار مشکلات زیادی خواهند شد و به‌ناچار تن به سرقت می‌دهند.

خیریه‌ها وظیفه دولت را انجام می‌دهند

رئیس انجمن علمی مددکاری در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: سیاست‌های اشتباه یک کشور از عوامل مهم افزایش افراد بی‌خانمان است، چراکه کارتن‌خوابی قطعا خواسته بسیاری از افراد نیست و یک فرد بی‌خانمان خود چنین شرایطی را انتخاب نکرده است. وضعیت معیشت افراد، ساخته دست خودشان نیست و شرایط جامعه چنین سرنوشتی را برایشان رقم زده است. مصطفی اقلیما در انتقاد به رشد نامتناسب خیریه‌ها و تفکیک وظیفه دولت در امور بی‌خانمان‌ها، گفت: توجه به شرایط زندگی بی‌خانمان‌ها یکی از وظایف دولت‌هاست. به‌طوری‌که دولت‌ها در تمام کشورهای جهان موظف به ایجاد گرمخانه‌ها به‌عنوان سرپناه و تامین معیشت روزانه بی‌خانمان‌ها هستند. در اصل خیریه‌ها در دیگر نقاط دنیا، کار دولت را انجام نمی‌دهند، در حالی که در ایران، این وظیفه دولت‌ها به دوش خیریه‌ها افتاده است. در تمام شهرهای کشور، خیریه‌های بسیاری وجود داد که باید قبل از آنکه افراد به این وضع دچار شوند و معیشت‌شان دچار مشکل شود به آنها کمک کنند. رئیس انجمن علمی مددکاری با تاکید بر تغییر سیاست‌های دولت در این زمینه افزود: دولت باید به نحوی عمل کند که افراد جدید به تعداد کارتن‌خواب‌های موجود افزوده نشود و این امر به نتیجه سیاست‌های دولت بستگی دارد. دولت باید معیشت، شرایط زندگی و حمایت را به نحوی سامان بخشد که افراد دچار چنین شرایطی نشوند. در غیر این صورت، هرقدر خیریه‌ها تلاش کنند تا وضع معیشت قشر ضعیف جامعه را بهبود بخشند، گاهی سیاست‌های اشتباه دولت ممکن است این تلاش‌ها را بی‌نتیجه کند.

بیکاری مهم‌ترین دلیل بی‌خانمانی

وی در ادامه گفت: بیکاری، مهم‌ترین دلیل بی‌خانمانی افراد است، سپس خانواده ازهم می‌پاشد و در ادامه ممکن است بروز فقر، اعتیاد، بیماری به امری طبیعی زندگی برخی از افراد تبدیل شود، چراکه بروز بسیاری از آسیب‌های اجتماعی، مانند یک زنجیر به یکدیگر متصل هستند.

وی با تاکید بر اینکه وضع معیشت، تاثیر بسیاری در بی‌خانمانی افراد دارد، ادامه داد: اگر در یک کشور، وضع معیشت و رفاه عمومی در شرایط مناسبی قرار داشته باشد و تمام افراد از سرپناه برخوردار باشند، بساط کارتن‌خوابی و بی‌خانمانی برچیده خواهد شد. اقلیما ادامه داد: جمع‌آوری افراد بی‌خانمان، بدون تغییر در روش زندگی آنها، مشکلی را حل نمی‌کند. اگر می‌خواهیم این موضوع ریشه‌کن شود باید تمام نهادها با تغییر در سیاست‌های خود و تعامل با یکدیگر به رفع این معضل و همچنین بهبود وضع معیشت افراد جامعه بپردازند. قطعا اگر اجرای این سیاست از امروز شروع شود تا ۴۰ سال آینده، دیگر کارتن‌خوابی در کشور وجود نخواهد داشت، چراکه موفقیت در چنین امری، فرآیندی بلندمدت را می‌طلبد. وضع معیشت و در ادامه آن بی‌خانمان شدن افراد، محصول بی‌توجهی‌های گذشته از سوی دولت‌هاست و در کوتاه‌مدت رفع نمی‌شود.

وی درباره شیوه حمایت از افراد کارتن‌خواب در دیگر نقاط دنیا، گفت: شهرداری‌ها افراد بی‌خانمان را سامان می‌دهند و در گرمخانه‌ها، خدمات بهداشتی، غذا، درمان و لباس را برای آنها فراهم می‌کنند. اگر بیمار شوند، مراجعه به پزشک و بیمارستان برای آنها رایگان است و داروخانه‌ها برای تحویل دارو، هیچ هزینه‌ای از آنها نمی‌گیرد. اگر هم کسی نخواهد در گرمخانه‌ها بماند، بن غذا به آنها داده می‌شود و معیشت‌شان تامین خواهد شد. اما در ایران، ارائه هیچ‌یک از این خدمات برای افراد بی‌خانمان را شاهد نیستیم. رئیس انجمن علمی مددکاری گفت: برای رفع این معضل باید برنامه مدونی داشته باشیم. شرایط نامساعد معیشت در یک کشور، افراد را به دامن آسیب‌های اجتماعی می‌کشاند.

وضعیت معیشت کارتن‌خواب‌ها

وی در پاسخ به این سوال که وضعیت معیشت افرادی که در پارک و خیابان زندگی می‌کنند، چگونه است، گفت: بسیاری از این افراد به معنای واقعی کارتن‌خواب نیستند و گاهی به علت بدهی‌های سنگین و ورشکستگی متواری شده و مجبور می‌شوند در پارک‌ها بمانند، اما عده‌ای دیگر واقعا کارتن‌خواب هستند و در شرایط ناگواری زندگی می‌کنند. بعضا مشاهده‌شده شخصی به همراه خانواده خود در یک چادر کوچک زندگی می‌کنند که تماشای این صحنه بسیار ناگوار است. وضع معیشت این افراد به‌گونه‌ای است که شاید در طول روز، تنها یک وعده غذا بخورند.

وی با تاکید بر اینکه اگر سازمان‌های مربوطه برای ساماندهی افراد بی‌خانمان اقدام نکنند، مکان‌های عمومی داخل شهرها، مکان اسکان این افراد می‌شود، گفت: گاهی وجود افراد بی‌خانمان که دارای معیشت ضعیف و بیماری‌های خاص هستند، باعث ایجاد آسیب‌های اجتماعی در سطح شهر می‌شود و به نحوی، مکان‌های عمومی، امنیت اجتماعی خود را از دست می‌دهند، چراکه به درست یا غلط، نوعی خوف اجتماعی در ذهن جامعه از این افراد وجود دارد. اقلیما درباره وظیفه نهادهای کنترل‌کننده میزان آسیب‌های اجتماعی خاطرنشان کرد: در زمینه گرمخانه‌ها، صرفا گروه‌های هدف، معتادان نیستند، بلکه افرادی مطرح هستند که به‌واسطه وضع معیشت در پارک‌ها زندگی می‌کنند. متولی اصلی کنترل این افراد، بهزیستی بوده و دومین نهادی که موظف به ساماندهی این امور است، شهرداری‌ها هستند. وی در پایان صحبت‌هایش درباره مشکلات افراد بی‌خانمان گفت: بسیاری از افراد بی‌خانمانی که به گرمخانه‌ها مراجعه می‌کنند، با انواع بیماری‌هایی مانند ایدز، هپاتیت، بیماری‌های روحی و روانی و کهولت سن روبه‌رو هستند. این در حالی است که مراکز درمانی خصوصی و دولتی، خدماتی را به گرمخانه‌ها ارائه نمی‌دهند. در نهایت این افراد، باوجود مشکلات فراوان، تحت حمایت سازمان بهزیستی قرار می‌گیرند.

> ۸۰ درصد افراد بی‌خانمان به‌واسطه یک عارضه بی‌خانمان شده‌اند که این عارضه می‌تواند دلایلی مانند معیشت نامطلوب، ورشکستگی، اعتیاد، تصمیمات اشتباه و... داشته باشد

لزوم توجه به حاشیه‌نشینی

اردشیر گراوند، پژوهشگر مسائل اجتماعی در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: موضوعاتی مانند حاشیه‌نشینی، از یک نظام معیوب مدیریتی در برنامه‌ریزی اقتصادی و اجتماعی سرچشمه می‌گیرد. هرقدر مسائلی مانند معیشت و حاشیه‌نشینی کمتر موردتوجه قرار گیرد، خروجی آنها که افزایش آسیب‌های اجتماعی است، بیشتر بروز می‌کند.

وی ادامه داد: نظام اشتغال باید به‌گونه‌ای باشد که فرصت اشتغال آبرومند برای تمام افراد، حتی فرد دارای بیماری اعتیاد وجود داشته باشد. اگر شرایط اشتغال برای تمام افراد مهیا شود، معیشت جامعه وضع بهتری خواهد داشت و پدیده کارتن‌خوابی یا همان بی‌خانمانی از بین خواهد رفت. گراوند تاکید کرد: باید سازمان‌های حمایتی، شرایطی را به وجود بیاورند تا فرد بی‌خانمان بتواند به زندگی اجتماعی برگردد.

اما اتفاقی که هم‌اکنون رخ داده این است که ما مدیریت معلول می‌کنیم؛ یعنی فقط به‌دنبال ساماندهی کارتن‌خواب‌ها و بی‌خانمان‌ها هستیم، اما به این مسئله فکر نکرده‌ایم که باید سیستمی که تولید کارتن‌خواب و بی‌خانمان می‌کند را اصلاح کنیم. این پژوهشگر مسائل اجتماعی گفت: افرادی که هم‌اکنون کارتن‌خواب و بی‌خانمان هستند، برادرها و خواهرهای ما بوده و در این مملکت حقی دارند و اگر به هر دلیلی این مسائل برای آنها پیش‌آمده، نظام اجتماعی باید تمام تلاش خود را در راستای نجات آنها انجام دهد. وی یکی دیگر از عوامل ایجاد پدیده کارتن‌خوابی و بی‌خانمانی را اعتیاد دانست و گفت: در جامعه، شخصی که درگیر بیماری اعتیاد می‌شود، ممکن است از سوی خانواده طرد شود و هیچ حمایتی از او انجام نشود؛ بنابراین به‌دلیل آنکه امکان بازگشت به منزل را ندارد، مجبور می‌شود در پارک بماند. به همین منظور، مصرف مواد مخدر برای شخص بیمار راحت‌تر شده تا حدی که دیگر اشتیاق بازگشت به منزل را ندارد و به کارتن‌خوابی روی می‌آورد.

با گذشت زمان، معیشت او به‌شدت دچار آسیب می‌شود و ممکن است برای به‌دست آوردن مواد مخدر، مجبور به سرقت شود.

گراوند در پاسخ به این سوال که آیا افراد ابتدا کارتن‌خواب می‌شوند، سپس معتاد یا برعکس گفت: در هیچ جای دنیا درباره این مسئله نمی‌توان آماری با دقت بالا به‌دست آورد، اما بیش از ۸۰ درصد افراد به‌واسطه یک عارضه، کارتن‌خواب شده‌اند. البته اینکه بخواهیم به هر دلیل خود را تبرئه کنیم که یک شخص ابتدا کارتن‌خواب بوده و سپس معتاد شده، درست نیست. گفتنی است وضعیت معیشت در پدید آمدن کارتن‌خوابی در کنار سایر عوامل، بسیار تاثیرگذار است.

این پژوهشگر اجتماعی درباره نقش فرد در کارتن‌خواب شدن خاطرنشان کرد: زور نظام اجتماعی از توان افراد بیشتر است و افراد حدود ۲۵ تا ۳۰ درصد توان مقابله با نظام اجتماعی را دارند؛ بنابراین ظرفیت‌های نظام اجتماعی، ۷۰ درصد بر معیشت افراد موثر است. با این وجود نمی‌توانیم افراد را در آسیبی به‌نام کارتن‌خوابی، مقصر بدانیم.

گراوند در پایان گفت: برخورد بد با کارتن‌خواب‌ها مانند جنایت است. گاهی برخی از مسئولان برای تبرئه خود، فرد را متهم ردیف اول بروز این پدیده می‌دانند، این در حالی است که همه ما مقصر هستیم؛ بنابراین اگر نظام اجتماعی، نظام حمایتی کشور، تشکل‌ها و ملت ایران پای کار بیایند، می‌توان به این قشر از جامعه، کمک‌های بسیاری کرد.

سخن پایانی

کارتن‌خواب‌ها افرادی هستند که به دلایل متعدد، مجبور شده‌اند در بستر پارک‌ها و خیابان‌ها زندگی کنند. عده‌ای به‌دلیل مسائل اقتصادی و معیشت، عده‌ای به‌دلیل اعتیاد و.... شرایط سلامت و بهداشت افراد کارتن‌خواب در وضعیت بسیار خطرناکی قرار دارد و از لحاظ جسمی و روانی با بیماری‌های متعددی دست‌وپنجه نرم می‌کنند. بسیاری از آنها به بیماری‌های پوستی و دهان و دندان مبتلا هستند و در بیشتر موارد، این افراد، قربانیان ایدز به‌شمار می‌آیند. گاهی برخی از افراد کارتن‌خواب، جوانانی هستند که تحصیلات تکمیلی دارند و به خاطر فقر و اعتیاد از محل زندگی خود طرد شده و در خیابان زندگی می‌کنند. راه‌حل اساسی از بین بردن کارتن‌خواب‌ها، نگهداری کوتاه‌مدت این افراد در گرمخانه‌ها نیست، بلکه باید تمامی سازمان‌ها و نهادها در کشور، سیاست‌های ریشه‌ای را برای رفع این معضل در پیش گرفته و بودجه مناسبی برای حل این آسیب اجتماعی در نظر بگیرند.

یادداشت

بی‌خانمانی یک پدیده تک ویژگی نیست

حسن موسوی‌چلک
عضو انجمن مددکاری اجتماعی

بی‌خانمانی دارای اشکال و عناوین متفاوتی مثل لوله‌خوابی، کارتن‌خوابی، اتوبوس‌خوابی، قطارخوابی، گورخوابی، زیرپل‌خوابی، خیابان‌خوابی، متروخوابی، خرابه‌خوابی و...، پدیده پیچیده‌ای است و در ایران برای توصیف این افراد، نوعا از اصطلاح کارتن‌خواب استفاده می‌شود. چهره بی‌خانمانی مانند تعریف آن، از کشوری به کشور دیگر متفاوت است. بی‌خانمان یا کارتن‌خواب، کسی است که اقامتگاهی برای سکونت نداشته باشد. بی‌خانمان به کسی گفته می‌شود که محل اقامت ثابتی برای شب ندارد. بی‌خانمانی مطلق به نداشتن هیچ سقفی، حتی موقت، اطلاق می‌شود. در ایران، اطلاعات دقیقی درباره تعداد کارتن‌خواب‌ها در دست نیست، اما شواهد بسیاری وجود دارد که نشان می‌دهد تعداد مصرف‌کنندگان موادمخدر در بین جمعیت‌های کارتن‌خواب به‌شدت زیاد و در واقع بیشتر از تعداد مصرف‌کنندگان در میان جمعیت معمولی است.

در کشور ما، اگرچه مصرف‌کنندگان مواد از هر دو جنس زن و مرد ممکن است بی‌خانمان شوند، بی‌سرپناهی در میان مردان رایج‌تر است؛ بنابراین استراتژی‌های پیشگیری و فراهم‌کردن خدمات مربوط به بی‌خانمانی نیز بیشتر بر مردان تمرکز دارد. این در حالی است که به‌نظر می‌رسد، مشکلات مربوط به بی‌خانمانی زنان به توجه جدی نیاز دارد.

برخی کارشناسان علوم اجتماعی و مددکاران، کارتون‌خوابی را از رایج‌ترین وجوه بی‌خانمانی می‌دانند و معتقدند این مسئله اجتماعی چندوجهی، دارای پیچیدگی‌های متفاوتی است و کارتن‌خواب‌ها به علل بسیار متفاوتی به کارتن‌خوابی روی می‌آورند. مطالعات نشان می‌دهد عوامل مهم کارتن‌خوابی را می‌توان در دو مقوله عمده عوامل شخصی و اجتماعی و عوامل ساختاری تقسیم کرد. در مطالعات مربوط به کارتن‌خوابی، از مهم‌ترین عوامل شخصی که منجر به کارتن‌خوابی می‌شوند، به عواملی مانند بیماری ذهنی، سوءمصرف مواد مخدر و الکل، خشونت خانگی و فقدان یک شبکه حمایت خانوادگی اشاره می‌شود. از سوی دیگر، مهم‌ترین عوامل اجتماعی-ساختاری ذکرشده در تحقیقات مربوط به کارتن‌خوابی عواملی چون فقر، شرایط اقتصادی نظیر بیکاری، کمبود مسکن مناسب برای اقشار کم‌درآمد و ناکارآمدی نظام رفاه اجتماعی است. اینکه عوامل اجتماعی ساختاری در اقتصاد ایران تا چه حد در بی‌خانمانی یا کارتن‌خوابی نقش دارد، خود مستلزم پژوهش‌هایی جدی و دقیق در ایران به‌ویژه کلانشهر تهران است که جای چنین تحقیقاتی تقریبا خالی است.

اما به لحاظ نظری و نیز تحقیقات انجام‌شده در کشورهای دیگر می‌توان گفت مسئله بی‌خانمانی صرفا در کاستی‌های افراد ریشه ندارد. از سوی دیگر در تلاش برای شناخت و تبیین شرایط ساختاری که در ایران، به‌ویژه تهران، سبب بی‌خانمانی می‌شوند، هیچ عامل ساختاری واحدی برای تبیین بی‌خانمانی وجود ندارد، بلکه عوامل پیچیده ساختاری مانند نبود خانه‌های ارزان‌قیمت، فقر و شرایط ضعیف اقتصادی را به‌عنوان عوامل بی‌خانمانی می‌توان برشمرد.

در نگاهی دیگر، نظریه ساختاری (کلان اجتماعی)، کارتن‌خوابی را به نیروهای دولتی، اقتصادی و اجتماعی نسبت می‌دهد. این عوامل شرایطی را ایجاد می‌کند که تحت آن شرایط، برای افراد مشکل است در اقتصاد بی‌ثبات با شرایط فردی خود بتوانند مسکن تهیه کنند. بسیاری از پژوهشگران نسبت بیکاری را مربوط به بی‌خانمانی دانسته‌اند و معتقدند نسبت بیکاری (کوتاه‌مدت و بلندمدت) بر نسبت بی‌خانمانی اثرگذار است.

از دیدگاه ساختاری، بی‌خانمانی ریشه در بازارهای مسکن، بازارهای کار و رفاه عمومی دارد. ازاین‌رو برای بررسی محققانه کارتن‌خوابی در ایران باید چگونگی عملکردهای ساختاری در سیاست اقتصادی را بررسی کرد. سیاست‌گذاران نباید تنها بر مقوله‌های فردی یا روانی سوءمصرف الکل و مواد مخدر و بیماری روانی کارتن‌خواب‌ها تاکید کنند، بلکه باید بر عوامل ریشه‌ای کارتن‌خوابی مانند فقر پایدار، شرایط اقتصادی، سطح پایین مزایای رفاهی یا عدم‌دسترسی به واحدهای مسکونی مناسب در مبناهای ساختاری/اجتماعی نیز توجه شود.

سیاست‌گذاران باید بدانند خانواده‌های بدون درآمد، مهم‌ترین گروه آسیب‌پذیر برای کارتن‌خواب شدن هستند. شناخت درست مسئله کارتن‌خوابی، مستلزم احتساب هر دو عامل فردی و ویژگی‌های ساختاری اجتماعی است.

در برخی موارد، مصرف مواد عاملی است که منجر به بی‌خانمانی می‌شود و در برخی دیگر از موارد، بی‌خانمانی سبب سوءمصرف مواد شده یا آن را تشدید می‌کند. با گسترش بی‌خانمانی و سوءمصرف مواد، افراد معتاد بی‌خانمان گرفتار دور باطلی می‌شوند که طی آن هر عامل روی عامل دیگر اثر می‌گذارد. وانگهی، بی‌خانمانی و سوءمصرف مواد می‌تواند موجب و تشدیدکننده مشکلات دیگری باشد. در نهایت اینکه سوءمصرف مواد در تعامل با عوامل دیگر، می‌تواند در گذار فرد به بی‌خانمانی موثر باشد.

شنبه
۱۶ مهر ۱۴۰۱- ۱۱ ربیع‌الاول ۱۴۴۴ - ۸ اکتبر ۲۰۲۲- شماره ۲۱۶۶-پیاپی ۳۴۸۴

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»
مدیرمسئول: ناصر بزرگمهر
سردبیر:عاطفه خسروی

تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر: ۸۸۷۱۳۷۳۰- پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۳ - ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم‌مقام‌فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶- کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: انتخاب رسانه

www.smtnews.ir info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با رتبه ۱
در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱
در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

با معیشت مردم چه کردیم؟

عکس: آیدا فریدی

گرچه دولت رئیسی با وعده کاهش تورم روی کار آمد، اما بررسی عملکرد یک‌ساله این دولت در حوزه تورم نشان می‌دهد این دولت هم نتوانسته نرخ تورم را مهار کند. شواهد حاکی از آن است که تورم در ۴ دهه متوالی، مثل سایه اقتصاد ایران را دنبال می‌کند. در تمام این سال‌ها، مهارم نرخ تورم یکی از وعده‌هایی بود که هر دولتی قبل از مستقر شدن، آن را به مردم داد اما بعد از استقرارش از انجام آن عاجز ماند.

موقعیتی شبیه آنچه که حالا دولت سیزدهم، با آن روبه‌روست. به نصف رساندن و تک‌رقمی کردن نرخ تورم، یکی از وعده‌های انتخاباتی کارزار تبلیغاتی سید ابراهیم رئیسی در جریان رقابت‌های انتخابات ریاست‌جمهوری دوره اخیر بود. البته قرار بود به موازات این کاهش، وضعیت معیشتی مردم هم بهبود یابد و دست‌کم مشکل پایین بودن درآمد مزدبگیران شاغل و بازنشسته حل شود.

در هنوز روی همان پاشنه می‌چرخد

بیش از یک سال از استقرار دولت سیزدهم می‌گذرد. در این مدت تیمی از اقتصاددانه‌های دانشگاه امام صادق جایگزین اقتصاددانه‌های دانشگاه صنعتی شریف شدند، اما در اقتصاد ایران هنوز روی همان پاشنه سابق می‌چرخد و نرخ تورم همچنان صعودی است. نرخ تورمی که قرار بود تیم اقتصادی رئیسی آن را نصف و بعد تک‌رقمی کند، در پایان سال ۱۴۰۰ به بیش از ۴۰ درصد رسید و در ادامه همین مسیر صعودی با اجرای برنامه موسوم به حذف ارز ترجیحی از اردیبهشت سال ۱۴۰۱ جهشی ۱۲ درصدی کرد و وارد کانال جدیدی شد. نتیجه این اتفاق تا اینجا برای اکثریت مردمی که معاش‌شان به اجرای برنامه‌های اقتصادی دولت بستگی دارد، یعنی همان ۹ دهک درآمدی که قرار است از دولت ماهانه ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومان یارانه معیشتی دریافت کنند، چیزی غیر از مواجهه با موج جدیدی از افزایش هزینه‌های زندگی نیست. تهیه سبد معیشتی که در بهمن سال گذشته حدود ۹ میلیون تومان نرخ داشت، حالا در آستانه نیمه دوم سال ۱۴۰۱ بیش از ۱۷ میلیون تومان خرج برمی‌دارد، اما در برابر این رشد نزدیک ۱۰۰ درصدیِ هزینه‌های زندگی، برای قدرت خرید اکثریت مردم افزایشی به‌مراتب کمتر اتفاق افتاده است. البته دولت سیزدهم به‌استناد افزایش ۵۷ درصدی حداقل دستمزد کارگران شاغل و بازنشسته و نیز رقم مشابهی که در قانون بودجه برای افزایش حقوق کارمندان حداقل‌بگیر شاغل و بازنشسته تعیین شد، می‌تواند مدعی شود که برای سال ۱۴۰۱ افزایش درآمد خانوارهای مزدبگیر، میزانی بیش از تورم اعلامی بوده است. اما این ادعا هر قدر هم که روی کاغذ منطقی به‌نظر برسد در عمل همه‌شمول و فراگیر نیست و دلیلش هم وضعیت متفاوتی است که از ابتدای سال ۱۴۰۱ برای حقوق‌بگیران و مزدبگیران غیرحداقل‌بگیر پیش آمد و تا امروز همچنان ادامه دارد. به‌طور مشخص در بهترین حالت، میزان افزایش حقوقی که برای این بخش از جامعه اتفاق افتاد، رقمی معادل ۳۸ درصد است که به‌صورت معنی‌داری از تورم ۴۰ درصدی سال گذشته عقب‌تر است. طبیعی است که با در نظر گرفتن سیر صعودی تورم در ۶ ماه سپری‌شده سال ۱۴۰۱، میزان عقب‌ماندگی قدرت خرید عموم مزدبگیران از نرخ تورم بیشتر عیان می‌شود؛ اتفاقی که می‌توان آن را نشانه‌ای از ناتوانی دولت در عمل کردن به یکی از مهم‌ترین وعده‌های انتخاباتی سال گذشته‌اش تعبیر کرد. به‌طور مشخص نماگرهای اقتصادی نشان می‌دهند در نخستین سال سپری‌شده از عمر دولت سیزدهم، نرخ تورم در همان مسیر صعودی قرار دارد که دولت‌های پیشین آن را طی کردند. این یعنی فعلا از نصف شدن نرخ تورم و تک‌رقمی شدن آن خبری نیست و به تبع این وضعیت نمی‌توان انتظار عملی شدن وعده دیگر دولت درباره بهبود وضعیت معیشتی مزدبگیران شاغل و بازنشسته را داشت.

ضروت بازنگری در چارچوب‌های اقتصاد سیاسی

تورم به‌معنی میزان افزایشی است که در یک بازه زمانی مشخص برای سطح عمومی قیمت‌ها اتفاق می‌افتد؛ مفهومی پُرکاربرد در زندگی روزانه عموم مردم که از بعدِ نوسانات اقتصادی چند سال گذشته، شهروندان عادی عادت بیشتری دارند تا درباره آن صحبت کنند.

اهمیت روند صعودی نرخ تورم و ناتوانی در عمل کردن به وعده‌هایی که در زمان انتخابات برای مهار و تک‌رقمی‌کردن آن داده شده بود، زمانی قابل درک بهتر خواهد بود که آثار تحمیلی آن بر تغییر الگوی سبک زندگی عمومی شهروندان، موردبررسی قرار گیرد. همان‌طور که گفته شد، اقتصاد ایران در ۴ دهه گذشته یک ویژگی بارز دارد و آن مستعد بودن برای افزایش نرخ تورم سالانه است. به‌باور اغلب اقتصاددان‌ها، علت استمرار این وضعیت، بی‌انضباطی مالی است که مدام از دولتی به دولت بعدی به ارث می‌رسد. هر قدر که میان اقتصاددان‌های برآمده از طیف‌ها و نحله‌های مختلف بر سر مباحث تئوری و فرضیه‌های اقتصاد محض اختلاف‌نظر وجود داشته باشد، برعکس بر سر یافتن راه‌حلی عاجل برای پایان دادن به این بی‌نظمی تاریخی حاکم بر اقتصاد ایران اتفاق‌نظر و اجماع وجود دارد. بیشتر اقتصاددان‌ها باور بر لزوم بازبینی در رفتاری دارند که دولت‌ها سال‌هاست در حوزه اقتصاد سیاسی در پیش گرفته‌اند. شواهد حاکی از آن است که دولت سیزدهم نیز از این قاعده مستثنا نیست. ۲ سال از پایان ششمین برنامه پنج‌ساله توسعه گذشته، اما هنوز خبری از برنامه هفتم نیست و در عمل همان برنامه منقضی شده برای فرجه‌های یک‌ساله تمدید می‌شود.

بهبود معیشت چه راهکاری دارد؟

فرامرز توفیقی با اشاره به برنامه‌های دولت برای بهبود عملی و عینی معیشت طبقه کارگر می‌گوید: با اینکه هیچ اتفاقی برای بهبود حتی بهبود نسبی و ناچیز معیشت کارگران صورت نگرفته، تورم در شهریور ادامه داشته، اما طبیعی است که رشد تورم از یک عددی به بعد، کندتر می‌شود و این کندی محصول رسیدن به سقف نرخ و سقف تحمل مصرف‌کننده است. از سوی دیگر، اعداد تورمی به‌جایی رسیده‌اند که دیگر بالا رفتن آن، در معیارهای اقتصادی چندان علمی نیست؛ ما امروز براساس آمارهای بانک جهانی در مقوله تورم، از آخر سوم شده‌ایم! در شرایطی که اهتمامی برای افزایش ناچیز صدهزار تومانی حقوق کارگران در کار نیست، چطور می‌توان انتظار برآورده شدن مطالبه‌ای مثل «ترمیم مزد» را داشت؛ چرا حتی یک جلسه شورای‌عالی کار برگزار نمی‌شود و چرا به اینکه حداقل‌بگیران چگونه باید نیمه دوم سال را به پایان برسانند، پاسخی نمی‌دهند؟

او تاکید می‌کند: ضعف بنیه معیشتی برای گروه‌های مزدبگیر که هیچ کالای سرمایه‌ای مانند مسکن یا دلار و طلا در تملک ندارند، به‌تدریج اتفاق می‌افتد. در چند ماه گذشته، پس‌اندازهای خرد کارگران (در صورت وجود) به پایان رسیده است؛ بنابراین باتوجه به اینکه شاخص‌های تورمی شهریور نشان می‌دهد تمام تلاش دولت به کند شدن بطئی و ناچیز شاخص‌های رسمی محدود است، اگر اهتمامی برای ترمیم مزد نباشد در نیمه دوم سال، بحران معیشت جدی‌تر خواهد شد. وقتی نمی‌توانند بازار را مدیریت کنند و هیچ‌گونه راهکاری برای در دسترس قرار دادن کالاها ندارند، باید مزد را به پایه قیمت‌های تثبیت‌شده برسانند؛ در غیر این صورت حتی مایحتاج اولیه از دایره استطاعت مزدبگیران حداقلی یا حتی بالاتر از حداقل خارج می‌شود.

سخن پایانی

گریز از انضباط مالی برای دولت‌هایی که تا امروز به آن مبتلا بوده‌اند، مصداق برقراری نظم در عین بی‌نظمی است. این گذاره زمانی قابل‌فهم و درک بهتر است که دریابیم بیشتر دولت‌ها به کمک همین بی‌انضباطی موفق شدند از پس مشکل کمبود بودجه بربیایند. حسب شواهد و قرائن این اتفاق حالا به نوعی دیگر در دولت سیزدهم در حال تکرار شدن است. از ابتدای سال ۱۴۰۱ کسری بودجه ۳۰۰ تا ۶۰۰ هزار میلیارد تومانی معضلی بود که اقتصاددان‌ها از قبل درباره آن هشدار داده بودند، اما حالا به ابزاری تبدیل شده که دولت از طریق آن بتواند تعهدات ریالی خود را پرداخت کند. به‌صورت تقریبا ثابت در هر سال مالی، تاثیر بی‌انضباطی مالی دولت بر رشد تورم از حدود ۱۵ درصد تا نزدیک ۲۰ درصد تخمین زده می‌شود و این یعنی حتی اگر برای اقتصاد ایران در سطح داخلی و خارجی مشکلِ حادی پیش نیاید، در پایان یک سال مالی سطح عمومی قیمت‌ها به میزان پیش‌بینی شده افزایش خواهد یافت. اثر این اتفاق زمانی مشهودتر و ملموس‌تر خواهد بود که بدانیم، دیگر ویژگی اقتصاد ایران پایین بودن سطح عمومی درآمدها و در مقابل فاصله معنی‌دار آن با هزینه‌های یک زندگی متعارف است.

یادداشت

مسیر بی‌انتهای حل مشکل گرانی‌ها

منصور انصاری
استاد دانشگاه

آنچه در قالب جدیدترین آمار از گرانی‌ها به‌ویژه اقلام خوراکی ازسوی مرکز آمار ایران منتشر شد، حاکی از آن است که گرانی‌ها همچنان رشد فزاینده دارند. به‌نظر می‌رسد عملکرد دستگاه قضا هم نتوانست جلوی گرانی‌ها را بگیرد یا حتی روند رو به افزایش آن را مهار یا کنترل کند. هرچند بارها و بارها قرار شده با دستور قوه قضاییه تعزیرات حکومتی وارد عمل شود و جلوی گرانی‌ها را بگیرد، اما این دستور تا امروز به نتیجه نرسیده و غول گرانی مهار نشده است.

پرسش‌های بسیاری در ماهیت این عدم موفقیت وجود دارد که طرح آنها موجب اطاله کلام و پراکندگی در بحث می‌شود؛ اصولا طرح بحث اشتباه است، زیرا گرانی یا ارزانی در چارچوب یک اقتصاد ملی معنی دقیقی ندارند. معیار سنجش گرانی و ارزانی در یک اقتصاد سالم با کمترین میزان تورم و بحران با حداقل دستمزد در آن اقتصاد تعریف می‌شود.

یعنی گرانی و ارزانی رابطه‌ای مستقیم با قدرت خرید مردم در دهک‌های مختلف اجتماعی دارد. خانواده‌ای که از درآمد و دستمزد بالایی برخوردار است، هیچ درک یا حسی در زمینه نرخ تخم‌مرغ شانه‌ای ۶۰ هزار تومان و شیر یک لیتری ۱۲ تا ۱۵ هزار تومان ندارد.

یک خریدار با درآمدی بالا هنگام خرید، اول به برند کالا، دوم به تاریخ مصرف مواد غذایی و درباره میوه و سبزی به تازگی آن توجه می‌کند. در این نوع خرید حتی به کیفیت یا ظاهر بسته‌بندی کالا نیز توجه می‌شود و دست آخر، نرخ کالا مورد توجه قرار می‌گیرد.

حال اگر فرض کنیم حداقل دستمزد در کشور ۲۵ میلیون تومان و مکانیسمی در اقتصاد باشد که نرخ دستمزد این کارگر با تورم یک‌ماهه، سه‌ماهه یا حتی شش‌ماهه افزایش یابد، آیا باز هم بحثی در زمینه گرانی این یا آن کالا به‌ویژه اقلام غذایی به میان می‌آید؟ مسلما خیر و اگر این بحث مطرح شود چندان برجسته نخواهد شد.

اینکه ابتدا گرانفروش را پیدا کنیم تا از این مسیر مانع از افزایش نرخ کالا شویم، آدرسی کاملا غلط است. در این شرایط جای گرانفروش و تورم در اقتصاد عوض می‌شود. وقتی بحث گرانفروشی یا فرد گرانفروش مطرح می‌شود، بی‌آنکه به تورم توجه شود، نظام نظارتی و تعزیراتی دنبال شخص خاطی و تادیب یا تعزیر و جریمه آن می‌رود، اما وقتی بحث تورم و پایین بودن دستمزدها به میان می‌آید، موضوع بحران و گرانی کالاها به‌طور عام از جمله محصولات کشاورزی و مواد غذایی را باید در اقتصاد و بازرگانی نادرست و بحرانی جست‌وجو کرد. آنچه از شواهد برمی‌آید تورم ناشی از اعمال سیاست‌های غلط دولتی، تحریم‌ها یا کسری شدید بودجه است که به گرانی‌ها دامن می‌زند.

در اقتصادهای رانتی نفتی دولتی -همچون ایران- دولت در اقتصاد و بازرگانی بیشترین سهم را دارد و طبیعی است که اقتصاد در ایران انحصاری و بلامنازع باشد.

بنابراین بخش خصوصی اگر هم بتواند در اقتصاد خودنمایی کند، در مقابل اقتصاد دولتی کم می‌آورد. بر فرض اینکه بخش خصوصی در مشارکت با بخش دولتی به قدرت اقتصادی برسد؛ در مقابل درآمدهای نفتی، کسب عوارض و مالیات، شکننده و ناتوان است و توان رقابت و مقاومت با اقتصاد دولتی را ندارد. در نتیجه سیاست‌های کلان اقتصادی و اشتباهات دولت بازیگر اصلی صحنه مشکلات اقتصاد است و بخش خصوصی در جهت‌دهی به اقتصاد کلان نقشی ندارد.

یعنی سرنخ گرانی‌ها را نباید در این یا آن خرده‌فروش یا بخش خصوصی عمده‌فروش جست‌وجو کرد. گرچه نظارت کلی، نه جزئی و پراکنده بر عمده‌فروشان الزامی است، اما طرح موضوعاتی چون نقش مافیا یا فلان گرانفروش در افزایش نرخ آدرس غلط دادن و به‌نوعی فرستادن عمده قوا دنبال نخود سیاه است و این روند بی‌حاصل و بی‌سرانجام خواهد بود.

بنابراین ابتدا باید ریشه تورم خشکانده شود تا در تبعیت از آن جلوی گرانی‌های بی‌رویه گرفته شود.

دریچه

«بیمه کارگران ساختمانی» به صحن نرسید

«اصلاحیه ماده ۵ بیمه کارگران ساختمانی» و «ساماندهی استخدام کارکنان دولت» دو طرح مهم و سرنوشت‌ساز برای کارگران هستند که باوجود تبلیغات بسیار مجلسی‌ها در زمینه پیگیری و باوجود اهمیت بسیاری که این دو طرح برای کارگران دارند، هنوز به نتیجه نرسیده‌اند.

نگرانی بابت حذف از طرح

به گزارش ایلنا، طرح ساماندهی استخدام کارکنان دولت از شهریور سال ۱۴۰۰ وارد کمیسیون اجتماعی مجلس شده است. طبق طرح اولیه، قرار بود کارگران شاغل در نهادهای دولتی، نیمه‌دولتی، خصولتی و عمومی تبدیل وضعیت شوند و همچنین با حذف شرکت‌های پیمانکاری کارگران این بخش‌ها بدون واسطه با کارفرمای اصلی قرارداد ببندند.

از زمانی که این طرح در کمیسیون اجتماعی مطرح شد تا همین امروز مخالفت‌های بسیاری با آن شده است. سازمان امور استخدامی کشور به‌عنوان مهم‌ترین مخالف طرح، معتقد است این طرح برای دولت بار مالی دارد و اجرای آن به ضرر دولت و به دور از سیاست‌های کوچک‌سازیِ دولت است؛ موضوعی که البته هم فعالان کارگری و هم کمیسیون اجتماعی مجلس آن را رد کرده‌اند. پیش‌تر کمیسیون اجتماعی مجلس از کاهش ۳۰ هزار میلیارد تومانی هزینه‌های دولت بر اثر تصویب این طرح خبر داده بود.

با تمام کشمکش‌ها و مخالفت‌ها، طرح ساماندهی ۵ تیر امسال بالاخره به صحن علنی مجلس رسید و باز هم امیدی تازه در دل کارگران ایجاد شد. این امید البته همراه با نگرانی بود، چراکه مجلس ضمن تصویب کلیات طرح اعلام کرد طرح ساماندهی دوشوری شده و باید برای بررسی جزئیات به کمیسیون اجتماعی برگردد.

همان زمان، فعالان کارگری به این موضوع اعتراض کردند. آنها معتقد بودند بعد از گذشت یک سال از مطرح شدن این طرح در کمیسیون اجتماعی، دیگر جایی برای بررسی بیشتر نمی‌ماند و احتمال اینکه این تصمیم برای به تعویق انداختن بیشتر طرح ساماندهی باشد بسیار است. البته نمایندگان مجلس و خاصه اعضای کمیسیون اجتماعی در همان زمان تاکید کردند این طرح به‌زودی به صحن برمی‌گردد و احتمالا یک ماه بیشتر طول نخواهد کشید. حالا ۳ ماه از تصویب کلیات طرح ساماندهی کارکنان دولت می‌گذرد و نه‌تنها فعلا صحبتی از ورود این طرح به صحن علنی مجلس نیست، بلکه کیومرث سرمدی واله، عضو کمیسیون اجتماعی مجلس، از تغییر بخشی از طرح اولیه خبر داده است.

به‌گفته او طرح تبدیل وضعیت نیروهای قراردادی و پیمانی نهادها به‌دلیل مخالفت دولت و بار مالیِ اجرای آن از دستور خارج شده و قرار است دولت بعدا برای تعیین‌تکلیف این نیروها لایحه ارائه بدهد!

تا اینجای کار نیروهای قراردادی از طرح ساماندهی حذف شده‌اند. حذف شدن از طرح ساماندهی کارکنان دولت، دغدغه این روزهای بسیاری از نیروهاست. بخشی از نیروی کار؛ از پرستاران گرفته تا نیروهای مخابرات و صداوسیما و معلمان نهضتی و دیگران با ما تماس می‌گیرند و نگران حذف از طرح ساماندهی هستند. البته تا زمانی که این طرح به صحن علنی مجلس نرسد مشخص نمی‌شود چه گروه‌هایی مشمول آن خواهند شد و کدام کارفرمایان می‌توانند از زیر بار اجرای آن شانه خالی کنند.

محروم از ابتدایی‌ترین حقوق

بسیاری از کارگران ساختمانی یا بیمه ندارند یا به‌دلیل بازرسی‌های سختگیرانه و گاهی مغرضانه سازمان تامین اجتماعی از شمولیت بیمه خارج می‌شوند و البته برخی هم سال‌هاست در نوبت بیمه هستند. اصلاحیه ماده ۵ بیمه کارگران ساختمانی طرحی است در راستای حذف این دغدغه کارگران ساختمانی و برخورداری آنها از ابتدایی‌ترین حق یک کارگر.

این اصلاحیه اواخر سال ۹۹ به‌منظور اصلاح منابع درآمدی ماده ۵ بیمه کارگران ساختمانی در مجلس مطرح شد. براساس این طرح «کارفرما موظف است ۸ درصد مزد هر کارگر به ازای ساخت هر متر از ساختمان با ضریب بین نیم تا ۱۴ درصد را به‌عنوان سهم خود برای پرداخت حق‌بیمه کارگر ساختمانی پرداخت کند. ضریب تعیین‌شده برای پرداخت حق‌بیمه در مناطق مختلف باتوجه به نرخ زمین و شرایط محیطی از ۰.۵ تا ۱۴ درصد متغیر خواهد بود.» این طرح اوایل خرداد ۱۴۰۰ وارد صحن علنی مجلس شد اما به‌بهانه حساس بودن، بررسی آن به زمان دیگری موکول شد. گرچه آن زمان نمایندگان مجلس قول بررسی یکی دو ماهه طرح را داده بودند، اما در سال ۱۴۰۰ از این طرح خبری نشد و در نهایت اوایل فروردین امسال طرح به صحن علنی مجلس رسید. خلاف تصور، با ورود طرح به صحن علنی مجلس مشکل کارگران ساختمانی حل نشد و طرح اصلاحیه ماده ۵ با ایرادِ یکی از مخالفان به کمیسیون اجتماعی بازگشت. به‌گفته اکبر شوکت، رئیس انجمن صنفی کارگران ساختمانی، ایرادی که نماینده مخالف به طرح وارد کرد، منطقی نبود و به‌نظر می‌رسید که برای به تاخیر انداختن طرح مطرح شده باشد.

آن زمان قرار شد کمیسیون اجتماعی ظرف یک هفته طرح را اصلاح و برای بازگشت به صحن آماده کند.

گرچه کمیسیون اجتماعی وظیفه خود را انجام داد، اما بعد از گذشت ۳ ماه اصلاحیه ماده ۵ بیمه کارگران ساختمانی هنوز به صحن علنی مجلس نرسیده و به‌نظر می‌رسد نمایندگان مجلس همسو با کارفرمایان بخش ساختمانی مانع از ورود این طرح به صحن علنی مجلس می‌شوند و تا جایی که می‌توانند آن را به تاخیر می‌اندازند، وگرنه چه دلیلی دارد طرحی که بیش از یک سال موردبررسی قرار گرفته و قرار است ضعیف‌ترین کارگران را به ابتدایی‌ترین حقوق‌شان برساند، این چنین به تاخیر بیفتد؟

سرنوشت یکسان دو طرح کارگری

برای هر دو طرح کارگری مذکور، یک اتفاق مشابه افتاد؛ هر دو طرح، باوجود اهمیت برای کارگران، بعد از مدت طولانی به صحن علنی مجلس رسیدند و کلیات‌شان تصویب شد اما به‌بهانه اصلاح و بررسی بیشتر دوباره به کمیسیون مربوطه برگشتند. طرح ساماندهی فعلا یک بار و طرح اصلاحیه ماده ۵ بیمه کارگران ساختمانی دو بار به کمیسیون اجتماعی ارجاع داده شده است؛ رویه‌ای که به‌گفته بسیاری از فعالان کارگری صرفا برای به تاخیر انداختن طرح است و دلیل دیگری نمی‌تواند داشته باشد.